

A hitelezési ügylet biztosításának tiltott módjáról.

17. §.

Aki kiskorúaktól vagy olyan személyektől, akikre nézve a becsületszóval megerősített fizetési ígéret meg nem tartása állásuk elvesztését vonhatja maga után, a második §. esetén kívül valamely hitelügyletből eredő kötelezettség teljesítését a becsület zálogával, becsületszóval, esküvel, vagy hasonló kifejezésekkel ígéreti meg magának és ezen ígéretet az adós ellen bármely úton felhasználja, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ezen kihágás felett a bíraskodás a kir. járásbiróságok hatásköréhez tartozik, melyeknél ezen törvénycikk 15-ik §-a irányadó.

18. §.

Az előző §-ban meghatározott büntetés alkalmazandó arra is, a ki a tényállást ismerve, az ilyen módon biztosított követelést megszerzi és a biztosítást az adós ellen a jelen törvény hatályba lépése után érvényesíti.

A korcsmai hitelről.

22. §.

A vendéglőkben, korcsmákban és más italmérési helyiségekben — ide értve azon kereskedéseket is, melyek a szeszes italok kicsinyben eladására joggal birnak, — kiszolgáltató szeszes italok ára iránti követelések fejében a bíróság csak az alábbi módon meghatározott összeget ítélheti meg és az ennél magasabb összeg sem

az adósnak, sem jogutódának követelésébe be nem számítható.

Az összeg nagyságát saját területére nézve az illető törvényhatóság a belügyminister jóváhagyása alá terjesztendő szabályrendelettel határozza meg; ez összeg azonban két forintnál kisebb és nyolcz forintnál nagyobb nem lehet.

A birói határozattal a hitelezőnek hasontermészetű minden korábbi követelése kiegyenlítettnek tekintendő, akár képezte az kereset tárgyát, akár nem.

A birói határozattal megállapított követelés kiegyenlítése előtt újabb hitelezésnek helye nem lehet.

Ezen §. rendelkezései azokkal szemben is alkalmazandók, kik a szeszes italok kicsinyben eladását jogosultság nélkül gyakorolják; de e mellett őket illetőleg az eddigi eljárás és büntetés is érvényben marad.

23. §.

A 22. §-ban érintett hitelezések biztosítására kötött zálog- és kezességi szerződések semmisek.

24. §.

A ki a 22. és 23. §§. határozatainak kijátszása czéljából valamely színlett ügylet, vagy váltó, vagy más kötelező irat alakját használja fel, kihágást követ el és 30 napig terjedhető elzárással és kétszáz frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A bíraskodás ezen kihágás felett a kir. járásbiróságok hatásköréhez tartozik.

25. §.

A szállodákban, vendéglőkben vagy korcsmákban megszállott vendégek ellen, a szállástadó által támaszt-

ható követelésekre, a jelen fejezet határozatai nem alkalmazandók.

26. §.

Ezen fejezet szövege minden községben évenként szokott módon kihirdetendő és minden italmérési helyiségben, a vendégek által könnyen látható helyen, magyarul és az illető község jegyzőkönyvi nyelvén kifüggesztendő és olvasható állapotban tartandó.

Azon vendéglős, korcsmáros vagy italmérő, a ki ezen §. rendeletét nem teljesíti, az illetékes közigazgatási hatóság által a községi szegényalap javára ötven forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

64. Az 1883. évi XXXI. törvénycikk:

„A részletügyletről.”

1. §.

A közforgalom tárgyát képező értékpapiroknak eladása részletfizetés mellett (részletügylet) i p a r s z e r ü e n csak törvényszéki leg bejegyzett cégeknek van megengedve, kik azon szándékukat, hogy részletüzlettel kívánnak foglalkozni, ezen üzlet megkezdése előtt az illetékes iparhatóságnál bejelenteni tartoznak.

A külföldi cégek ilyen üzletet a magyar korona területén csak akkor folytathatnak, ha cégüket azon törvényszéknél bejegyeztetik, melynek területén fióktelepük van; és ha az üzlet megkezdését az iparhatóságnál bejelentették.

2. §.

Részletügylet csak a budapesti tőzsdén jegyzett értékpapirokban köthető.¹

3. §.

Többféle értékpapir eladásának egy okiratba összefoglalása vagy egyéb tárggyal együttes eladása, vagy értékpapiroknak összekötése sorsjegyek nyereségkilátásával, vagy bármely más jogügylettel, vagy pusztán sorsjegyek nyereségkilátásának részfizetés mellett eladása tilos.

Értékpapirok — ideértve a sorsjegyeket is — csak oly értékrészletekben (appoint) adhatók el részletfizetés mellett, a minőkben kibocsáttattak.

A fizetési részleteknek, valamint az egyes részletfizetések közötti időtartamoknak egyenlőknek kell lenni.

4. §.

Az eladónak tiltva van a részletügyletet váltóval biztosítani.

7. §.

A részletfizetés mellett eladott értékpapiroknak a részletügylet megkötésekor és annak egész tartama alatt az eladó tulajdonában és az illetékes iparhatóság területén tényleges birtokában kell lenni.

11. §.

Utazó ügynökök által értékpapirokat részfizetés mellett eladni tilos.

¹ És pedig az 1889: IX. t.-cz. 5. §-a értelmében csakis oly papirokban, melyek forgalomképesek.

14. §.

Azok, kik a jelen törvény intézkedéseit vagy tilalmait megszegik, 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállása óta 2 év még el nem telt, egy hónapig terjedhető elzárással és 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ez utóbbi esetben a részletüzlet folytatása is öt évig betiltható.

Az itt meghatározott esetekben a kihágások tekintetében illetékes királyi bíróságok¹ ítélnék.

A lottó-jövedéki s a bélyeg- és illeték-törvények és szabályok intézkedései a főnebbiek által nem érintetnek.

65. Az 1884. évi XVII. törvénycikk:

„Ipartörvény.“²

Az ipar megkezdéséről.

1. §.

A magyar korona országai területén minden nagykoru, vagy nagykorunak nyilvánított egyén, nemre való tekintet nélkül, ezen törvény korlátai közt bármely iparágat, ideértve a kereskedést is, bárhol, önállóan és szabadon gyakorolhat.

4. §.

A ki engedélyhez nem kötött ipart szándékozik üzni, tartozik ebbeli szándékát az illetékes iparható-

¹ T. i. a kir. járásbíróóságok.

² Összefügg az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetén való segélyezéséről szóló 1891. évi XIV.; és ugyanazoknak baleset elleni védelméről szóló 1893. évi XXVIII.; végül az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. t.-czikkel.

ságnak bejelenteni. A bejelentésről szóló iparhatósági igazolvány az iparhatóság által az illetőnek legfőlebb három nap alatt kiszolgáltatandó, különben e három nap eltelte után a bejelentő iparának üzését megkezdheti.^{1 2}

5. §.

A földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi minister rendelet által fogja megállapítani és felsorolni azon mesterségeket, melyeknek üzéséhez a kellő képzettséget a 4. §. értelmében ki kell mutatni.³

6. §.

A ki tanbizonyítványt, vagy az 5. §. rendelkezésének megfelelő tanbizonyítványt előmutatni nem tud, de élete 21-ik évét betöltötte és igazolja, hogy gyárban, vagy műhelyben legalább három éven át szakbavágó munkát teljesített: annak a képesítéshez kötött mesterségek gyakorlására is az iparhatósági igazolvány kiadandó.

¹ Játékkártya árusítással csakis oly egyéneknek szabad foglalkozniok, a kik a mellett, hogy szabályszerű iparigazolvánnyal bírnak, a játékkártya elárúsítására az 1881: XXVII. t.-cz. 11. §. értelmében pénzügyigazgatósági engedélyt nyertek. (Keresk. min. 1889: 50.856. sz. rendelete.)

² Az ipartörvény határozványai a nyomdákra is alkalmazást nyernek; a ki tehát nyomdát akar felállítani, annak iparigazolványt kell előbb beszereznie. (Keresk. min. 1884. okt. 20. 48.184. sz. a. kelt rendelete.)

³ Ezek a következők: arany, ezüstműves-ékszerész, aranyozó, arany-, ezüst- és fémverő, asztalos, bádogos, bognár, borbély, fodrász, parókakészítő, bőröndös, pala- és cserépfedő, csizmadia, cipész, czukrász, esztergályos, fazekas, fésűs, gombkötő és paszományos, gubás, hangszerkészítő, harangöntő, hentes, kádár, kalapos, kályha-, kaptafakészítő, kárpitos, kefekötő, kelme- és fonálfestő, keztyűs és sérvkötőkészítő, késes, kocsigyártó, kosárfonó, kovács, könyvkötő, köteles, kötőszövő, kulcsesináló, lakatos, mázoló, fényező, czég- és czimfestő, mészáros, mézeskalácsos és viaszöntő, nyerges és szíjgyártó, órás, ostorkészítő, puskaműves, rézöntő, réz- és bronzműves, sütő, szabó, szappanos és gyertyamártó, szita- és rostakészítő, szobafestő, szűcs, tajték- és pipafaragó, timár, takács.

7. §.

A ki képesítés igazolásához kötött ipart önállóan üzött, bármely más képesítéshez kötött mesterségre, a képesítésnek külön kimutatása nélkül, a 4. §. többi határozatainak teljesítése mellett átmehet.

8. §

Ha valaki a 4. §. szerint képesítéshez kötött mesterséget üzni kíván és képesítését a 4., 5. vagy 6. §-ban meghatározott módon igazolni nem tudja, — az az iparhatósági igazolványt csak oly föltétel alatt nyeri meg, ha üzletében oly nagykoru, vagy nagykorunak nyilvánított egyént alkalmaz, a ki a 4., 5. vagy 6. §-ok határozatainak megfelel.

Ezen egyénnek, valamint változás esetében a helyette alkalmazottnak neve az iparhatóságnak bejelentendő.

9. §.

A törvény életbelépte után következő három éven át a 4. §. szerint képesítéshez kötött mesterség önálló üzésének bejelentéskor csak azt kell alkalmas módon igazolni, hogy a bejelentő szakbavágó műhelyben vagy gyárban szakbavágó munkával két évig foglalkozott; a tanonczbizonyítvány bemutatása nem követelhető.

10. §.

A következő iparágak megkezdése és gyakorlása engedélyhez kötött:

- a) fogadó, vendéglő, korcsma, sörház, pálinkamérés, kávéház és kávémérics tartása;
- b) a zsibáruskodás;
- c) a foglalkozást közvetítő és a cselédszerző üzlete;

d) a keményseprés;

e) a rendes járatú időhöz kötött személyszállítás;

f) azok ipara, kik közhelyeken a közönség számára személyszállító eszközöket tartanak készen, vagy szolgálataikat ajánlják;

g) az építő mester ipara;

h) mérges anyagok és gyógyszerek készítése és a velük, valamint a gyógyszerfélékkel való kereskedés;¹

i) robbanó szerek készítése és a velük való kereskedés.

11. §.

A törvény kihirdetése után hat hó alatt valamennyi törvényhatóság és rendezett tanácsú város köteles a 10. §. a) — f) pontjai szerint engedély alá eső iparok tárgyában szabályrendeletet hozni.

A szabályrendeletet a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter a belügyi miniszterrel egyetértőleg hagyja jóvá.

A szabályrendelet egyes községek számára külön viszonyaik szerint eltérő intézkedéseket tartalmazhat.

25. §.

Ha valamely iparág gyakorlása oly üzlettelepek felállításával jár, melyek fekvésük vagy az üzlet minősége által a szomszéd birtokosokat vagy lakókat, avagy egyáltalában a közönséget háborgatják, megkárosíthatják, vagy veszélyeztethetik, ily telepek csak iparhatósági telepengedély alapján állíthatnak fel.

Ide tartoznak:

agyag-árú égető kemenczék;

¹ Lásd a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. t.-cz. 17. §-át a 23. oldalon.

állati szőr előkészítésére szánt telepek;
 ásványolaj-finomítók;
 bélhur- és béltisztító telepek;
 czukorgyárok;
 csontégetők;
 csontfehéritők;
 csontfőzők;
 csontszáritók;
 csontzúzó;
 döngnyuzóhelyek;
 enyvfőzők;
 faggyuolvasztók;
 fém-öntők, amennyiben az olvasztás nem tégelyekben történik; és nyers fémek előállítására szolgáló telepek;
 firnászfőzők;
 fürdők;
 gázkészítő és gáztartó intézetek;
 gőzmalmok;
 gyertyaöntők;
 gyors fehéritők;
 gyúszérárú készítésére szánt mindennemű telepek;
 hámorművek;
 házfedő-papir és házfedő-nemez előállítására szolgáló gyárok;
 kátránykészítők és kátrányos ponyva előállítására szolgáló gyárok;
 keményítő és keményítő-szörp előállítására szolgáló gyárok;
 kokszgyárok, amennyiben másutt állíttatnak fel, mint a hol az anyag termeltetik;
 koromégetők;
 len- és kender-áztató telepek;

lőporgyárok és raktárak;
 mész-, tégl- és gipszégető kemenczék;
 olajgyárok;
 paraffin-gyárok;
 pörkölő-kemenczék;
 ronggyűjtő és osztályozó telepek;
 sörgyárok;
 szappanfőzők;
 száraz- és szélmalomok;
 szeszgyárok;
 timár-műhelyek;
 trágyagyárok;
 tükörgyárok;
 tűzijáték-áru készítésére szolgáló mindennemű telepek;
 uszodák;
 üvegutak;
 vágóhidak;
 vegyészeti gyárok;
 vér- és lúgfőzők.¹

51. §.

Saját vagy mások készítményeit végeladás, árverés, vagy más, a tömeges és gyors eladásra ingerlő módon eladni csak az iparhatóság engedélyével szabad.

Ezen engedély legfőlebb három hónapra terjedhet.

Ily eladásokról rendes könyvek vezetendők, melyekben minden eladott tárgy az eladási árral együtt feljegyzendő. E feljegyzések a hatóság által ellenőrizendők.

¹ Lásd ipartelepek felállítására nézve a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minster 1887 : 12.724., 1890 : 2731., 1891 : 4565., 1893 : 51.991. és 1899. 49.545. sz. mellékelt rendeleteit a 174., 175. és 176. oldalakon.

55. §.

Sütők, mészárosok és kéményseprők az elkezdett iparüzletet tetszés szerint félbe nem szakíthatják, hanem ha azt abba szándékoznak hagyni, kötelesek ebbeli szándékukat az iparhatóságnak bejelenteni és ennek meghagyására az ipart még bizonyos ideig, jelesen sütők legfőlebb négy hétig, kéményseprők és mészárosok legfőlebb három hónapig folytatni.¹

58. §.

Egy iparos, vagy kereskedő sem használhat czégén, nyomtatványain vagy hirdetéseiben oly jelzőket, jelvényeket vagy adatokat, melyek a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelnek.

*A segéd-személyzetről.***A) A tanoncokról.**

60. §.

Gyermekek, kik életök 12-ik évét még be nem töltötték, tanoncokul fel nem vehetők.

Kivételnek csak az iparhatóság engedelmével lehet helye, mely esetben köteles az iparos tanonczát 12 éves kora betöltéséig a népiskolába rendesen járatni.

61. §.

A tanoncz fölvétele az elsőfokú iparhatóságnál írásbeli szerződés mellett történik.

¹ Kivételt képez az izraelita husvétí kenyér (pászka) előállítás, melyhez az 1889. évi 14.040. számú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeri rendelet értelmében iparhatósági igazolvány vagy engedély nem, ellenben izraelita hitközségi engedély szükséges. Aki ily hitközségi engedély nélkül husvétí kenyér készítésével foglalkozik, husvétí kenyeret elárusít, vagy a hitközség területkörén kívül eső helyről szállítat, említett rendelet 3. §-a értelmében (a közizgatási hatóság elbírálási körébe tartozó) kihágást követ el.

A tanidő legalább addig tart, míg a tanoncz élete 15-ik évét betöltötte.

62. §.

Az iparos köteles :

- a) tanonczát azon iparágban, melyet üz, kiképezni, jó erkölcsre, rendre és munkásságra szoktatni ;
- b) időt engedni és felügyelni arra, hogy a tanoncz vallása ünnepnapjain az isteni tiszteletet látogassa ;
- c) tanonczát az iskolába járásra, — ott, a hol tanoncz-iskola van, a tanoncz-iskolába járásra szorítani ;
- d) ha a tanoncz háznépéhez tartozik, betegség esetében ápolásban részesíteni ;
- e) a szülőket, illetőleg a gyámot, és ha még iskola-köteles, a tanítót is a tanoncz megbetegedéséről és egyéb őket érdeklő fontosabb eseményekről értesíteni.

63. §.

Az iparos tanonczát csak az iparüzlethez tartozó munkáknál alkalmazhatja, cselédszolgálatokra nem kötelezheti és tartozik felügyelni, hogy a tanoncz a háziak vagy segédek által ne bántalmaztassék.

64. §.

Oly tanoncok, kik életük 14-ik évét be nem töltötték, naponként legfőlebb 10 órai, kik a 14-ik évet már elérték, legfőlebb 12 órai munkára kötelezhetők, az iskolában töltött időt is beleértve. Mindkét esetben azonban munkaközben délelőtt és délután fél-fél, délben pedig egy órai szünet tartandó, és a tanoncok általában csakis oly munkára szoríthatók, mely testi erejüknek megfelel.

Egyes iparágakra az iparhatóság ennél rövidebb munkaidőt is állapíthat meg.

65. §.

Éjjeli munkára, azaz esti 9 órától reggeli 5 óráig tizenhat éven aluli tanonczok általában nem alkalmazhatók; oly iparágaknál azonban, melyek üzése éjjeli munka nélkül fennakadást szenvedne, az iparhatóság — tekintettel a tanoncz testi fejlettségére — megengedheti, hogy a 16 éven aluli, de 14 évesnél nem fiatalabb tanonczok a 64. §-ban megszabott munkaóráknak legfőlebb felét éjjeli munkában dolgozzák le.

66. §.

A tanoncz az iparosnak, illetőleg üzletvezető helyettesének a reája bizottakban engedelmességgel tartozik, és ha az iparos házában élelemmel és lakással láttatik el, 18 éves koráig az ő házi fegyelme alatt áll.

73. §.

A tanviszony megszűnése az iparhatóságnál bejelentendő.

75. §.

Oly iparos, ki szökevény-tanonczot tudva felfogad, a tanonczczal egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a tanoncz megszökése által okozott kárért.

76. §.

A szökevény-tanoncz, az iparos kívánságára, a helybeli iparhatóság által visszavezetendő.

79. §.

A törvény kihirdetése után hat hónap alatt minden iparos tartozik az iparhatóságnál tanonczait a lajstromba vezetés végett bejelenteni s ez alkalommal a fennálló t a n s z e r z ö d é s¹ tartalmát is közölni.

C) A segédekről.²

89. §.

Az iparos segédjétől, ha másként nem egyezkedtek, csak az iparüzlethez tartozó munkát kívánhat és ezt is csak oly mérvben, mely a segéd testi alkotásának és erejének megfelel.

Az iparos köteles időt engedni arra, hogy a segéd vallása ünnepnapjain az isteni tiszteletet látogathassa.

90. §.

Az iparos oly segédet fel nem fogadhat, ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszűnését, vagy azt, hogy munkaszerződése a jelen törvény értelmében felmondás által megszűnik (108. §.) — nem igazolja.

A ki ily igazolás nélkül segédet alkalmaz, az a segéddel egyetemlegesen felelős az illető iparosnak a segéd eltávozása által okozott kárért.

¹ A tanonczszerződés a tanoncz felvétele alkalmával kötendő, s azon iparos ellen, ki szerződés nélkül fogad fel tanonczot, az eljárás hivatalból indítandó meg. (Kereskedelmi minister 1891. évi 42.783. sz. rendelete és válás- és közoktatásügyi minister 1889. évi 7.040. sz. rendelete.)

² Vendéglőkben, fogadókban, kávéházakban vagy kávémérésekben alkalmazott pinczerek szintén iparossegédeknek tekintendők, ennél fogva a törvény 103. illetve 106. §-aiban előírt bejelentés alá esnek még az esetben is, ha az illető üzletben italmérés gyakoroltatik. (Földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister 1888. évi 6.719. sz. rendelete.)

98. §.

Azon iparos, ki segédjeit lakással is ellátja, e célra egészséges és lakható helyet tartozik kijelölni.

A segéd által egészségtelen lakás miatt beadott panaszok az iparhatóság részéről mindig a helyszínén, a tisztí orvos közbejöttével vizsgálandók meg és haladék nélkül orvoslandók.

99. §.

Minden segédnek munkakönyvvel kell ellátva lennie.^{1 2 3}

Kereskedő-segédnek, valamint fontosabb teendőkkel megbízott iparos-segédnek, jelesen: a könyvvivők, pénztárnokok, munkavezetőknek munkakönyvre nincs szükségük.

103. §.

A munkába lépés alkalmával az iparos a könyvet a segédtől átveszi és a segéd alkalmazását a munkakönyv bemutatásával legkésőbb két hét alatt az iparhatóságnak bejelenti.

104. §.

A segédnek munkából kilépése alkalmával az iparos köteles a munkakönyv egyes rovatait lekiismeretesen, az igazságnak teljesen megfelelőleg kitölteni

¹ A munkakönyv megszerzéséért nem az iparossegéd, hanem annak munkaadója felelős. (Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister 1888. évi 11.779. sz. rendelete.)

² Az apánál alkalmazott iparossegéd-fiúnak is munkakönyvvel kell ellátva lennie. (Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister 1887. évi 33.630. sz. rendelete.)

³ Külföldi illetőségű munkásoknak, ha már munkakönyvvel bírnának is, új munkakönyvet kell váltaniok. (Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister 1886. évi 7.715. sz. rendelete.)

és a segéd kívánatára a fennállott szerződési viszony megszüntéről és a segéd magaviseletéről az igazságnak megfelelő külön bizonyítványt adni.

105. §.

Ha a munkakönyv elvész, ez azon esetben, midőn a segéd ugyanazon iparhatóság területén tartózkodik, mely a könyvbe az utolsó bejegyzést eszközölte, ezen hatóságnál azonnal bejelentendő. Az iparhatóság az elvesztés körülményeit megvizsgálja, szükség esetében körözteti (esetleg a rendőri közlönyben is) s ha az elvesztés iránt kétség nem maradt fenn, új könyvet állít ki, melyre feljegyzi, hogy: „másodlat.”

Az iparhatóság a segédnek az elvesztés megtörtént bejelentéséről igazolványt ad, amely addig, amíg az új (másodlat) munkakönyv kiállítható, munkakönyv gyanánt szolgál.

Ha a munkakönyv elszakadt, vagy más oknál fogva használhatlanná vált, avagy ha a segéd másodlatot kíván — új (másodlat) munkakönyv állítandó ki.

Ha végre a munkakönyv egészen megtelt, az illetékes hatóság újat állít ki s benne megjegyzi, hogy az az előbbi munkakönyvnek folytatása.

106. §.

A munkakönyvet mindaddig, míg a segéd munkában áll, az iparos megőrzi, tartozik azonban kívánatra arról, hogy a munkakönyv nála van, elismervényt adni.

A munkából kilépéskor az iparos a kilépést az iparhatóságnak bejelenti s a munkakönyvet a kilépő segédnek átadja.¹

108. §.

Oly végből, hogy a törvényes alapon a szerződési viszonyból kilépni és más iparoshoz szerződtetni akaró segéd ezt akadálytalanul tehesse, az iparos a segéd kívánatára elbocsátási bizonyítványt köteles adni, melyben megjegyzendő, hogy a segéd rendés munkakönyvvél bir.

110. §.

A törvény kihirdetése után hat hónap alatt minden iparos tartozik segédjeit a lajstromba bevezetés s a munkakönyv-kiállítás végett az iparhatóságnak bejelenteni.

D) A gyári munkásokról.

111. §.

Az iparos-segégekről szóló 88—110. §-ok rendeletei a gyári munkásokra is kiterjednek.

112. §.

A gyáros köteles összes munkásairól rendes jegyzéket vezetni, abba minden munkás nevét, születésének évét és helyét, foglalkozását és bérét beíratni s e jegyzéket az iparhatóságnak kívánatára akármikor előmutatni.

¹ A munkaadótól távozó segédnek a hatóság előtt való bejelentéséért nem a távozó segéd, hanem a munkaadó felelős. (Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister 1886. évi 26.319. sz. rendelete).

113. §.

A műhelyekben munkarendnek kell kifüggesztve lenni, melybe következők veendők fel:

a) a dolgozó személyzet különféle osztályzata és foglalkozása, jelesen a nők és gyermekek alkalmazásának módozata, tekintettel testi erejükre és az utóbbiak iskolai kötelezettségére ;

b) a munkaidő tartama ;

c) a leszámolás idejére és a munkaber kifizetésére vonatkozó határozmányok ;

d) a felügyelő egyének jogai ;

e) a munkásokkal való bánásmód megbetegedés vagy szerencsétlenség eseteiben ;

f) a munkarend áthágóira szabott pénzbírságok ;

g) a felmondás határideje és azon esetek, melyekben a szerződési viszony azonnal felbontható.

A munkarend nem tartalmazhat semmi olyant, a mi a törvény rendelkezéseivel ellenkezik.

A munkarend az iparhatóság által láttamozandó.

114. §.

Minden gyáros köteles gyárában saját költségén mindazt létesíteni és fentartani, ami tekintettel az iparüzlet és telep minőségére, a munkások életének és egészségének lehető biztosítására szolgál. (30. §.)

115. §.

Tekintettel a fennálló népoktatási törvényekre is :

tíz éven aluli gyermekeket éppen nem, a 10 évet meghaladott, de a 12 évet még el nem érteket csak az iparhatóság engedélye mellett szabad gyárakban munkára alkalmazni.

Kik a 12 éves kort meghaladták, de a 14 éves életkort még be nem töltötték, gyári munkában naponként csak 8 óra hosszát foglalkoztathatók.

Oly ifjak, kik a 14 éves életkort betöltötték, de a 16 évest még el nem érték, naponként csak 10 órai munkaidőre alkalmazhatók.

Ezen törvény 62. §-ának b) pontja, valamint a tanonczok éjjeli munkájáról szóló 65. §-a a 16 éven aluli gyári munkásokra is kiterjesztetik.

116. §.

A 16 évet még be nem töltött munkások vagy épen nem, vagy csak bizonyos föltételek mellett alkalmazhatók azon iparágakhoz tartozó gyárakban, melyek egészségteleneknek vagy veszélyeseknek nyilvánítottak és egyáltalában csak oly munkára alkalmazhatók, mely egészségüknek nem árt és testi fejlődésüket nem gátolja.

Nők szülés után négy hétig szerződésileg kötelezett munkájuk teljesítése alól a szerződés megszűnése nélkül felmentvék.

117. §.

A munkásoknak munkaközben úgy délelőtt, mint délután fél-fél órai, délben pedig egy órai szünidő engedendő.

Azon gyárakban, melyekben a munka éjjel-nappal foly, a gyáros az éjjeli munkára alkalmazott munkások kellő felváltásáról köteles gondoskodni.

A nappali munkát reggeli 5 óra előtt kezdeni és 9 órán túl kiterjeszteni nem szabad.

118. §.

A gyáros köteles munkása bérét készpénzben és pedig — ha másképp nem egyezkedett — hetenkint kifizetni.

Árukat és szeszes italokat munkásainak nem hitelezhet.

Lakással, tüzifával, földhaszonélvezettel, rendes étellemezéssel, orvossággal, orvosi segélylyel azonban a munkást, ha ez beleegye, elláthatja s az értük járó összegeket a bérfizetés alkalmával béréből levonhatja. Ugyanezen feltétel alatt láthatja el a gyáros a munkást a gyárban készülő czikkeek előállítására szükséges szerszámokkal és anyagokkal is, ha ezeket szerződés szerint a munkás sajátjából tartozik megszerezni.

119. §.

Oly árukért való követelések, melyek a munkásoknak az előbbi §-ban foglalt tilalom dacára hitelezettek, a gyártulajdonos által sem törvény útján nem érvényesíthetők, sem beszámítás tárgyát nem képezhetik.

120. §.

Oly szerződések, melyek a 118. és 119. §-ok rendeleteivel ellenkeznek, kötelező erővel nem bírnak.

Hasonlóul érvénytelenek a gyáros és a munkás közt történt oly megállapodások, melyek szerint ez utóbbi szükségletét bizonyos eladási telepekből szerezni, vagy bérének egy részét más czélokra, mint a munkások sorsának javítására fordítani köteles.

A kihágásokról és ezek büntetéséről.

156. §.

Ötven frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) a ki valamely engedélyhez nem kötött ipart¹ önállóan üz anélkül, hogy e törvény 4., 5., 6., 7., 8., 9. §-ának megfelelt volna ;

b) a ki árszabályok által korlátozott üzletek gyakorlásánál a hatóság által megszabott díjaknál magasabbakat szed.^{2 3}

157. §.

Húsz forinttól 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő :

a) a ki ezen törvénynek a segédek, tanoncok és gyári munkások felvételét, alkalmazását és a velők való bánásmódot szabályozó rendeleteit áthágja, vagy a segéd-személyzet iskolai oktatására vonatkozó kötelességeit nem teljesíti;⁴

b) azon iparos vagy gyáros, ki a munkások bérét árucikkokban szolgáltatja ki, vagy más szabályellenes eljárás által a munkásokat károsítja ;⁵

c) azon iparos vagy gyáros, ki segédet kellő igazolás nélkül (90. §.) fogad fel ;

¹ Engedélyhez nincs kötve pl. az építkezési vállalkozás, kenyérsütő asszonyok által kenyérelárusítás, a női ruháknak mások részére idegen segítség nélkül készítése, cigánykovácsok háziipara, stb.

² Lásd a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv (1879. évi XL. t.-cz.) 139. §-át.

³ Törvényhatóságok és rendezett tanácsu városok kötelesek a közvetítésért, cselédszerzésért, kéményseprésért járó, a hordárok és bérszolgák szolgálati s a személyszállító eszközök szállítási díjait szabályrendeletileg megállapítani. A II. fokú iparhatóság a marhahús árát időnként szabályozhatja. (53. §.)

⁴ Lásd a 60—66., 73., 75., 89., 93., 103., 104., 106—108., 110., 112., 113., 115—117. §-okat.

⁵ Lásd a 118—120. §-okat.

d) a ki czégén, nyomtatványain vagy hirdetéseiben oly jelzőket, jelvényeket vagy adatokat használ, melyek a tényleges üzleti viszonynak vagy a valóságnak meg nem felelnek. (58. §.)

158. §.

Száz frttól 300 frtig terjedhető pénzbüntetésben elmarasztalendő :

a) a ki a 10-ik §-ban¹ felsorolt iparágak valamelyikét megkezdi, mielőtt a kellő engedélyt megkapta volna ;

b) a ki a 25. §-ban előszámlált üzlettelepek valamelyikét felállítja, mielőtt a megkivántató jogerejű engedélyt megnyerte volna ;

c) a ki a 25. §-ban felsorolt üzlettelepek valamelyikét hatósági engedély nélkül átalakítja, vagy pedig az engedélyező okmányban megállapított feltételeknek meg nem felel ;

d) a ki az 51. §-ban előszámlált esetekben igazolvány nélkül kezdi meg az árusítást, vagy az 51. §-ban említett könyveket hanyagul, vagy éppen nem vezeti ;

e) azon gyáros, ki a 114. §-ban megállapított kötelességét teljesíteni elmulasztja ; fenmaradván ugy a polgári, mint büntető törvény szerinti felelőssége, ha mulasztása miatt valamely baleset történt ;²

f) a ki az 55. §-ban megnevezett iparüzletek egyikét bejelentés nélkül félbeszakítja, vagy pedig az abbanhagyási szándék bejelentése után a hatóság által megszabott idő lejártáig nem folytatja, vagy azt ebbeli kötelességének kiájtására szolgáló módon folytatja.

¹ Lásd az 1876 : XIII. t.-cz. 112. §-hoz fűzött 1. jegyzetet a 17. oldalon.

² E pontot hatályon kívül helyezi az ipari és gyári alkalmazottaknak baleset elleni védelméről szóló 1893. évi XXVIII. t.-cz. 42. §-a.

159. §.

Azon segédet, vagy gyári munkást, ki munkájából jogtalanul kilép, az iparhatóság visszahozathatja, kötelessége teljesítésére szoríthatja, sőt ezenfelül még 20 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetheti.

162. §.

Összebeszélések, melyekkel az iparosok azt czélozzák, hogy üzletük félbeszakítása, vagy a munkások, illetőleg segédek elbocsátása által ezeknek terhesebb munkafeltételeket szabjanak, különösen azoknak bérüket leszállítsák, vagy melyekkel a munkások, illetőleg segédek oda törekszenek, hogy közös munkaszünetelés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék s általában tőlük jobb munkafeltételeket csikarjanak ki, úgyszintén mindazon egyezmények, melyek által azoknak támogatása czéloztatik, a kik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, vagy azoknak károsítása, a kik azokkal szakitának — jogérvénnyel nem birnak.

164. §.

A ki a 162. §-ban említett összebeszélések és egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából, a munkaadókat vagy munkásokat, illetőleg segédeket szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteges bántalmazás által akadályozza, vagy akadályozni törekszik: az, a mennyiben a büntető törvények szerint súlyosabb büntetésnek helye nem volna, 300 forintig terjedhető pénzbüntetéssel és 30 napig terjedhető elzárással büntethető.

Az iparhatóságokról és az eljárásról.

166. §.

Iparügyekben következő hatóságok állapíttatnak meg:

I. Elsőfoku hatóság:

a) községekben a szolgabíró;

b) rendezett tanácscsal bíró városokban a város-tanács;

c) törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány;

d) Budapest fővárosában a kerületi elöljáróság.

II. Másodfoku hatóság:

vármegyékben az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács.

III. Harmadfoku hatóság:

a földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi minister.

183. §.

Jelen törvény rendelkezései alá nem esnek:

a) a mezőgazdasági és erdei termelés, állattenyésztés, halászat, folyóvizekben, tavakban és csatornáknban, kert- és szőlőmivelés, selymészet és méhészet s az ezekkel összefüggő mellékiparágak, a mennyiben az illetők leginkább saját nyers termékeik feldolgozására és eladására szoritkoznak;

b) a házi ipar;

c) a bányászat és kohászat;

d) az állami egyedáruság és az azzal összekötött vállalatok; a III-ik fejezet D) pontja alatt foglalt rendelkezések azonban ezen vállalatokra nézve is kötelezők;

e) a katonai intézetekben és üzlettelepeknél alkalmazott katonák munkája ;

f) a malomüzlet és az italmérés, a mennyiben az azokhoz való jog a kir. kisebb haszonvételek sorába tartozik ;

g) a vasuti-, gőzhajó- és csatorna-vállalatok ;

h) a tengeri hajózás és tengeri halászat ;

i) rendes átjárók (kompok, révek) felállítása folyókon, tavakon, csatornákon és a fausztató vállalatok ;

k) a nyilvános táp-, oktató- és fegyintézetek, börtönök és fogházak ipari foglalkozása ;

l) a házalókereskedés ;

m) a közönséges napszámos munka.

Mindezekre nézve a törvényhozás további rendelkezéséig a fennálló törvények és rendeletek szolgálnak zsinórmértékül.

66. Az 1884. évi XVII. törvényczikkbe foglalt ipartörvény 25. §-ában felsorolt telepek lajstromába újabb telepek fölvétele tárgyában, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 1887. évi márczius hó 30-án 12.724. sz. a. kiadott körrendelete.

Az 1884. évi XVII. t.-czikkben foglalt ipartörvény 25. §-ának utolsóelőtti kikezdése alapján, a m. kir. belügyminister úrral egyetértőleg, ezennel elrendelem, hogy az ugyanazon §-ban felsorolt telepek lajstromába : a borszáritó-telepek, az épület- és tűzifa-telepek, továbbá a nagyipar körébe tartozó marhahizláló és sertéshizláló telepek felvételének.

Ezen telepekre nézve az idézett törvény 26—39. §-aiban felsorolt intézkedések irányadók.

67. Az 1884: XVII. törvényczikkbe foglalt ipartörvény 25. §-ában felsorolt iparágak lajstromának bővítése tárgyában, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1890. évi február hó 19-én 2731. szám alatt kiadott körrendelete.

Az 1884: XVII. törvényczikkbe foglalt ipartörvény 25 §-ának utolsóelőtti kikezdése alapján és a volt földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter úrnak 1887. évi márczius hó 30-án 12.724. sz. a. kelt körrendelete kiegészítéseül, a belügyminister úrral egyetértőleg ezennel elrendelem, hogy az iparhatósági telepengedélyezés alá eső üzlettelepek lajstromába köfajtó telepek (az ugynevezett köbányák) is felvételnek.

A köfajtó-telepek felállítására, üzletben tartására vagy átalakítására nézve tehát ezentúl az idézett ipartörvény 26—39. §-aiban foglalt intézkedések irányadók.

Azon kavicsbányák azonban, melyekben a laza, halmazállapotban levő, ugynevezett gödörkavics vagy folyamkavics termeltetik, a jelen rendeletben foglalt határozmányok alá nem esnek.

68. A villamos erőt és sűrített levegőt szolgáltató ipartelepeknek az iparhatósági telepengedélyezés alá eső üzlettelepek sorába való felvétele iránt a kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 1891. évi február hó 17-én 4565. sz. a. kelt körrendelete.

Az 1884. évi XVII. törvényczikkbe foglalt ipartörvény 25. §-ának utolsóelőtti bekezdése alapján és a volt földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter úrnak 1887. évi márczius hó 30-án 12.724. szám alatt kelt körrendelete, valamint a múlt évi február hó 19-én 7231. szám alatt általam kiadott körrendelet kiegészítéseül, a belügyministerium vezetésével megbízott miniszterelnök úrral egyetértőleg, ezennel elrendelem, hogy az iparhatósági telepengedélyezés alá eső üzlettelepek lajstromába a villamos erőt és sűrített levegőt előállító telepek is, a mennyiben nem vasuti, hanem ipari czélokra szolgálnak, felvételnek.

A villamos erőt és sűrített levegőt előállító ipartelepek felállítására, üzemben tartására vagy átalakítására nézve tehát ezentul az idézett ipartörvény 26—39. §-aiban foglalt intézkedések irányadók; ellenben a vasuti czélokra szolgáló hasonló telepek tekintetében a vasutengedélyezésre fennálló törvényes szabályok maradnak továbbra is érvényben.

Jelen rendeletem 1891. évi márczius hó 15-én lép hatályba és visszaható erővel nem bír, minélfogva a jelzett időpontban már fennálló hasonló üzlettelepekre nézve nem alkalmazandó.

69. Az ipartörvény (1884: XVII. törvényczikk) 25. §-ában foglalt iparágak lajstromának kibővítése tárgyában a kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 1893. évi augusztus hó 18-án 51.991. sz. a. kelt körrendelete.

Az 1884: XVII. t.-czikkbe foglalt ipartörvény 25. §-ának utolsóelőtti bekezdése alapján, a belügyminister úrral egyetértőleg, a volt földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter úr által 1887. évi márczius hó 30-án 12.724 szám alatt kiadott körrendelet azon intézkedését, mely az épület- és tüzfatelepeket iparhatósági telepengedélyezési eljárás alá eső üzlettelepek közé sorozta, a donga- és talpfatelepekre és általában tekintet nélkül a fa minőségére, minden kereskedelmi fatelepre ezennel kiterjesztem.

Ezentul tehát az idézett ipartörvény 26—29. §-aiban foglalt intézkedések, a fa minőségére való tekintet nélkül, mindazon fatelepekre nézve irányadók, melyeken nagyobb mennyiségű fa eladás céljából raktároztatik; ellenben nem tartozik telepengedélyezés alá azon faneműeknek raktározása, melyeket az iparos saját maga részére ipari feldolgozás céljából készletben tart.

70. A gőzfürészeknek és mechanikai berendezéssel bíró asztalos-műhelyeknek az iparhatósági telepengedélyezési eljárás alá eső üzlettelepek közé sorozása tárgyában, a kereskedelemügyi miniszternek 1899. évi 49.545. sz. a. kiadott rendelete.

Hivatali elődöm 1893. évi augusztus hó 18-án 51.991. szám alatt kelt körrendeletével a volt földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter úr által 1887. évi márczius hó 30-án

12.724. szám alatt kiadott körrendelet azon intézkedését, mely az épület- és tüzfatelepeket iparhatósági telepengedélyezési eljárás alá eső üzlettelepek közé sorozta, a donga- és fatelepre és általában — tekintet nélkül a fa minőségére — minden kereskedelmi fatelepre kiterjesztette.

Ezen körrendelet kiegészítéseül — az 1884. évi XVII. törvényczikkbe foglalt ipartörvény 25. §-ának utolsó előtti kikezdése alapján — a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértőleg ezennel elrendelem, hogy az idézett szakaszban felsorolt telepek lajstromába a gőzfürészek, s általában a mechanikai berendezéssel bíró asztalos-műhelyek is felvéessenek.

A gőzfürészek s általában a mechanikai berendezéssel bíró asztalos-műhelyek felállítására, üzemben tartására vagy átalakítására nézve tehát ezentul az idézett ipartörvény 26—39. §-aiban foglalt intézkedések irányadók.

71. Az 1885. évi XXIII. törvényczikk :

„A vízjogról.“¹

Általános határozatok.

6. §.

A meder és part tulajdonosa tulajdonjogát csak a vízhasználatok sérelme nélkül és a rendőri szabályok megtartása mellett gyakorolhatja.

A vízhasználatokról.

A) A szabad rendelkezés alatt álló vizekről.

15. §.

Furások, gallériák² és artézi kutak segélyével a víz felszínre hozni csak oly feltétel alatt szabad, hogy ez által más vizeknek addig tényleg

¹ Lásd a büntettekről szóló büntető törvénykönyv (1878 : V. t.-czikk.) 429—433., a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv (1879 : XL. t.-cz.) 142.— és a közutak és vámokról szóló 1890 : I. t.-cz. 126. §-ait.

² Galléria alatt gyűjtő-csatorna értendő.

gyakorolt használata meg ne csökkenjen vagy meg ne szűnjék.

Tiltva van furásokat, gallériákat és artézi kutakat már meglevő hasonló művektől, forrásoktól, vízfolyásoktól és csatornáktól száz méternél, épületektől, vasutaktól vagy kőutaktól negyven méternél kisebb távolságban hatósági engedély nélkül létesíteni.

Ezen távolságok meg nem tartása esetén a hatósági engedély nélkül fogamatba vett munkálatok az érdekelteket fél kérelmére megszüntetendők.

16. §.

Az ásvány- és gyógyforrásokra és vizekre a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi¹ minister szakértők és az összes érdekeltek meghallgatásával a helyi viszonyoknak megfelelő védterületet állapít meg.

A védterületen belül harmadik személyek ásásokat vagy furásokat csak hatósági engedély (157. §.) és ez esetben is csak oly feltétel mellett végezhetnek, hogy ez által a védterületen levő gyógyforrás vagy gyógyvíz se minőségében, se mennyiségében veszélyeztetve ne legyen.

Ha az illető gyógyforrás vagy gyógyvíz az engedélyezett munkálatok által mégis veszélyeztetnék, a munkálatok az érdekelteket fél kérelmére megszüntetendők.

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

B) A hatósági rendelkezés alatt álló vizekről.

24. §.

A vizeknek ártalmas anyagokkal való megfertőztetése tilos.¹

Hogy mily intézkedések szükségesek arra nézve, hogy gyárakból, bányákból és más vállalatokból hulladékok és megfertőztetett vizek más vizekbe bebocsáthatók legyenek: az iránt a közegészségügy követelményei és a fennálló használatok tekintetbe vételével a hatóság intézkedik.^{2 3 4 5}

25. §.

A rendes házi szükségletre, ültetvények öntözésére vizet meríteni, itatni, mosatni, usztatni, fürdeni és jeget vágni a hatóság által e célra kijelölt helyeken s a helyi rendőri szabályok megtartásával mindenkinek szabad.

Minden más célra, valamint gépekkel vagy mesterseges készülékkel való vízhasználatához hatósági engedély szükséges.⁶

¹ A jelen szakasz alapján csak az büntetendő, ki emberek használatára nem szolgáló vizet fertőztet meg, ellenesetben a cselekmény az 1879: XL. t.-cz. (Kihágási törvény) 105. §., — esetleg az 1894: XII. t.-cz. (Mezőrendőrségi törvény) 94. §. 1) és 95. §. 2) pontjába ütköző cselekményt képez.

² Lásd az 1894: XII. t.-cz. 17. §-ához fűzött 2. számú jegyzetet a 355. oldalon.

³ A kenderáztatás feltétlen tilalom alá nem esik ugyan, hanem a hatóság állapítja meg azon módozatokat, mely szerint az gyakorolható s mi által annak káros hatása megszüntethető. (Földmivelésügyi minister 1894: 17.013. sz. rendelete.)

⁴ A kenderlének a folyóba való bocsátása, — miután ez által a víz megfertőztetik, — tilos. (Földmivelésügyi minister 1886: 50.718. számú rendelete.)

⁵ Lásd ezen szakaszra vonatkozólag a „Közegészségügy rendezéséről” szóló 1876: XIV. t.-cz. 10. §-át.

⁶ Lásd a „Közegészségügy rendezéséről” szóló 1876. évi XIV. t.-cz. 10. §-át.

A vizi munkálatokról.

40. §.

A meder és partok jókarban tartása a meder-, illetve a parti birtokosnak kötelessége.

42. §.

A víz használatára, szabályozására vagy az az által okozható károknak megszüntetésére szolgáló mindazon munkálatok, a melyek a víz természetes lefolyását akadályozzák vagy megváltoztatják, úgy nemkülönben azok, a melyek idegen területen létesíttetnek, avagy idegen érdekeket érintenek, valamint ezen munkálatokon eszköz-lendő átalakítások — a mennyiben azok az engedély-okirat határozatainak nem teljesen felelnek meg — hatósági engedély alá esnek.

55. §.

Vizmosások keletkezésének megelőzése végett oly területek birtokosai, mely területeken vizmosások képződhetnek, vagy már létező vizmosások tovább fejlődhetnek, a baj elhárítására alkalmas és a hatóság által e végből elrendelt elgátlásokat, fonásokat és beültetéseket záros határidő alatt végrehajtani tartoznak.

Vizi szolgalmak.

63. §.

A vízhasználatra jogosított a közlekedésre szükséges átjárókat, hidakat vagy átereszeket, a szolgalm megállapításakor létező viszonyoknak megfelelően, elkészíttetni s azokat jó karban tartani köteles.

66. §.

A parti birtokos kártalanítás nélkül tartozik:

1. tutajozható és hajózható folyók mentén a vontatásra, emberek és állatok számára szabályrendeletileg megállapított szélességű vontató utat hagyni;¹

2. a hajók és tutajok kikötését a hatóságilag megjelölt helyeken megengedni;

3. a fausztatásra jogosítottaknak és munkásaiknak — a mennyiben ez a szállítás eszközlése szempontjából elkerülhetetlenül szükséges — közvetlen a víz partján fekvő földeken a szabad járást megengedni;

4. vízrendőri szempontból a vízhez való férést megengedni.

Veszély esetén a hajók és tutajok bárhol kiköthetnek, kirakodhatnak és partra vontathatók.

Vízrendőri intézkedések.

142. §.

A vízfolyások, medrek, partok és a vizi művek mindennemű rongálása tilos.

Jelesen tiltva van:

1. a víz medrébe szilárd tárgyakat dobni, melyek annak mélységét csökkentik, iszaplerakódásra és zátony-képződésre okot szolgáltatnak;

¹ A volt közmunka- és közlekedésügyi m. kir. minister 1885: 39.507. sz. körrendelete szerint: a vontató utak szélessége a Duna, Tisza, Dráva, Száva, Körös, Maros és Kulpa folyók hajózható szakaszai mentén 10 méterben, a többi hajózható és tutajozható folyók mentén 6 méterben állapíttatik meg. (1. §.)

A vontató ut olykép tartandó szabadon, hogy ezen út és a víz között semmiféle épület és fa ne legyen, vagy más oly munkálat ne létesíttessék, mely által a vontatás lehetlenné tétetnék. (3. §.)

Kihágást követel, a ki a vontató út szolgalmának gyakorlásában bárkit is háborgat, vagy azért bárkitől is díjakat szed. (18. §.)

2. a vízmedreken keresztül, az e célból kijelölt átjáró helyeken kívül, szekerezni, lovagolni vagy marhát áthajtani;

3. a meder partszéleihez szabályrendeletileg megállapított távolságnál közelebb fát vagy bokrot ültetni.

143. §.

Az árvédelmi töltéseknek s az ezekhez tartozó műveknek, nemkülönben a védültetvényeknek rongálása egyáltalán tilos.

Jelesen tiltva van:

1. a védtöltést leásni, átszurni, levágni, kivölgyelni, róla gyeget szedni, abba czöveket, rudakat vagy egyéb tárgyakat beverni;

2. a védtöltés vagy a hozzá tartozó padkák testébe és lejtőinek lábvonalához hat méternél közelebb fát vagy bokrot ültetni, kerítést felállítani;

3. a védtöltés lábvonalához 10 méternél közelebb földet ásni, öt méternél közelebb szántani, vagy a járás-kelest ennél szűkebb térre szorítani;

4. a védtöltésen keresztül, az e célra kijelölt átjáró helyeken kívül, szekerezni, lovagolni, vagy marhát áthajtani;

5. a vízmérczéket s az átjárókon a korlátokat rongálni.

A községek beltelkeinél a hatóság a 2., 3. és 4. pont alól kivételeket engedhet meg.

144. §.

A védtöltés tulajdonosának engedélye nélkül tiltva van:

1. védtöltés és padkák koronájára vagy lejtőire tömeges tárgyakat lerakni;

2. a védtöltésen legeltetni vagy azokon szekerezni, lovagolni és marhát hajtani.

145. §.

A társulatok¹ tartoznak igazgatóik, mérnökeik, öreik vagy egyéb a felügyeletet teljesítő megbízottjaik nevét és lakását az illető elsőfoku hatóságoknak (177. §.) bejelenteni.

146. §.

Minden árvédelmi társulat megalakulása után, legkésőbb három hónap alatt, az árvíz idején szükséges védelmi eljárásról és a mennyiben zsilipek léteznének vagy zsilipek tétesíttetni tervezetnének, azoknak kezeléséről részletes szabályzatot készíteni, s azt a közmunka- és közlekedésügyi ministerhez jóváhagyás végett felterjeszteni tartozik.

Ezen árvédelmi szabályzatban határozottan és világosan megjelölendők azon vizállások s körülmények, melyek bekövetkeztével fokozottabb felügyelet, nagyobb munkaerő alkalmazása, a közigazgatási tisztviselők és a kényszer-munkaerő igénybevétele válik szükségessé, valamint előírandó az ily esetben követendő eljárás is.

147. §.

Mihelyt az emelkedő vizállás az árvédelmi szabályzatban megjelölt magassághoz közeledik, a társulat köteles erről úgy az illetékes közigazgatási tisztviselőket, mint az illető államépítészeti, illetőleg folyammérnöki hivatalt értesíteni.

¹ Társulatok alatt itt a 68. §. értelmében: 1. a vízrendezésre (meder-szabályozás, partbiztosítás, árvédelem és vízlevezetés), és 2. a vízhasználatra (öntözés, alagsövezés, lecsapolás, sankolás, mocsárkiszáritás stb.) alakult társulatok értendők.

Az árvédelmi munkálatokhoz, a hatóság által megállapított munkabérnek a társulat által leendő megfizetése mellett, a társulati megbízott kérelmére, az általa kijelölt számú munkaerő hatóságilag kirendelendő.

148. §.

Ha a védtöltés nem látszik elég erősnek, vagy ha az árvíz által annyira megrongáltatnék, hogy a társulat az általa alkalmazható munkaerővel és eszközökkel nem lenne azt képes többé sikerre való kilátással megvédeni, vagy végre, ha a folytonosan növekedő árvíz színe a védtöltés koronájához közelednék, erről az illető közigazgatási tisztviselő és a szomszéd községek azonnal értesítendők.

153. §.

Ha a beérkező jelentés alapján vagy a társulat kérésére a közmunka- és közlekedésügyi minister valamely különösen veszélyeztetett helyre ministeri biztost küld ki, ezen ministeri biztos árvédelmi intézkedéseit mind az érdekeltek, mind a társulati és törvényhatósági s községi tisztviselők teljesíteni tartoznak.

Hatóságok és eljárás.

156. §.

Mindazon ügyekben, melyek a jelen törvény szerint a vízszabályozásra, vízhasználatra és a vizek elleni védelemre vonatkoznak, a közigazgatási hatóság illetékes.

177. §.

A jelen törvény szerint engedélyezett munkálatok és vízhasználatok feletti felügyeletre, valamint a jelen

törvény szerint engedélyezést nem igénylő ügyekben való intézkedésre nézve:

1. elsőfoku hatóság kis- és nagyközségekben a szolgabíró, rendezett tanácsu városokban a polgármester, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány, illetőleg a tanácsnak a rendőri ügyek vezetésével megbízott tagja, és Budapest fővárosban a kerületi elüljáró;

2. másodfoku hatóság az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármester, Budapesten a városi tanács;

3. harmad- és utolsó fokban az illetékes minister.

178. §.

Vizek és vízi művek felett az elsőfoku hatóság (177. §.) gyakorolja a közvetlen rendőri felügyeletet.

Ezen hatóság a szükséges öröket, esetleg a községi elüljáróságok igénybevételeivel, alkalmazza. Ez örök ugyanazon szabályok szerint állíttatnak szolgálatba, ugyanazon bizonyítási képességgel és ugyanazon zálogolási joggal bírnak, mint a mezei rendőr csöszök.¹

Büntető határozatok.^{2 3}

184. §.

Kihágást követ el és háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

¹ Lásd a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. 81—86. §-ait.

² Vizrendőri kihágások hivatalból üldözendők. (Földmivelésügyi minister 1892: 58.261. és 1895. évi 41.195. sz. rendeletei.)

³ Utasítás folytán elkövetett vizrendőri kihágásért nem a tettes, hanem az vonandó felelősségre, ki a tettet a cselekmény elkövetésére utasította. (Földmivelésügyi minister 1892: 29.640. sz. rendelete.)

1. a ki a 15. §-ban megállapított távolságon belül forrásokat nyit, gallériákat vagy artézi kutakat csinál, vagy a 16. §-ban megállapított védterületen belül engedély nélkül furásokat eszközöl;

2. a ki a vízfolyásból hatóságilag meg nem állapított művek segélyével vizet elvezet (38. §.);

3. a ki a jelen törvény 42. §-a alá eső munkálatokat hatósági engedély nélkül létesít;

4. a ki az előtérben, nemkülönben a fakadó és szivárgó vizek ellen való védelemre szükséges területeken a szabályrendeletileg megállapított művelési módoktól eltér (49. §.);

5. a ki az engedélyokiratban megállapított legmagasabb vagy legalacsonyabb vízszint meg nem tartja (52. §.);¹

6. a ki a vízmosások meggátlására elrendelt munkálatokat a kitűzött záros határidő alatt nem eszközli (55. §.);

7. a ki a jelen törvény 143. §-ában foglalt tilalmat áthágja;

8. azon társulati közeg, mely a jelen törvény 147. és 148. §-aiban előirt értesítést elmulasztja.

185. §.

Száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. a ki vizeket ártalmas anyagokkal megfertőztet (24. §.), a mennyiben az az 1879: XL. t.-cz. 105. §-ba nem ütközik;

¹ A legmagasabb, illetőleg legalacsonyabb vízszin a hatóság által, a tulajdonos költségén, állandó jelekkel jelöltetik meg.

2. a ki a jelen törvény 25. §-ában szabadnak nyilvánított vízhasználatokat nem a kijelölt helyeken, vagy nem a fennálló szabályok értelmében gyakorol;

3. a ki a jelen törvény 40. §-ában megállapított kötelességét nem teljesíti;

4. azon vízhasználatra jogosított, a ki a hatóságilag megjelölt távolságig a medret, partot és töltéseket jókarban nem tartja (53. §.);

5. a ki a jelen törvény 63. §-a értelmében a terhére eső átjárókat, hidakat vagy átereszeket fel nem építi, vagy azokat jókarban nem tartja;

6. azon part- és mederbirtokos, a ki a jelen törvény 66. §-ában megállapított szolgálomak gyakorlását meg nem engedi vagy akadályozza;

7. a ki a jelen törvény 142. vagy 144. §-aiban foglalt tilalmat áthágja és ellene vét;

8. azon társulati közeg, a mely a jelen törvény 145. §-ában előirt bejelentést elmulasztja.

72. Az 1885. évi XXV. törvényczikk:

„A selyemtenyésztés védelméről.”^{1 2}

1. §.

Selyembogarakat tenyészteni csak egészségesnek ismert petéből szabad.

¹ Szederfaleveleknek selyemtenyésztési czélokra való szedésének megakadályozása tárgyában a belügy-minister által 1884. évi október hó 22-én 60.972/1883. III. a. sz. a. kiadott rendelete:

Az ország számos községében a községnek tulajdonát képező területen, továbbá az állami, megyei és községi utak, vagy községi utcák mellett kiültetett, de az út- vagy utcatesthez tartozó területen álló szederfáknak selyemtenyésztési czélokból szándékoltsága azon házak tulajdonosai által, kiknek háza előtt a szeder-

2. §.

Selyempetének árulása vagy kiosztása, továbbá selyemgubók beváltása, vásárlása vagy eladása csak külön engedély mellett szabad.

Az engedély feltételeit, valamint az engedélyben részesíthető intézeteket és egyéneket a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister állapítja meg.

fák állanak, illetőleg azon földtulajdonosok által, a kiknek földjeik az úttal szomszédosok, igen gyakran nemcsak meggátoltatik, hanem egyeseknek e részbeni rosszakarata annyira megy, hogy a fák lombozatát vízzel, mészoldattal stb. lelocsolván, azt a selyemtenyésztési czélokra való felhasználására alkalmatlanná teszik. A nemzetgazdászati szempontokból annyira fontos selyemtermelés sikere attól feltételeztetvén, hogy a tenyésztőknek a hernyók etetésére szükséges eperfa-levelek romlatlan és használható minőségekben rendelkezésükre álljanak s ezek szabad felhasználásában akadályozva ne legyenek: felhivom a törvényhatóságot, miszerint azt, — hogy az állami, megyei és községi utak, vagy községi utcák mellett kiültetett és az út-, vagy utcatesthez tartozó területen álló szederfáknak selyemtermelési czélokra való lelevelezését a szomszédos magánegyéneknek, vagy bárkinek csak az esetben és addig van joga megtiltani, ha — és a meddig saját ingatlana használatának gyakorlatában gátoltnék, vagy ha a saját ingatlana a levélszedők által rongáltatnék — a törvényhatóság területén általánosan közhirrre tétetvén, közegeit az e részbeni intézkedéseknek pontos megtartására utasítsa.

² Ugyanezen tárgyban a belügyminister 1887. április 4-én 15.874. sz. alatt kiadott rendelete:

Az országos selyemtenyésztés emelése érdekében 1883. évi október hó 22-én 60.972. szám alatt kibocsátott itteni körrendelet pótlásául ezennel kijelentem, hogy az abban foglaltak ellen vétők vagy cselekvők, kihágást követnek el, s a mennyiben nem az 1879. évi XL. t.-cz. 80. §-a alapján büntetendők, 2 forinttól 50 forintig terjedő pénzbüntetéssel, behajthatlanság esetében 12 órától 5 napig terjedhető elzárással fognak büntettetni.

Kihágások elbírálására elsőfokban kis- és nagyközségek területén az illető járás főszolgabírája, továbbá rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitány, vagy a városi tanács által e részben megbízott városi tisztviselő, végül törvényhatóságot képező városokban a rendőrkapitány; másodfokban kis- és nagyközségekben, valamint rendezett tanácsu városokban a vármegye alispánja, illetve törvényhatóságot képező városokban a városi tanács; harmadfokban a m. kir. belügyminister bíraskodik.

Budapest főváros területén ellenben elsőfokban az illető kerületi kapitány; másodfokban a rendőrség főkapitánya; harmadfokban pedig szintén a m. kir. belügyminister bíraskodik.

4. §.

A ki a jelen törvény intézkedései ellen vét, kihágást követ el és közigazgatási úton 100 forintig és ismétlés esetén 200 forintig terjedő pénzbüntetéssel fenytendő.

73. Az 1886. évi XXII. törvenyzikk:

„A községekről.”

15. §.

A külföldi a községben lakhatik, települhet és a község kötelékébe felvétethetik.¹

Ha a községben állandóan lakni akar, tartozik ezt bejelenteni és ha kimutatja, hogy a község terhelése nélkül magát s családját tartósan tartatani képes, tőle a lakhatási engedély csak erkölcsisége ellen fenforgó alapos gyanu esetében tagadható meg, mód adatván neki a maga igazolására.

A külföldi, ha a községben három hónapig való tartózkodása után, az elüljáróság által előrebocsátott felhívás daczára, lakási szándékát a felhívásban kitüzendő 8 napi határidő alatt be nem jelenti: a közigazgatási hatóság által 300 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő kihágást követ el; és ha a felhívás daczára lakási szándékát be nem jelentvén, vagy lakási engedélyt nem kapván, távozni nem akar, a távozásra rendőri kényszerrel is szorítható.

Lakási szándék vélelmeztetik, ha a külföldi három hónapon át a községben tartózkodik.

Települési engedélyért a honpolgárokra nézve fennálló feltételek mellett folyamodhatik, ha két évi állandó lakását s az alatt erkölcsi jó magaviseletét igazolta.

¹ Lásd az 1888. évi 54.091. sz. belügyministeri mellékelt rendeletet a 190. oldalon.

A községi kötelékbe való fölvételt csak a honosítás hozzájárultának feltétele mellett szerezheti meg és a község a felvételt neki, ha már az országban öt évig lakott; kilátásba helyezheti, illetve a honosítás esetére megadhatja.

18. §.

Az illetőségi vitás ügyekben :

a) ugyanazon járás nagy- és kisközségei közt elsőfokulag a főszolgabíró, másodfokulag az alispán ;

b) ugyanazon törvényhatóság különböző járásához tartozó nagy- és kisközségek közt, valamint rendezett tanácsú városokra nézve elsőfokulag az alispán, másodfokulag a törvényhatóság közigazgatási bizottsága határoz.

74. Külföldieknek a községekben való lakhatása tárgyában a m. kir. belügyminister által 1888: 54.091. sz. alatt kiadott rendelete.

1. A községben (kis- és nagyközség, rendezett tanácsú város) tartózkodó külföldiekről nyilvántartás vezetendő.

2. Ezen nyilvántartás alapjául a lakás-adók, fogadósok és vendéglősöknek az idegenek megszállásáról teendő jelentései szolgálnak.¹

3. A községben 24 órán túl megszálló idegen, a ki nevét és kilétét a vett felszólításra bementeni, valamint azon lakás-adók, fogadósok és vendéglősök, kik az idegennek megszállásáról az elüljáróhoz a jelen rendeletben előirt jelentést 48 óra alatt megtenni elmulasztják: közbiztonság elleni kihágást követnek el.

¹ A bejelentés körüli eljárás szabályozására nézve kis- és nagyközségekben a törvényhatóság (megye), rendezett tanácsú városokra nézve a városi képviselő-testület szabályrendeletileg intézkedik.

75. Az 1887. évi XXII. törvényczikk:

„A közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. törvényczikk XIII. fejezetének módosításáról.”¹

1. §.

Az 1876: XIV. törvényczikknek a védhimlőoltási kötelezettségre vonatkozó intézkedései egyebekben érintetlenül hagyatván: annak 93. §-a eltöröltetik és helyébe a következők rendeltetnek.

2. §.

Szülők és gyámok s általában mindazok, kik gyermekeikről gondoskodni tartoznak, kötelesek ezeket életüknek első évében, a mennyiben valóságos himlőt ki nem állottak, beoltani. Ha ezen beoltás az orvos véieménye szerint eredménytelen maradt, akkor a védhimlőoltás a következő évben, és ha még ekkor is eredménytelen maradna, a hamadik évben is ismétlendő.

4. §.

A nyilvános és magániskolák és tanintézetek növendékei életük 12-ik évének betöltése előtt, iparostanonczok pedig felvételük alkalmával újra oltandók, ha az újraoltási idő előtt 5 éven belül valóságos himlőt nem állottak ki, vagy nem igazolják, hogy azon időn belül eredményesen beoltva voltak.

9. §.

A beoltásra és újraoltásra kötelezett gyermekeket az oltás megtörténte után legkorábban hat s legkésőbb

¹ A himlőoltó anyagnak elárusítása végett bizományba való adása vagy elfogadása, mint kihágás, 100 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Belügyminister 1890. junius 7-én 27.467. sz. alatt kelt rendelete.)

8 nappal az, ki a gyermek gondozását teljesíti, az oltó orvosnak ugyanott, a hol a beoltás történt, bemutatni tartozik. Ha az oltás sikertelen volt, az nyomban ismétlendő. A beoltott gyermekről védhimlőoltóanyag vétele meg nem tagadható.

11. §.

Az, ki a gyermekek első beoltására a jelen törvény által kötelezve van, ha ebbeli kötelezettségének nem tesz eleget, az elsőfoku egészségügyi hatóság által¹ első ízben megintetik, s kötelezettségének záros határidő alatti teljesítésére utasíttatik.

Ha az illető a reá rótt ezen kötelezettségének a kiűzött záros határidő alatt nem felel meg, 1 frttól 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha pedig az illető az elsőfoku egészségügyi hatóság újabbi utasítása, vagy a már hozott büntető ítélet jogerőre emelkedése után a reá rótt kötelezettségnek további 14 nap alatt sem felel meg, a pénzbüntetés az 1876 : XIV. törvénycikk 7. §-a értelmében az illetékes egészségügyi hatóság által fokozatosan 300 forintig felemelhető.

Az, ki a beoltott gyermekeknek az oltás után az oltó orvosnál való bemutatásra kötelezve van, ha ezen kötelezettségének meg nem felel, vagy a védhimlő-anyagnak ezektől való vételét megtagadja, egy forinttól ötven forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

12. §.

Azon polgári- középiskolai, ezeknek megfelelő, vagy magasabb tanintézet igazgatója, ki a vezetésére bízott

¹ Lásd az 1876 : XIV. t.-cz. 4. §-át a 19. oldalon.

tanintézet tanonczaik közé véglegesen felvesz a 12-ik életévet már betöltött olyan tanulót, ki védhimlővel újra oltva nem lett, vagy az újraoltás alóli törvényszerű mentességét nem igazolja; továbbá azon elemi népiskolai tanító vagy iparos gazda, ki a jelen törvény által reá vonatkozólag kimondott kötelezettségének nem felel meg, az 1876 : XIV. t.-cz. 7. §-a értelmében 10 forinttól 50 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Azon hatósági vagy községi orvosok és közegek, kik az e törvény által hatáskörükbe utalt teendőket vagy éppen nem, vagy csak hiányosan hajtják végre, fegyelmi eljárás útján (1886 : XXII. és XXIII. t.-cz.), még pedig járvány esetében mindenkor a magasabb, 500 forintig terjedhető pénzbüntetéssel vagy hivatalvesztéssel büntetendők.¹

76. Az 1887 : XLIV. törvénycikk:

„A dohányjövédéki törvények és törvényesített szabályok némely intézkedéseinek módosításáról.“

1. §.

Az 1868. évi XIV. törvénycikk határozatai alapján megengedett saját használatra való dohánytermelés, valamint az ugyanezen t.-cz. 8. §-ában felsorolt egyének

¹ Csendőrök oltása vagy újraoltása, az általános oltási tervszer alapján, a belügyi tárca terhére történik s az oltás idejét a törvényhatóság közli a községekkel és a csendőrkerületi parancsnoksággal.

Próba csendőrök — ha előző beoltásuk kétségtelenül nem bizonyítható — bevonulásuk után azonnal oltandók — honvédorvos híján — a (községi) körorvossal, kik a járvány alkalmával az újraoltást is kötelesek végezni. Utasításait a törvényhatóságtól kapják. Az oltóanyag ára, indokolt felterjesztésre, a csendőrségi javadalmazásból fedeztetik. (Belügyminister 1888. évi 6.281. sz. rendelete.)

8 nappal az, ki a gyermek gondozását teljesíti, az oltó orvosnak ugyanott, a hol a beoltás történt, bemutatni tartozik. Ha az oltás sikertelen volt, az nyomban ismétlendő. A beoltott gyermekekről védhimlőoltóanyag vétele meg nem tagadható.

11. §.

Az, ki a gyermekek első beoltására a jelen törvény által kötelezve van, ha ebbeli kötelezettségének nem tesz eleget, az elsőfoku egészségügyi hatóság által¹ első ízben megintetik, s kötelezettségének záros határidő alatti teljesítésére utasíttatik.

Ha az illető a reá rótt ezen kötelezettségének a kitűzött záros határidő alatt nem felel meg, 1 frttól 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha pedig az illető az elsőfoku egészségügyi hatóság újabb utasítása, vagy a már hozott büntető ítélet jogerőre emelkedése után a reá rótt kötelezettségnek további 14 nap alatt sem felel meg, a pénzbüntetés az 1876: XIV. törvénycikk 7. §-a értelmében az illetékes egészségügyi hatóság által fokozatosan 300 forintig felemelhető.

Az, ki a beoltott gyermekeknek az oltás után az oltó orvosnál való bemutatásra kötelezve van, ha ezen kötelezettségének meg nem felel, vagy a védhimlő-anyagnak ezektől való vételét megtagadja, egy forinttól ötven forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

12. §.

Azon polgári- középiskolai, ezeknek megfelelő, vagy magasabb tanintézet igazgatója, ki a vezetésére bízott

¹ Lásd az 1876: XIV. t.-cz. 4. §-át a 19. oldalon.

tanintézet tanoncjai közé véglegesen felvesz a 12-ik életévet már betöltött olyan tanulót, ki védhimlővel újra oltva nem lett, vagy az újraoltás alóli törvényszerű mentességét nem igazolja; továbbá azon elemi népiskolai tanító vagy iparos gazda, ki a jelen törvény által reá vonatkozólag kimondott kötelezettségének nem felel meg, az 1876: XIV. t.-cz. 7. §-a értelmében 10 forinttól 50 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Azon hatósági vagy községi orvosok és közegek, kik az e törvény által hatáskörükbe utalt teendőket vagy éppen nem, vagy csak hiányosan hajtják végre, fegyelmi eljárás útján (1886: XXII. és XXIII. t.-cz.), még pedig járvány esetében mindenkor a magasabb, 500 forintig terjedhető pénzbüntetéssel vagy hivatalvesztéssel büntetendők.¹

76. Az 1887: XLIV. törvénycikk:

„A dohányjövedéki törvények és törvényesített szabályok némely intézkedéseinek módosításáról.“

1. §.

Az 1868. évi XIV. törvénycikk határozatai alapján megengedett saját használatra való dohánytermelés, valamint az ugyanezen t.-cz. 8. §-ában felsorolt egyének

¹ Csendőrök oltása vagy újraoltása, az általános oltási tervet alapján, a belügyi tárcza terhére történik s az oltás idejét a törvényhatóság közli a községekkel és a csendőrkerületi parancsnoksággal.

Próba csendőrök — ha előző beoltásuk kétségtelenül nem bizonyítható — bevonulásuk után azonnal oltandók — honvédorvos hiján — a (községi) körorvossal, kik a járvány alkalmával az újraoltást is kötelesek végezni. Utasításukat a törvényhatóságtól kapják. Az oltóanyag ára, indokolt feltesztésre, a csendőrségi javadalmazásból fedeztetik. (Belügyminister 1888. évi 6.281. sz. rendelete.)

által eddig az 1876: IV. t.-cz. 6. §-a értelmében élvezett azon kedvezmény, hogy dohánytermésükből, a törvény-szabta fogyasztási illeték lefizetése mellett, fejenként 10 kilogrammig dohányt visszatarthattak, megszüntetetik.

Az, a ki a dohánytermésből valamit visszatart, a visszatartott mennyiség minden 500 grammja után, jövedéki büntető eljárás útján, 80 krnyi fogyasztási illeték és a fogyasztási illetéknek kétszeresétől négyszereséig terjedő pénzbüntetésben marasztalandó el; és ha ez a termelő tudtával történik, a termelési engedély tőle elvonandó.

Kivételesen érvényben tartatnak az 1876: IV. t.-cz. 3. §-ának harmadik bekezdésében, a volt határörvidéken katonai rokkantoknak életfogytiglan nyújtott azon termelési engedélyek, melyek az 1873. évi október 1-ső napját megelőző időből keletkeznek.

3. §.

A termelő köteles úgy a földterület előkészítése, valamint az elvetendő mag, a palánták kiültetése, nemkülönben a simítás és csomózás tekintetében akképen eljárni, a mint azt a m. kir. pénzügyminister által kibocsátandó utasítás alapján az illetékes jövedéki hivatal dohányfajták szerint meghatározza és kellő időben kihirdeti; köteles továbbá a termelő a dohányvirágot, a magnevelésre szánt töké és kerti levelek kivételével, s azon leveleket, melyek beérése már nem várható, letörni, s a kacshajtásokat is a törésig mindig pontosan eltávolítani.

Azon termelők, a kik dohány között a szabályokban tiltott veteményeket termelnek, kik a dohányt szabályellenesen kezelik, kik a növényágyi palántáknak

megsemmisítését július hó 5-ig elmulasztják, első ízben 5-től 50 frtig terjedő pénzbüntetéssel sujtandók, ismétlés esetén a termelésből kizárandók; azok pedig, a kik a dohányt a jövedék kárára csalárdul csomózzák és bálozzák, és kik tartalom nélküli, gyártásra előnnyel nem használható anyagot termelnek, a dohánytermelésből kizárandók.

4. §.

Azon termelők, kik mások nevére kiállított engedély felhasználásával, vagy kik nem az engedélyben meghatározott területen ültetnek dohányt, ha különben jövedéki áthágás miatt a dohánytermeléstől eltítva nincsenek, illetve nem oly területen ültettek, mely a termelésből ki van zárva, kik tehát a saját nevükre, illetve a beültetett területre is kaphattak volna engedélyt, 10 forinttól 100 forintig terjedhető pénzbüntetésben marasztalandók el a dohány-beváltó-felügyelőség által, melynek határozata ellen 15 nap alatt a pénzügyministerhez van felebbezésnek helye, ki a pénzbüntetésre nézve végérvényesen határoz. Azon termelők ellenben, kik saját nevükre, vagy a beültetett területre termelési engedélyt jövedéki áthágás vagy az illető területnek a termelésből való kizárása miatt nem kaphattak volna, azonkívül, hogy a dohánytermésük megsemmisítetik, jövedéki büntető eljárás útján az 1876. évi IV. törvénycikk 13. §-ának határozmányai szerint büntetendők és a termelésből mindenkorra kizárandók.

Azon termelők, a kik az engedélyezettnél nagyobb területen termelnek dohányt, — ha a beültetett terület az engedélyezett területet többel haladja meg, mint az 1876. évi IV. törvénycikk 15. §-ában engedélyez-

tetik,¹ — szintén jövedéki büntető eljárás útján az idézett törvényezikk 14. §-ában meghatározott pénzbüntetéssel fenytettnek és a termelésből mindenkorra kizárhatók.

7. §.

A dohánytermelésre és palánta-nevelésre való bejelentések beadására véghatáridőül a termelési évet megelőző december hó 31-ike szabatik meg.

A fentebbi határidőig a bejelentési ivateknek megfelelő rovatai szabályszerűleg kitöltve, kis- és nagyközségekben kizárólag csak a községi elöljáróságoknál, rendezett tanácsu és törvényhatósági joggal felruházott városokban pedig a polgármesternél adandók be, később, vagy más helyen beadott bejelentések feltétlenül elutasítandók.

Kis- és nagyközségekben a községi elöljárók, rendezett tanácsu és törvényhatósági joggal felruházott városokban pedig a polgármesterek kötelesek a hozzájuk beérkezett termelési bejelentéseket a tekintetben megvizsgálni, vajjon a jelen törvény által kívánt adatok fel vannak-e véve és hitelesek-e?, nem fordul-e elő bennök oly földrészlet, mely tulajdonságánál fogva ezen törvény 2. §-a szerint a dohányültetésből kizáratott; kötelesek továbbá a hiányosan kiállított bejelentési ivateknek kiegészítését eszközölni és az így átvizsgált, illetőleg kiegészített aláírásaikkal megerősített és a hivatalos pecséttel ellátott bejelentéseket, és pedig

¹ Az engedélyezett téren túl tett ültetéseknél nem esik büntetés alá:

a) két catastrális holdat meg nem haladó engedélyeknél az engedélyezett tér 20 százaléka;

b) két catastrális holdat túlhaladó engedélyeknél két hold után husz százalék, a további nyolcz holdtól hat százalék, az azontúl engedélyezett tér után négy százalék.

külön a kincstári, külön a külkiviteli dohánytermelésre, és külön a palánta-nevelésre vonatkozókat, betüsoros jegyzék kíséretében minden hó végével, a december hóban beérkezetteket pedig legkésőbb január hó 4-éig a dohánybeváltó-felügyelőséghez¹ beküldeni.

Ezen beküldés elmulasztása, vagy késedelmes teljesítése, a bejelentések rosszhiszemű megváltoztatása, az azokban kívánt adatok kihagyása vagy kitörlése, éppen úgy, mint valótlan adatok bizonyítása vagy felvétele, 5 frttól 100 frtig terjedő bírsággal fog fenytetni.

Ezen bírságok kiszabása és behajtása iránt a dohánybeváltó-felügyelőségnek² a tényállást magában foglaló megkeresése folytán kis- és nagyközségekre nézve a főszolgabíró, rendezett tanácsu városokra nézve az alispán, törvényhatósági joggal felruházott városok alkalmazottaira nézve pedig a közigazgatási bizottság intézkedik és II. fokban a pénzügyministeriumhoz úgy a fél, valamint a dohánybeváltó-hivatali felügyelő² által is felebezhető, még pedig az illető határozat kézhezvételétől számított 15 nap alatt.

A megkereső dohánybeváltó-felügyelőséggel² és a féllel az I. foku határozat azonnal közlendő.

8. §.

A községi elöljáróknak, illetve polgármestereknek a fenti szakaszban reájuk rótt köteleességek pontos teljesítéseért a dohánybeváltó felügyelőség részéről holdankint 20 krnyi jutalomdíj engedélyeztetik, melynek fele az engedélyezés után, fele pedig a beültetés után fizetetik ki.

¹ 1889. év óta a pénzügyigazgatósághoz.

² Jelenleg a pénzügyigazgatóság.

13. §.

A hatóság elleni erőszak büntetettét követi el, és a mennyiben súlyosabb beszámítás alá tartozó eset nem forog fenn, az 1878: V. t.-cz. 165. §-a értelmében három évig terjedhető börtönnel büntetendő: a ki a dohánytermelés, kezelés vagy elárusítás ellenőrzésével megbízott pénzügyi vagy más hatósági közeget vagy ki-rendeltet a törvény vagy a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszak vagy veszélyes fenyegetés által akadályozza, vagy valamely intézkedésre kényszeríti, vagy pedig hivatalos eljárása alatt tetteleg bántalmazza.

Ugyanezen büntetés alkalmazandó, ha a cselekmény a fentebbi közegek védelmére rendelt vagy megjelent személyek ellen követtetik el.

Horvát-Szlavonországokban ezen büntettek (kihágások, vétségek) az ott érvényben levő büntető törvények értelmében büntetendők.

15. §.

A termelő dohánytermeléséből senkinek bármily czimen, bármely csekély mennyiséget sem engedhet át, hanem köteles a nyert egész termést a megállapított határidőben beváltás végett hiány nélkül a jövedéki raktárba beszállítani, illetőleg a termelésre következő év január végéig engedélyezett dohánykiviteli kereskedőnek átadni, vagy saját teljesen biztos és a pénzügyi hatóság által ellenzárral ellátott raktárába beraktározni vagy külföldre kiszállítani.

Azon termelő, ki bármi czimen, bármely csekély mennyiséget valakinek átenged és a nyert egész termést a megállapított határidőben beváltás végett hiány nélkül

a jövedéki raktárba be nem szállítja, illetve engedélyezett dohánykiviteli kereskedőnek a termelésre következő év január hó végéig át nem adja, vagy saját teljesen biztos és a pénzügyi hatóság által ellenzárral ellátott raktárába be nem raktározza, vagy a termelésre következő év október hó végeig külföldre ki nem szállítja, azonkívül, hogy a dohánytermelésből mindenkorra kizáratik, az átengedett vagy be nem szállított, illetve külkiviteli kereskedőnek át nem adott, vagy külföldre ki nem szállított dohány mennyiség minden 500 grammja után, jövedéki büntető eljárás útján, 80 krnyi fogyasztási illeték és a fogyasztási illetéknek kétszeresétől négyszereséig terjedő pénzbüntetésben marasztalandó el.

Azon termelő, a ki külkivitelre termelt dohányját a termelésre következő év január hó végeig teljesen biztos és a pénzügyi hatóság által ellenzárral ellátott raktárba be nem raktározta, vagy engedélyezett dohánykiviteli kereskedőnek át nem adja, a fenti büntetésen kívül, átadás vagy be nem raktározás elmulasztása miatt, a termelt egész mennyiség után minden hétre és annak minden métermázsája után 2 forint pénzbüntetésben elmarasztalandó.

Ezen pénzbüntetést közigazgatási úton a dohány-beváltó-felügyelőség¹ rója ki, s a kirótt birság ellen 15 napon belül a pénzügyminiszterhez van felfolyamodásnak helye, ki arra nézve végérvényesen határoz.

Ugyancsak ezen pénzbüntetéssel büntetendő azon külkiviteli kereskedő is, a ki az általa átvenni kötelezett dohánytermést a termelőtől a termelésre következő év január hó végeig át nem veszi, illetőleg azt beraktározásra el nem fogadja.

¹ Jelenleg a pénzügyigazgatóság.

13. §.

A hatóság elleni erőszak büntettét követi el, és a mennyiben súlyosabb beszámítás alá tartozó eset nem forog fenn, az 1878: V. t.-cz. 165. §-a értelmében három évig terjedhető börtönnel büntetendő: a ki a dohánytermelés, kezelés vagy elárusítás ellenőrzésével megbízott pénzügyi vagy más hatósági közeget vagy ki-rendeltet a törvény vagy a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszak vagy veszélyes fenyegetés által akadályozza, vagy valamely intézkedésre kényszeríti, vagy pedig hivatalos eljárása alatt tetteleg bántalmazza.

Ugyanezen büntetés alkalmazandó, ha a cselekmény a fentebbi közegek védelmére rendelt vagy megjelent személyek ellen követtetik el.

Horvát-Szlavonországokban ezen büntettek (kihágások, vétségek) az ott érvényben levő büntető törvények értelmében büntetendők.

15. §.

A termelő dohánytermeléséből senkinek bármily czimen, bármely csekély mennyiséget sem engedhet át, hanem köteles a nyert egész termést a megállapított határidőben beváltás végett hiány nélkül a jövedéki raktárba beszállítani, illetőleg a termelésre következő év január végéig engedélyezett dohánykiviteli kereskedőnek átadni, vagy saját teljesen biztos és a pénzügyi hatóság által ellenzárral ellátott raktárába beraktározni vagy külföldre kiszállítani.

Azon termelő, ki bármi czimen, bármely csekély mennyiséget valakinek átenged és a nyert egész termést a megállapított határidőben beváltás végett hiány nélkül

a jövedéki raktárba be nem szállítja, illetve engedélyezett dohánykiviteli kereskedőnek a termelésre következő év január hó végéig át nem adja, vagy saját teljesen biztos és a pénzügyi hatóság által ellenzárral ellátott raktárába be nem raktározza, vagy a termelésre következő év október hó végeig külföldre ki nem szállítja, azonkívül, hogy a dohánytermelésből mindenkorra kizáratik, az átengedett vagy be nem szállított, illetve külkiviteli kereskedőnek át nem adott, vagy külföldre ki nem szállított dohány mennyiség minden 500 grammja után, jövedéki büntető eljárás útján, 80 krnyi fogyasztási illeték és a fogyasztási illetéknek kétszeresétől négyszereséig terjedő pénzbüntetésben marasztalandó el.

Azon termelő, a ki külkivitelre termelt dohányját a termelésre következő év január hó végeig teljesen biztos és a pénzügyi hatóság által ellenzárral ellátott raktárba be nem raktározta, vagy engedélyezett dohánykiviteli kereskedőnek át nem adja, a fenti büntetésen kívül, átadás vagy be nem raktározás elmulasztása miatt, a termelt egész mennyiség után minden hétre és annak minden métermázsája után 2 forint pénzbüntetésben elmarasztalandó.

Ezen pénzbüntetést közigazgatási úton a dohány-beváltó-felügyelőség¹ rója ki, s a kirótt birság ellen 15 napon belül a pénzügyminiszterhez van felfolyamodásnak helye, ki arra nézve végérvényesen határoz.

Ugyancsak ezen pénzbüntetéssel büntetendő azon külkiviteli kereskedő is, a ki az általa átvenni kötelezett dohánytermést a termelőtől a termelésre következő év január hó végéig át nem veszi, illetőleg azt beraktározásra el nem fogadja.

¹ Jelenleg a pénzügyigazgatóság.

A dohányjövedéki igazgatóság a dohány átadására, illetőleg átvételére kitűzött határidőt, a félnek a határidő lejártá előtt legalább 8 nappal benyújtandó indokolt kérelmére, meghosszabbíthatja.

20. §.

A külkivitelre termelt dohány a külkiviteli kereskedő részére történt átadás után is, egész a külföldre való szállításig, továbbra is hivatalos ellenőrzés alatt áll és az erre vonatkozó ellenőrzési szabályok a pénzügyminister által rendeleti uton fognak kiadatni.

A külkiviteli kereskedő az általa átvett dohánynak ugyanazon mennyiségben külföldre való szállításáért az általa alkalmazottakkal egyetemlegesen felelős és az általa átvett dohánymennyiségből — a rendeleti uton megállapítandó súlypadás levonása után — hiányzó mennyiségnek minden 500 grammja után jövedéki büntető eljárás útján, 80 krajczár fogyasztási illeték, és a fogyasztási illetéknek kétszeresétől négyszereséig terjedő pénzbüntetésben marasztalando el.

Azon külkiviteli kereskedő, a ki a rendeleti úton kiadandó ellenőrzési szabályokban foglalt határozmányokat meg nem tartja, vagy meg nem tartatja, 50 frtlól 500 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, melyet közigazgatási úton a dohánybeváltó-felügyelőség¹ állapít meg. Az ez által megállapított pénzbüntetés ellen 15 nap alatt a pénzügyministerhez van felfolyamodásnak helye, ki arra nézve végérvényesen határoz. Ha ezen kihágást a külkiviteli kereskedő maga, vagy az ő tudtával alkalmazottja követi el, a fennebb említett pénzbüntetésen kívül külkiviteli kereskedési engedélyét is elveszti.

¹ Jelenleg a pénzügyigazgatóság.

21. §.

Kis- és nagyközségekben a községi előjáróság, rendezett tanácsu és törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármesterek kötelesek felvigyázni arra :

1. hogy a község, illetve város határában engedély nélkül dohány ne ültetessék ;

2. hogy az egyes termelők által dohányültetésre csak az engedélyezett területek és csak azon földrészletek használtassanak, melyekre az engedély szól ;

3. hogy oly talajok, melyek a jelen törvény 3. §-a szerint a dohánytermelésből kizárattak, dohányművelés alá ne kerüljenek ;

4. hogy gabona-neműek és repcze tarlójába ugyanazon évben dohány ne ültetessék ;

5. hogy a községben dohánycsempészet, akár leveles, akár vágott dohánynak, akár pedig a magyar korona országainak gyáraiból vagy raktáraiból nem származó gyártmányoknak házalás vagy nyilvános vásáron való eladása által, vagy bármely más módon ne üzessék ;

6. hogy csempészet céljából a község határából dohány el ne hurczoltassék, továbbá hogy más községekből elcsempésztett dohány a község határán való átszállításánál segédeszközeivel együtt letartóztassék.

A községi előjáróságok, illetve polgármesterek kötelesek a fentebbi pontokban felsorolt, bármikor észrevett kihágásokat, a jelen törvény 7. §-ában megszabott bírság terhe alatt, a csempészet tárgyát képező dohánynak vagy dohánygyártmányoknak lefoglalása mellett, a pénzügyörsegnak azonnal tudtára adni és azonkívül a csempészet megakadályozá-

sára, ha szükséges a csendőrséget is igénybe venni.

22. §.

Kis- és nagyközségekben a főszolgabírák és azok tiszti személyzete, rendezett tanácsu és törvényhatósági joggal felruházott városokban pedig a polgármesterek és azok tiszti személyzete, valamint a csendőség és a fővárosban a m. kir. államrendőrség is kötelesek a csempészet minden nemének megakadályozása körül nemcsak közreműködni, hanem a tettesek kinyomozása, elfogatása, a csempészet tárgyainak és segédeszközeinek lefoglalása által közvetlenül is a csempészet elfojtásában eljárni.

Minő esetekben tartozik a csendőség önállóan eljárni, a kiadandó utasításban fog megállapíttatni.¹

A feljelentő a feljelentett vagy felfedezett kihágási esetek után befolyt bírságokból a szabályszerű feljelentési s tettenérési jutaléokra igénynyel bír.

A csendőség tagjai ezen igényöket törvényes felsőbb-ségök útján érvényesíthetik.

A szolgabírák és azok tiszti személyzetének a rendezett tanácsu, valamint a törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesterei és azok tiszti személyzetének ezen szakaszban megszabott köteleességek körül minden mulasztása, a pénzügyi hatóság megkeresése folytán, az 1886. évi XXII. és XXIII. törvényczikkben megállapított eljárás szerint fegyelmi uton büntetendő a

¹ A csendőség eljárását illetőleg lásd az 1887. évi 85.084/VII. sz. mellékelt belügyministeri rendeletet a 205. oldalon.

csendőség és a fővárosi államrendőrség mulasztása pedig, illetékes megfenyítés végett, elüljáró hatóságuknak bejelentendő.

23. §.

A magy. kir. postánál, továbbá az állami és magánvasutaknál, ugyszintén a gőzhajózási társulatoknál alkalmazottak kötelesek minden tudomásukra jutott csempészetet azonnal feljelenteni s a mennyiben a magyar korona országainak gyáraiból vagy raktáraiból nem származó dohánynak vagy dohánygyártmánynak forgalomba hozataláról tádomással birva, azt fel nem jelentenék, első esetben 10 frttól 500 forintig terjedő bírsággal, ismétlés esetében pedig azonfelül még állomásukról való elbocsátással büntetendők.

A bírságot közigazgatási úton a dohánybeváltó felügyelőség¹ állapítja, meg, melynek határozata ellen 15 nap alatt a pénzügyministerhez van felebbezésnek helye, ki arra nézve végérvényesen határoz. — Az elbocsátási határozat kimondására az illetők fegyelmi hatósága illetékes.

A feljelentők a feljelentett vagy felfedezett kihágási esetek után befolyt bírságokból a szabályszerű feljelentési s tettenérési jutalékra igénynyel birnak.

24. §.

Vendéglősök, korcsmárosok, kávéház és minden más nyilvános helyek tulajdonosai, valamint a hajóskapitányok is 50 frttól 500 forintig terjedhető pénzbüntetés terhe alatt felelősek azért, hogy üzletük helyiségeiben, illetőleg hajóikon akár alkalmazottjaik, akár pedig idegenek által

¹ Jelenleg a pénzügyigazgatóság.

nem a magyar korona országainak gyáraiból vagy rak-raktáiból származó dohány vagy dohánygyártmány mások-nak el ne árusíttassék.

Ismétlés esetén a fentebb említettek, ha az eláru-sításról tudomásuk volt, ezen pénzbüntetésen kívül egy hónapig terjedő elzárással (fogságbüntetéssel) is fe-nyithetők.

Ezen büntetések jövedéki büntető eljárás útján álla-píttatnak meg.

26. §.

A dohánynak élvezetre való készítése — a meny-nyiben jelen törvény és az azzal fentartott szabályok kivételt nem engednek — kizárólag az állam gyárainak van fentartva.

Tilos tehát dohányt iparszerűleg, vagy egyáltalában mások részére díjazásért feldolgozni (gyártani.)

Tilos az illetékes hatóság engedélye nélkül oly esz-közöket és szerszámokat birlalni, előállítani, vagy kül-földről behozni, melyek kizárólag a dohány feldolgozására szolgálnak.

27. §.

Tilos továbbá a kincstár által dohánygyártmányainak csomagolására, felszerelésére és a szivarkák készítésére használt nyomtatványoknak és hüvelyeknek utánzása, valamint ily utánzott nyomtatványok és hüvelyeknek külföldről való behozatala, birtoklása, áruba bocsátása és felhasználása is.

Továbbá tilos szivarkáknak bármily módton díjazás mellett, vagy eladás végett mások részére való készítése avagy készíttetése.

28. §.

Ezen tilalalmaknak áthágói, a büntárgyaknak elkob-zása mellett, jövedéki büntető eljárás útján 50 frttól 1000 forintig terjedhető pénzbüntetéssel rovandók meg.

*77. A dohányjövedéki törvényekben stb. foglalt s a csendőrséget illető határozmányok végrehajtása tárgyában a m. kir. belügyminister 1887. december hó 29-én 85.084/VII. sz. alatt kiadott rendelete.*¹

A dohányjövedéki törvények és törvényesített szabályok némely intézkedéseinek módosításáról szóló 1887. évi XLIV. törvényczikk alapján, az abban foglalt s a csendőrséget illető ha-tározmányok végrehajtása czéljából, a következőket rendelem:

A csendőrség — a részére kiadott utasítás szerint: — a) tarto-zik figyelemmel kísérni, hogy vasuti és gőzhajó állomásokon, kom-pokon és más, különösen határszéli állomásokon, országos és heti vásárokon, búcsukon és egyéb nyilvános helyeken nem csem-pésztetik avagy adatik el dohány, vagy dohánykészítmény nyilvánosan; b) ha őrzáratai alkalmával oly szekéren vagy gyalogjárókkal találkozik, akiknek málhája vagy batyuja gyanusnak tűnik fel; tartozik azokat megállítani s az iránt meggyőződést szerezni, hogy nem forog-e fenn dohánycsempészet esete; c) minden egyéb esetben, midőn a dohánycsempészetnek vagy tilos dohányeladás-nak tudomására jut, tartozik a csendőrség az esetben, ha a kése-delem a csempészet vagy tilos dohányeladás kiderítését veszélyez-tetné, utasításszerűleg közvetlenül eljárni, ha pedig a késedelem veszélylyel nem járna, a további eljárás azonnali megindítása végett a pénzügyőrséget s ha pénzügyőrség helyben nincsen, a községi előljáróságot értesíteni.

Mindazon esetekben, melyekben a csendőrség közvetlenül jár el, jelesül ha vasuti és gőzhajó állomásokon, kompoknál és átkeléseknél, vásárokon, búcsukon és egyéb nyilvános helyeken, vagy őrzárataik alkalmával, végre késedelmet nem tűrő egyéb ese-tekben dohánycsempészetnek vagy tilos dohányeladásnak jut tu-domására, a kihágás tárgyait szabályszerűen lefoglalja és a kihá-gásról szabályszerű tényleirást vesz fel, melyet a további eljárás

¹ Lásd az 1887. évi XLIV. t.-cz. 22. §-át.

végett a kihágás helyére nézve illetékes pénzügyőri szakaszhoz tesz át. Hasonlókép a pénzügyőri szakasszal közli azon eseteket is, melyekben a csempészet vagy tilos dohányeladás felderítése vagy meggátlása végett további eljárásra a községi elüljáróságot hívta fel.

A pénzügyőrségnek kötelessége arról meggyőződni, hogy a községi elüljáróság eleget tett-e a csendőrség ebbeli felhívásának s tapasztalt mulasztás esetén ezt a dokánytbevéltő felügyelőségénél¹ azonnal bejelenteni tartozik.

A csendőrséget oly esetekben, midőn a tényleirást maga vette fel, tettenérési, oly esetekben pedig, midőn a kihágási eseteket további eljárás végett a pénzügyőrségnek vagy községi elüljáróságnak hozza tudomására, feljelentési jutalék illeti.

Ugy a tettenérési, mint a feljelentési jutalék, az eljáró csendőrök megnevezése mellett, ezek részére az illetékes csendőrkerületi parancsnokságnak küldendő meg.

Csempészet vagy tilos dohányeladások alkalmával, a pénzügyőrséggel szemben tanusított ellentállás esetén, a pénzügyőrség jogositva van a csandőrség segédletét közvetlenül igénybe venni.

78. Az 1888. évi VII. törvényczikk:

„Az állategészségügy rendezéséről.”^{2 3 4 5}

Intézkedések az állategészségügy megóvására és előmozdítására.

Állatok behozatala.

4. §.

Ragadós betegségben levő vagy annak gyanujában álló állatoknak az országba behozatala, vagy azon való átvitele tilos.

¹ Jelenleg a pénzügyigazgatóságnál.

² Lásd a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv (1879 : XL. t.-cz.) 97—104. §-ait.

³ Lásd a határőrizeti utasítás 34., 35. és 36. §-ait a 85. oldal.

⁴ Lásd az 1894 : XII. törvényczikket a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről a 355. oldalon.

⁵ Lásd kisebb élő állatokkal való bánásmódra vonatkozólag 1892 : 31.060. sz. földmivelésügyi ministeri rendeletet.

5. §.

Ha a szomszédos országok valamelyikében a hasznos háziállatok közt ragadós betegség tör ki, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi¹ minister élő vagy holt állatoknak behozatalát és átvitelét ezekből az országokból általában, vagy bizonyos kerületeikből megtilthatja, vagy pedig bizonyos általa kijelölt belépő állomásokra szoríthatja és általában a behozatalt és átvitelt akkép szabályozhatja, hogy a ragadós betegség behurczolásának veszélyét elhárítsa.

A korlátozások, a mennyire szükséges, az állati nyerstermények és vészkefőfogó tárgyakra is kiterjeszthetők.

A tilalmak és korlátozások haladéktalanul közzéteendők.

16. §.

Hasznos házi állatok az országba behozatalra vagy azon való átvitelre egyáltalában csak oly marhalevéllal bocsáttatnak be, melyben igazolva van az, hogy az állat oly helyről jön, a hol és melynek 30 kilométernyi körületében ezen állatra nézve veszélyes ragadós betegség (24. §.) nem uralkodik. Ezen kívül igazolni kell azt, hogy az állat oly vidéken hajtattott keresztül, a melyen és a melynek 30 kilométernyi körületében az állatra nézve veszélyes ragadós betegség nem uralkodik.

Ha a szállítás vasuton vagy hajón történik, a marhalevélen kívül elég annak igazolása, hogy az állatok utközben ki nem rakattak, avagy ha kirakattak, a kirakás helyén és annak 30 kilométernyi körületében ezen állatokra nézve veszélyes ragadós betegség nem uralkodott.

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

A marhalevélnak az egészségi állapotra vonatkozó része csak akkor bír hatálylyal, ha keltétől kezdve tíz nap még le nem telt.

Ezen határozatok teljesítése nélkül csak a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre adott engedélye mellett lehet állatokat az országba behozni, illetőleg azon átvinni.

Szekerek és kocsik elé fogott állatok marhalevél nélkül bocsáthatók be az országba, feltéve, hogy az illető állatfaj egyáltalában, és az illető belépő állomáson bebo csátható.

Marhalevél.

8. §.¹

A ló, szarvasmarha, juh, kecske és sertés, tulajdonátruházásánál vagy szállításánál, a belföldi forgalomban is, marhalevéllal látandó el.

Gazdaság üzésénél, legeltetésnél és usztatásnál a szállítás marhalevél nélkül történhetik.

9. §.

A marhalevelet azon község állítja ki, a melyből a marha elhajtatik.

Egy marhalevél az elhajtásra kerülő állatok összes számára, avagy arra a számra, a melyet a fél kijelöl, de mindig csak egy tulajdonosnak egyfajú (és a mennyiben jegyzettek, csak egyforma jegyű) állataira állítható ki.

E marhalevelen a község igazolni tartozik azt, hogy a község kerületében, valamint tudomása szerint

¹ Az 1900. évi XVII. törvénycikk (az állatorvosi közszolgálat államosításáról) 37. §-a értelmében a számár és öszvérre is marhalevél állítandó ki.

a szomszéd községekben sem uralkodik az illető állatfajra veszélyes ragadós betegség.¹

¹ A földmivélésügyi m. k. miniszternek az 1888 : VII. t.-cz. végrehajtására vonatkozó 1895. január 4-én 78.948/1894. szám alatt kelt rendelete:

Végrehajtási rendelet 7. §. A marhalevél közokirat, mely a reájegyzett állatokra vonatkozó tulajdonjog igazolására szolgál, azoknak egészségi állapotát és az állatok forgalmának esetére előírt ellenőrzés megtörténtét tanúsítja.

V. R. 8. §. Marhalevéllal el kell látni: lovat, szarvasmarhát, juhot, kecskét és sertést (beleértve a csikókat, borjúkat, bárányokat, gödölyéket és malaczkokat is), tekintet nélkül arra, hogy miy koruk: valahányszor a tulajdonos: a) ily állatra vonatkozó tulajdonjogát másra ruházni; b) ily állatot állandó tartózkodási helyéről elhajtani vagy elszállítani kíván.

Ezen esetekben a tulajdonos saját nevére kiállított marhalevelet tartozik előmutatni; de a szerzett állatot a tulajdonos hazahajthatja vagy hazaszállíthatja oly marhalevéllal is, melynek hátlapján van igazolva tulajdonjoga.*)

V. R. 9. §. Kisorsolt katonai lovat vevője a katonai hatóság által kiállított s a vevő nevét s az állat leírását tartalmazó igazolvánnyal hajthatja vagy szállíthatja haza.

V. R. 10. §. Marhalevél nélkül hajtható (de vasuton, hajón nem szállítható) az állat legeltetés, úsztatás, fuvarozás és gazdaság folytatása céljából, de csakis ugyanazon vármegye területén.

A közös hadseregbeli és honvéd lovak szállításánál (vasuton, hajón) a marhalevelet menetlevél pótolja.

(Ezen kötelezettség alól való mentességet a versenylovak szállításának esetére is kiterjeszti a F. M. 1891. február 19-én 8251. szám alatt kelt rendelete.)

V. R. 11. §. Érvényes marhalevél csak bélyeges kincstári úrlapon állítható ki. Az úrlapok 10. és 6. filléres bélyegjeggyel vannak ellátva és pedig minden egyes darab két évesnél fiatalabb szarvasmarha vagy ló után 6 fillér, minden két évesnél idősebb szarvasmarha vagy ló után 10 fillér, a korukra való tekintet nélkül minden 10—10 db. juh, kecske, vagy sertés (bárány, gödölye vagy malacz) után 10 fillérés az egy marhalevéltre jegyzett állatok számának 10-el való osztása után maradó töredék után szintén 10 fillér. Tíz darabnál kevesebb juhról, kecskéről vagy sertésről szóló marhalevél csak 10 filléres bélyegjeggyel ellátott úrlapon állítható ki.**)

V. R. 16. §. A marhalevél kiállítására azon község illetékes, melynek területéről az állat elhajtatik vagy elszállíttatik (törvény 9. §.), esetleg a melynek területén a tulajdonátruházás történik.

V. R. 17. §. Marhalevél csak a törvényhatóság által számozott úrlapon állítható ki; a kiállító közeg meggyőződni tartozik a marhalevelet kérő egyén tulajdonjogáról és az állatoknak kedvező egészségi állapotáról. Ha a marhalevélnél kiállító tudva vagy kötelességmulasztás folytán helytelen adatokat vezet a marhalevéltre, kibárást követ el.

*) Lásd ezen törvény 8. §-a jegyzetét.
**) Az 1900. évi XVII. törvénycikk (az állatorvosi közszolgálat államosításáról) 37. §-a értelmében marhalevél-bélyegilleték fejében minden darab két évesnél fiatalabb szarvasmarha vagy ló után, továbbá korukra való tekintet nélkül, minden darab számár vagy öszvér után 12 fillér, minden darab két évesnél idősebb szarvasmarha vagy ló után 20 fillér; továbbá az egy marhalevelekre írt juhok, kecskék vagy sertések első darabja után 4 fillér, minden további darab juh, kecske, vagy sertés után 2 fillér fizetendő.

A fent idézett törvény folytán tehát a végrehajtási rendelet 11. §-ának vonatkozó része hatályát veszti.

Állat-vásárok.

11. §.

Állatvásárokon a felhajtott vidéki szarvasmarha a helybelitől elkülönítve állítandó ki.

V. R. 18. §. A tulajdonjog igazolására a marhalevél kiállítója az űrlap első rovatába bejegyzí a tulajdonos nevét és lakóhelyét, a 3—6. rovatokba az állatok darabszámát (számmal és betűkkel), fajtát, leírását és különös ismeretöjeleit. A marhalevelet csak a tulajdonos nevére (közös tulajdont képező állatokra vonatkozó marhalevelet a tulajdonosok nevére) állíthatja ki, de annak akárhány darab egyfajú s egyforma jegyű állatára; különböző fajú (ló szarvasmarhával, juh sertéssel stb.), vagy egyfajú, de különböző jegyű állatokat nem jegyezhet egy marhalevélre, ha ugyanazon egyén tulajdonát képezik is; ellenben különböző kóru, de egyfajú állatokat (szarvasmarhát és borjut, lovat és csikót, juhót és bárányt, kecskét és gödölyét, sertést és malacot), ha egy egyén tulajdonát képezik, ugyanazon marhalevélre írhat.

Az űrlap második rovatába esetleg a hajtó vagy hajtók nevei és lakóhelyei vezetendők be, az utolsó rovatban pedig az állatoknak a tulajdonos által bejelentett rendeltetési helye (irányítás) jelölendő meg; az utolsó rovat mindenkor, még helybe szóló irányításnál is kitöltendő.

V. R. 19. §. Az állatok egészségi állapotának tanúsítására szolgál az űrlapon nyomtatásban foglalt záradék, mely az űrlap keltezése és aláírása által érvényessé válik a marhalevélre jegyzett állatokra nézve. E tekintetben aláírása által a kiállító közeg nemcsak az állatoknak egészséges állapotát, de azt is bizonyítja, hogy a kiállítás helyén ragadós betegségek uralgása miatt az illető állatfajra kivetett tilalom nem áll fenn.

V. R. 20. §. A rovatok pontos kitöltése után a kiállító közeg keltezi, aláírja, s a községi pecséttel ellátja a marhalevelet, a keletben a hónapot és az évszám utolsó számát betűkkel kiírni tartozik.

V. R. 22. §. Midőn a marhalevélre jegyzett összes állatokat ugyanazon egyén szerzi meg, ennek tulajdonjoga a marhalevél hátlapjára vezetendő záradékkal igazolandó, például:

541. jkvi szám. A tulsó lapon leirt állatokat megvette Farkas Elemér csányi lakos.

Szepsi, 1899. május hó 10-én.

(P. H.)

Mezey Péter,
jegyző.

Ily marhalevéllel a szerző állatait csak haza szállíthatja.

A „haz a” szó alatt mindenkor a szerzett állatoknak rendeltetési helyét kell érteni.

Szabályszerű marhalevél nélkül állatok a vásártérre egyáltalában nem bocsáthatók.

A vásártartásra jogosultak kötelesek gondoskodni, hogy az állategészségrendőri felügyelet céljából a vásárokon állatorvos alkalmaztassék. *eddig*

Ezen rendeletési hely gyanánt rendszerint a tulajdonosnak a tulajdonátruházási záradékban megjelölt lakóhelye tekintendő. Ha azonban az új tulajdonos az általa szerzett állatok rendeltetési helye gyanánt más helyet jelöl meg, akkor a marhalevélkezelő köteles az állatokat erre a helyre irányítani s e célból a tulajdonátruházási záradéknak az idézett §-ban megállapított szövegét következőleg kiegészíteni: „Irányítás N. község (puszta).“

Az ekként hátrahagyott marhalevél oly esetekben használható, midőn a tulajdonos szerzett állatait azoknak rendeltetési helyén állandóan és saját tulajdonában kívánja tartani.

Oly esetekben azonban, midőn a tulajdonos szerzett állatait közvetlenül eladás végett hajtja vagy szállítja a szerzés helyéről máshová, vagy ha még a szerzés helyén kíván azokon túladni, a szerzés helyére illetékes marhalevélkezelő a régi marhalevelet, a tulajdonátruházási záradékkal ellátva, visszatartja s ennek alapján a hátrattal igazolt szerző nevére szóló s a kívánt irányítással ellátott új marhalevelet köteles kiállítani.

A marhalevél-kiállítóknak jelen végrehajtási rendelet eilen elkövetett mulasztása avagy szabályellenessége, a mennyiben ellenők a fegyelmi eljárás alkalmazható, fegyelmi uton torlandó meg; különben pedig a marhalevélkezelők ilyen mulasztása vagy szabályellenessége, mint kihágás büntetendő.

Mindenki köteles a többé már tulajdonában nem levő állatra vonatkozó s így érvényét veszített marhalevelet az illetékes marhalevélkezelőnek beszolgáltatni.

Hatósági közegek, marhalevélkezelők és állategészségrendőri szakközegek kötelesek arról gondoskodni, illetve kötelesek hatékonyan ellenőrizni azt, hogy bármi okból, tehát: tulajdonátruházás, leölés, elhullás, vagy más hasonló körülmény folytán érvénytelenné vált marhalevelek pontosan beszolgáltatassanak.

A ki ezen rendelet ellen vét — a mennyiben cselekvése vagy mulasztása súlyosabb beszámítás alá nem esnék, illetve fegyelmi vétséget nem képezne, — kihágást követ el.

V. R. 23. §. Az esetben, ha valaki a marhalevélre jegyzett állatoknak csak egy részét szerzi meg, ennek tulajdonjoga szabályszerű marhalevél által igazolandó, és az ekkép másnak tulajdonába átment állatok az eredeti marhalevél hátsó lapjára vezetendő záradékkal leirandók, például:

541. jkvi. szám.

A tulsó lapon leirt állatok közül két darabot megvett Schreier Jakab jászói lakos; új marhalevél a 895/888. sz. a.

Szepsi, 1888. május hó 10-én.

(P. H.)

Mezey Péter,
jegyző.

Nemzetközi jelleggel bíró állatvásárokon a vágómarha a tenyész- és gazdasági marhától elkülönítve állítandó fel. Ilyen vásárok vásári rendtartását a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ állapítja meg és felet-

V. R. 25. §. A tulajdonátruházást mindig azon község marhalevéلكiállítója eszközli, a mely község területén a tulajdonjog átruházása történik.

V. R. 26. §. A marhalevél — keltétől számítandó egy év letelte után — csupán új marhalevél kiállításának alapjául szolgálhat. Érvénytelen a marhalevél, midőn a reájegyzett állatok teljes száma hátlapján leiratott, vagy a marhalevélen megnevezett tulajdonosnak a marhalevéltre jegyzett állatokra vonatkozó tulajdonjoga egyéb módon megszűnt.

Az egészségi bizonyítvány a kiállítás keltétől 10 napig (a keltezés napja ebbe nem számítandó) érvényes. Midőn tehát a tulajdonos marhalevélét az egészségi bizonyítvány érvényének megszűnte után használni akarja, tartozik azt ott, a honnan az állatot elhajtja, a marhalevél-kiállítónak az egészségi bizonyítvány megújítása végett bemutatni. Az újítás 10 napig érvényes, a marhalevél érvényességi tartama alatt akárhányszor eszközölhető, a marhalevél hátlapjára irt záradékkal történik s az irányítást is mindenkor magában foglalja, pl.: Az egészségi bizonyítvány 10 napra megújítatik; irányítás Kassa.

Szepsi, 1888. június hó 15-én.

(P. H.)

Mezey Péter,
jegyző.

Az irányítás csak azon helyre érvényes, mely a marhalevél utolsó rovatában megjelöltetett, de ha az állat ezen helyről visszahajtatik oda, hol a marhalevél kiállított, új irányítás nem szükséges.

Ha az egészségi bizonyítvány még érvényes, de a tulajdonos az állatokat más, mint az irányításban megjelölt helyre akarja hajtatni vagy szállítani, a marhalevél új irányítás végett szintén a marhalevél-kiállítónál bemutatni tartozik, ki az új irányítást a marhalevél hátlapjára vezeti: pl.: „Irányítás Torna“.

Szepsi, 1888. július hó 3-án.

(P. H.)

Mezey Péter,
jegyző.

Az egészségi bizonyítvány és az irányítás megújítása, ha a marhalevél kiállításának helyén történik, a marhalevél-iktatókönyv utolsó rovatában mindig előjegyzendő.

V. R. 28. §. Vásárokon vett s Ausztriába lábón hajtandó állatok marhalevélen hátsó lapjára a vásáron működő állatorvos a következő

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

tük saját közege által közvetlen és állandó felügyeletet gyakorolhat.¹

Mészárosok, marhakereskedők, marhahizlalók.

Amundt 12. §.

Mészárosok, marhakereskedők és marhahizlalók nem községbeli szarvasmarha megvételét, illetőleg behoza-

német nyelvű záradékot tartozik díjtalanul rávezetni: „Das (Die) innen beschriebene(n) Thier(e) gesund befunden“ s azt keltezni s aláírni.

V. R. 29. Marhalevél elveszése esetén tulajdonosa köteles az elveszés tényét azon község elöljáróságánál (városi rendőrkapitánynál) bejelenteni, mely a marhalevél kiállította. Ez az elveszés tényét, valamint az elveszett marhalevélen foglalt adatokat (számok, kelte, tulajdonos neve, állatok leírása) a járás főszolgabíróhoz bejelenteni, a ki (esetleg rendőrkapitány) intézkedik egyrészt, hogy az elveszett marhalevél adatai a m. kir. belügyministerium által a rendőri körözhvények „Megsemmisítés“ rovatában közzététessenek, másrészt pedig, ha a marhalevél-tulajdonos az elveszés tényét vagy annak valószínűségét bebizonyította, bizonyos határidő letelte után, mely egy hónapnál rövidebb nem lehet, az illetékes marhalevél-kiállítót utasítja, hogy az elveszett marhalevél helyett másodlatot állítson ki.

(Marhalevelek meghamisításával elkövetett cselekmény elbírálása a kir. bíróság hatáskörébe tartozik. Ministertanács 1889. decz. 20-án kelt határozata.)

¹ A földmivelésügyi minister 1394 : 78.948. sz. rendelete szerint:

V. R. 32. §. Törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitány vagy helyettese, kis- és nagyközségekben az illető járási főszolgabíró, esetleg az általa kiküldött alkalmas s megbízható helyettese köteles az állatvásáron jelen lenni és az állatvásár-rendtartás foganatosításáról gondoskodni.

V. R. 33. §. Az állatorvosokról a vásárjog tulajdonosa, illetve bérlője tartozik gondoskodni.

V. R. 34. §. A vásáron működő állatorvosok és a rendőri közegek kötelessége a felett őrködni, hogy szabályszerű marhalevél nélkül, vagy egészségi szempontból kifogás alá eső, valamint szekérbe fogott állat a vásártérre ne juthasson.

E célból a vásártér minden bejáratjánál fölhajtott állatok marhaleveleit és egészségi állapotát lelkiismeretesen megvizsgálják. A marhalevél nélkül vagy hiányos marhalevéllal érkező állatot a vásártérre

talát a községnél 12 óra lefolyása alatt bejelenteni és a marhalevelet ugyanannak további megőrzés végett átadni tartoznak.

Mészárosok és marhakereskedők máshonnan behozott szarvasmarhái a községi marhaállománytól elkülönítve bocsáthatók csak legeltetésre és a a behoza-
taltól számított 8 napon át elkülönítve helyezendők el. *eddig*

13. §.

A hatóság eltilthatja, hogy a mészárosok és marhakereskedők akkor, a mikor járvány uralg, idegen istállókba bemenjenek.

nem bocsátják, hanem letartóztatják és az e célra rendelt helyen őrizet alatt tartatják, míg az illető tulajdonos az I. foku hatóság előtt szabályszerű marhalevelet föl nem mutat, magától értetvén, hogy a tartási költségek a tulajdonost terhelik. Ha a tulajdonos 8 nap alatt az állatról szabályszerű marhalevelet nem mutat föl, illetve tulajdonjogát más módon nem igazolja, az I. foku hatóság azt szabályszerű s birtokon belül felebbezhető határozat alapján az államkincstár javára elárverezheti. Ha ragadós betegségben szenvedő vagy annak gyanujában álló állat hajtatik föl, az rögtön az e célra berendezett helyen elkülönítendő és az illető ragadós betegségre megállapított bánásmódnak vetendő alá.

Marhavész vagy ennek gyanúja esetén nemcsak a beteg vagy gyanus, de azon állatok is azonnal elkülönítve zár alá helyezendők, melyek azon helységről fölhajtottak, a honnan a beteg vagy gyanus állat származik; ha azonban ily állatok már eladtak s elhajtattak volna, intézkednie kell az iránt, hogy azok — bárhol — letartóztassanak s zár alá helyeztessenek. Ily esetek rögtön feljelentendők a törvényhatóságnak, mely a beteg vagy gyanus állatok származási helyén a szükségesekeket a törvény értelmében elrendeli.

V. R. 36. §. Minden vásár után a vásárra jogosult a vásártéren visszamaradt trágyát s hulladékokat összetakarítani és fertőtleníteni tartozik. A község eljárássága ennek teljesítéséről vagy nem teljesítéséről minden vásár után 14 nap alatt az I. foku hatóságnak jelentést tenni köteles. Az állatvásár-tér legeltetésre egyáltalán nem, más célra csak fertőtlenítés után használható.

Közbégóhid.

14. §.

Oly községekben, hol a huszfogyasztás jelentékeny, szarvasmarha csak közbégóhídon vágható. Mely községekben legyen közbégóhid felállítandó, azt — a közigazgatási bizottság felterjesztése folytán a földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi minister¹ a belügyministerrel egyetértőleg állapítják meg.

Szarvasmarhák vágásánál, továbbá juhok, kecskék és sertések leszurásánál, a mennyiben ez, mint ipar, üzetik, az állat egészségi állapota a leölés előtt és utána a hatósági állatorvos által megállapítandó. Hatósági állatorvos hiányában e célra vágatási biztos alkalmazandó.

Pásztorok.

15. §.

Pásztoroknak a község által számba vett és nekik átadott állatok közé más állatokat csak a község engedélyével szabad befogadni.²

Vendégfogadók.

16. §.

Vendégfogadók, csárdák és általában mindazon helyek, hol állatok akár átmenetileg, akár állandóan tartózkodnak, folyton felügyelet alatt tartandók és időszakonként szabályszerűleg fertőtlenítenendők.³

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

² Lásd a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894 évi XII. t.-cz. 19. §-át a 356. oldalon.

³ A vendégfogadók, csárdák stb. istállóí fertőtlenítésének elmulasztása tárgyában a m. kir. földmivelésügyi ministernek 1888. október hó 1-én 40.000. sz. a. kelt rendelete szerint: vendégfogadók, csárdák istállóí és mindazon közhelyek, a hol állatok állandóan tartózkodnak, vagy etetés, itatás, pihenés céljából megállapodni szoktak, havonként legalább egyszer fertőtlenítenendők; valamint az ott használt jászlak, itatóvályuk folytonosan tisztán tartandók; a szemét, alom és trágya eltakarítandó. (54. §.)

Ezen teendők elmulasztása, mint kihágás, 100 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Közös legelők.

17. §.

Mielőtt a szarvasmarha és a ló, juh és kecske telelő helyéről közös legelőre hajtának, a község által kellőleg számba veendő és egészségi állapota megvizsgálendő.

A község által számba nem vett marhát a közös legelőre kihajtani tilos.

Marhahajtás és szállítás.

18. §.

Vágómarha és kereskedésre szánt szarvasmarha az ország területén, vasuton és hajón kívül, csak a hatóság által e célra kijelölt úton szállítható, illetve hajtható.

Az ilyen lábon hajtott marhacapatokat a csendőrség, pénzügyőrség, nemkülönben a községi elöljárók ellenőrzik és a megfelelő marhalevelek előmutatását bármikor kívánhatják.^{1 2 3}

¹ Lásd 1899. évi 111.902/V. b. sz. belügymin. rendeletet a 235. oldalon.

² A külfölddel való állatforgalom szabályozását illető rendelkezéseket lásd a 235. oldalon.

³ A 9. §-nál már hivatkozott 78.948/1894. sz. földmivelésügyi rendelet szerint:

V. R. 57. A levágásra és kereskedésre szánt szarvasmarha csak az e célra kijelölt, ugynevezett marhahajtó úton hajtható (törvény 18. §.). Ezen utakat a törvényhatóság saját területén akként jelöli ki, hogy a szomszéd törvényhatóságok által kijelölt hajtóutakkal kapcsolatban legyenek. A kijelölt hajtóutak iránya a törvényhatóság által kellő módon közzéteendő.

V. R. 58. §. A lábon hajtott vágó- és kereskedelmi szarvasmarha ellenőrzésére a csendőrök, pénzügyőrök és rendőrök eljárataik alkalmával, a községi elöljáróságok községük területén kötelesek (törvény 18. §.) Az ellenőrzés céljából a hajtott állatok marhalevelei elkérendők s megvizsgálendók, hogy szabályszerűek-e? hogy az állatok azonosak-e a marhalevélre jegyzettekkel? hogy a marhalevélen megjelölt útírány megtartott-e, és az állatok között nem találkozik-e beteg vagy gyanús darab?

Vasuti és hajószállítás.

20. §.

Lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertéseknek vasuton vagy hajón való szállításánál a következő szabályok alkalmazandók:

a) az állat csak szabályszerű marhalevéllal vehető fel;

b) a szállítandó állatok csak azon helyre, illetőleg azon helyhez legközelebb eső és marharakodásra berendezett vasuti vagy hajóállomásig vehetők fel, a mely helyre a marhalevél szól;

c) szarvasmarhák a felrakodásnál kirendelt szakértő által egészségügyi tekintetből megvizsgálendók;

d) vágómarhát tenyész- vagy egyéb gazdasági marhával vasuton egy kocsiiban, vagy hajón egy rekeszben szállítani tilos;

e) más országból behozott szarvasmarha honi kérődő állatokkal ugyanazon vasuti vonaton vagy ugyanazon hajón nem szállítható;

f) más országból érkező szarvasmarha a lerakodásnál kirendelt szakértő által állategészségügyi tekintetből megvizsgálendő;

Ha az említett körülmények valamelyike tekintetében aggály merül fel, az ellenőrző közegek kötelesek az állatokat feltartóztatni, egy elkülönített helyre terelni és az esetet a községnek, illetve az elsőfoku hatóságnak azonnal följelenteni, mely ily ügyekben haladéktalanul tartozik intézkedni és pedig az ügy természete szerint vagy a tulajdonjog igazolása, vagy a főnforgó kihágás megtorlása iránt az eljárást megindítani s eljárásának eredményéhez képest az állatokat továbbra letartóztatni, elkobozni vagy a hajtóknak visszaadni.

V. R. 59. §. Lábon hajtott marhacapatot utközben legeltetni nem szabad, etetése és itatása a községen kívül az elöljáróság által kijelölendő helyen eszközölendő.

g) az állatok szállítására használt vasúti kocsik, hajók, rakodó hidak és kompok minden szállítás után fertőtlenítendőek.

Állatok betegségének és elhullásának feljelentése iránti kötelezettség.

23. §.

A házi állatok birtokosai, pásztorok, gyepmesterek, mészárosok, vágatási biztosok és mindazok, kik házi állatok gondozásával vannak megbízva, kötelesek a birtokukban, illetőleg a gondozásuk alatt álló állatoknak belső megbetegülését vagy azok elhullását a községnek azonnal bejelenteni, mely utóbbinak kötelessége az esetet az állat-, esetleg a községi vagy körorvosnak és az elsőfoku hatóságnak, a szükséges intézkedés végett, bejelenteni. Házi állatok birtokosait a bejelentéssel járó hivatalos vizsgálat költségei nem terhelik.

Azon állatbirtokosok, kik állatjaik számára állatorvost tartanak, avagy állatjaikra állatorvos által felügyeltetnek, ezen kötelesség alól mentesek; tartoznak azonban gondoskodni arról, hogy minden ragadós betegség esete, vagy ily betegségben történt elhullás a községnek azonnal bejelentessék. Állatorvosok szintén csak a ragadós betegség eseteit kötelesek bejelenteni.

Addig is, míg a hatóság a betegség megállapítása és a szükséges óvintézkedések foganatosítása iránt intézkedik, a község a beteg állatnak szigorú elkülönítéséről és a netáni ragadós betegség elhurczolásának megakadályozásáról gondoskodik.

Ragadós állatbetegségek és járványok.^{1 2}

24. §.

A jelen törvényben ragadós betegségekre vagy járványokra nézve meghatározott intézkedések a következő ragadós betegségeknél alkalmazandók:

- a) a keleti marhavész;
- b) a lépfene (anthrax);
- c) a veszettség;
- d) a lovak, szamarak és öszvérek takonykórja, illetőleg bőrférge;
- e) a szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések ragadós száj- és körömfájása;
- f) a szarvasmarhák ragadós tüdőlobja (ragadós tüdővész);
- g) a juhhimlő;
- h) a lovak tenyészbénasága, továbbá a lovak és szarvasmarhák ivarszervein keletkező hólyagos kiütések;
- i) a lovak, szamarak, öszvérek és juhok rühe;
- j) a sertés-orbáncz.

Járványok elleni óv- és elfojtó intézkedések.

29. §.

Ragadós betegségben lévő, annak gyanujában vagy fertőzés gyanujában álló állatok elkülönítendőek, őrizet és megfigyelés alá veendőek.

Az elkülönítés alá helyezett állatok birtokosa köteles arról gondoskodni, hogy az állat az elkülönítés tartama

¹ A járványos betegségek közé tartoznak még:

k) a sertésvész,

l) a bivalyvész.

² Lásd a baromfiak fertőző betegségei elleni védekezés tárgyában kiadott 1894: 37.340. sz. földmívelésügyi rendeletet a 234. oldalon.

alatt a részére kijelölt helyet el ne hagyja és más állattal való érintkezéstől megóvassék.

ol 30. §.

Ragadós betegségben lévő, annak gyanujában vagy fertőzés gyanujában álló állatok és nyers terményeik, nemkülönben oly tárgyak használata, értékesítése és forgalma, melyek ilyen állatokkal érintkezésbe jöttek, vagy melyek a ragadós betegség elhurczolására alkalmasak, korlátozandó.

A ragadós betegség iránt fogékony, vagy oly állatok forgalma, melyek a betegség elhurczolására alkalmasak, szintén korlátozandó.

f 31. §.

Ragadós betegség kitörésekor, vagy ily betegség gyanuja esetében a község területén a különböző istállókból való állatok közös legeltetése, bizonyos legelőknél, továbbá közös használatra szánt kútak, itatók és úsztatók használata és a beteg vagy gyanús állatoknak nyilvános vagy közös úton való forgalma, nemkülönben a kutyáknak kóborlása tilos. *eddig*

Zár alá helyezés.

R 32. §.

Ragadós betegségben lévő, annak gyanujában vagy fertőzés gyanujában álló állatok istállója elzárandó, szintugy eltiltandó az illető udvarokon, községekben, legelőn vagy határon a forgalom oly állatokkal vagy tárgyakkal, melyek a betegség elhurczolására alkalmasak.

Járványlepte udvarokban vagy istállóknál az állatok gondozásával megbízottakon kívül másnak tartózkodni tilos.

Az istállónak, vagy az állat másféle helyének, az udvarnak vagy legelőnek elrendelt elzárása a birtokost mindazon intézkedések foganatosítására kötelezi, melyek az elzárás sikere érdekében elrendeltetnek.

Bunkózás.

ol 33. §.

Ha oly állatok, melyeknek forgalmi vagy használati korlátozása vagy elzárása mondatott ki, eltiltott használaton, vagy a részükre rendelt helyen kívül, vagy pedig oly helyeken, melyekbe lépniök eltiltatott, éretnek, haladéktalan leölésüket a hatóság — amennyiben ezt a betegség korlátozása céljából szükségesnek tartja — elrendeli.

Határzár.

ol 42. §.

Ha a marhavész a szomszéd országban nagyobb mérvben terjed, vagy az ország határához aggasztó módon közeledik, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter¹ a határnak a vész ország vagy vidék irányában teljes elzárását rendeli el.

Törzskönyvezés.

48. §.

Romániával szemben 35 kilométer távolságra benyúló területen, a szarvasmarha ellenőrzése céljából, minden

¹ Jelenleg a földmivelésügyi miniszter.

községben — a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ által kiadandó utasítás szerint — rendes törzskönyv fog vezettetni.

Különös szabályok egyes ragadós betegségeknél.

A) A lépfene (anthrax).

61. §.

Lépfenében beteg, vagy ezen betegség gyanujában álló állat husának, tejének, vagy bármely más terményének forgalomba hozatala vagy felhasználása tilos.

62. §.

Lépfenében beteg, vagy ezen betegség gyanujában álló állatokon véres műtéteket csak állatorvos végezhet, ily állatok hullájának bonczolása csak állatorvos jelenlétében szabad.

B) A veszettség.

68. §.

Ha veszett, vagy veszettség gyanujában álló kutya (vagy más állat) kóborol, a hatóság tartozik a szomszéd községeket erről értesíteni, és a kutya (vagy más állat) kiirtásáról intézkedni.²

Ily esetben elrendelendő, hogy a községben valamennyi kutya megkötve tartassék, vagy pedig biztos szájkosárral pórázon vezettessék; a szabadon járó kutya kiirtandó.

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

² A honvédelmi minister 1888. évi 6846/XVI. sz. rendelete értelmében a csendőrség minden alkalommal, midőn állampolgárok élete veszélyeztetve van, vagy egy pillanatnyi veszély elhárítandó, a veszett eb ellen fegyverét bárhol használni köteles.

70. §.

Veszett, vagy veszettség gyanujában álló állat husának, tejének, vagy bármely más terményének forgalomba hozatala vagy felhasználása tilos.

71. §.

Veszett, vagy veszettség gyanujában álló állatokon gyógyítási kísérleteket, vagy véres műtéteket csak a hatóság engedélyével szabad végezni; ily állatok bonczolása csak állatorvos vagy más orvos által szabad.

C) A takonykór, illetőleg bőrféreg.

73. §.

Mihelyt valamely állaton a takonykór, illetve a bőrféreg megállapított, leölését és hullájának szőröstül-bőröstül való kiirtását a hatóság elrendelni tartozik.

75. §.

Takonykóros állat bármely terményének forgalomba hozatala vagy felhasználása tilos.

77. §.

Takonykóros, vagy ezen betegség gyanujában álló állaton véres műtetet csak állatorvos végezhet, hullájának bonczolása csak állatorvos jelenlétében történhetik.

D) A ragadós száj- és körömfájás.

79. §.

Száj- és körömfájásban beteg állatt husát forgalomba hozni vagy fölhasználni csak hatósági állatorvos meghallgatása után és hatósági engedély mellett szabad.

Ily állatok bőrét csak fertőtlenítés mellett szabad forgalomba hozni és felhasználni.

Ellenben ily állatok tejét forgalomba hozni vagy felhasználni tilos.

E) A ragadós tüdőlob (ragadós tüdővész).

84. §.

Ragadós tüdőlobban beteg állat teje csak forralva használható; husa fogyasztásra csak hatósági állatorvos véleménye alapján engedhető meg.

A fogyasztásra alkalmatlannak talált testrészek és a tüdők kiirtandók.

Ragadós tüdőlobban beteg állat bőre és szarvai, szabályszerű fertőtlenítés mellett, forgalomba hozhatók és felhasználhatók.

86. §.

A ragadós tüdőlob beoltása csak hatósági engedéllyel, állatorvos által történhetik. Az oltást a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ rendelettel szabályozza.

Oltott állatok a gyanús állatokkal egyenlő ellenőrzés alá esnek.

F) A juhhimlő.

89. §.

Himlőbeteg juhok husát és tejét forgalomba hozni vagy fölhasználni tilos.

Ily juhok bőre csak szabályszerű fertőtlenítés mellett hozható forgalomba és használható fel.

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

végrehajtása alkalmából állategészségügy-rendőri szempontból a következőket rendelem:

1. §.

Szarvasmarháknak (borjunak és bivalynak is) Rumániából való behozatala vagy átvitele továbbra is tilos.

2. §.

Rumániából származó egyéb állatok, állati nyerstermények és a ragály terjesztésére alkalmas tárgyak behozatala az ország területére, a tölgyesi, csikgyimesi, soósmezői, ósánczi, felsőtömösi és brassói (illetve később a két utóbbi megszüntetésével egyidejűleg létesítendő predeáli), továbbá a törösvári, vöröstoronyi, vulkáni és orsovai belépő-állomásokon keresztül van megengedve.

Rumániai sertések és juhok behozatala tekintetében ugyanazon rendszabályok követendők, melyek szerbiai sertések¹ behozatalára nézve érvényben vannak.

Ehhez képest Rumániából sertést és juhot (utóbbi állatfaj a legeltetés végett Rumániába kihajtott, ugynevezett honi bárczás juhok kivételével, melyek tekintetében az eddigi eljárás és eddig fennállott szabályok továbbra is érvényben maradnak) csakis vasuton vagy hajón szabad behozni és azokat a határtól, illetve az illető belépő-állomástól, útközben való további kirakodás vagy megállapodás nélkül, közvetlenül a rendeltetési helyig kell szállítani. Ez a rendeltetési hely Rumániából behozott sertésekre nézve csak a budapest-kőbányai állami sertésveszteglő, juhokra nézve pedig (a honi bárczások kivételével) csakis a budapesti állatvásár lehet.

Az állatok bebocsáttatásához szükséges ezenfelül, hogy azok szabályszerű marhalevéllal legyenek ellátva; továbbá hitelesen igazolva kell lenni annak, hogy az állatok vészmentes vidékről (30 kilométernyi körületet értve) származnak, hogy ott legalább 30 napig voltak, és hogy vészmentes uton szállítottak.

Mindezek után szükséges végül, hogy a behozatalra szánt

¹ Itt, valószínűleg tévedésből, kimaradt ez a két szó: „és juhok”, a mi a következő bekezdés tartalmából is kétségtelenül kitűnik.

állatok gyanútlan egészségi állapota egészségi bizonyítvány és a belépő-állomáson eszközzendő szakértői vizsgálat által igazoltassék.

Az egy szállitmányhoz tartozó állatokra vonatkozó marhalevelek összefüzendők; a füzörsinór végei az illetékes belépő-állomás pecsétjével lepecsételendők s a legfelül [maradt marhalevél hátlapjára ezen záradékot kell vezetni:

-----szám.

-----darab ló, juh, sertés stb. megvizsgáltatván és egészségesnek találtatván-----szállitható.

Kelt-----

(P. H.)

(aláírás)

Ezen záradékban megjelölendő az állatok neve; jelezni kell továbbá számjegyekben kiírva az állatok darabszámát és a marhalevelek számát, s végül föl kell tüntetni az állatok rendeltetési helyét, illetve azt a helyet, a hová azokat a belépő-állomásról közvetlenül továbbítani kell. Ez a rendeltetési hely — miként fentebb jeleztetett — sertésekre nézve kizárólag Budapest-Kőbánya (állami sertésveszteglő), juhokra nézve pedig kizárólag a budapesti marhavásár lehet, a hol a sertések és juhok nyolcz napi veszteglésnek vettetnek alá, mely megfigyelési idő kedvező eltöltése után az illető állatok az ország területén belül akadálytalanul szabad forgalomba bocsáthatók.

Az olyan állatszállitmányok, metyek közül a belépő-állomási állatorvos a vizsgálat alkalmával, habár csak egy darabot is valamely ragadós betegségben szenvedőnek vagy ily betegség gyanujában állónak talál, ugyszintén mindazon állatok, melyek a beteg vagy gyanus állattal egy vonaton vagy hajón szállítottak, be nem bocsáthatók, hanem a belépő-állomás által visszautasítandók.

A tulajdonos kérelmére azonban a belépő-állomás megengedheti, hogy a kérdéses állatok azonnali levágás útján értékesíttessenek, feltéve, hogy a betegség természete ily intézkedést nem zár ki.

A belépő-állomás a visszaküldés indító okát a marhalevélre feljegyezni s ezt aláírásával igazolni tartozik.

A belépő-állomás a visszaküldést és ennek indító okát hozzám azonnal táviratilag bejelenti, továbbá ugyanerről, a vonatkozó marhalevél adatainak pontos közlése végett, a román kormány megfelelő értesíthetése végett, 48 óra alatt részletes írásbeli jelentést is tesz.

3. §.

a) Élelmi konzerveknek légmentesen elzárt szelenczékben való behozatala és átvitele is meg van engedve.

b) Azonban a friss husnak és a szárított füstölt vagy sózott husnak csak átvitele van megengedve.

Ilyen szállitmányok is csak a belépő-állomásokon át és csak ólomzárral ellátott vasuti kocsikban közvetlenül vihetők az országon át, a közvetlen forgalomra szolgáló összes vasuti vonalakon, a következő feltételek mellett:

a) a vasuti kocsiknak akkép kell szerkesztve lenniök, hogy abban az esetben, ha átszállítás közben szüksége merülne fel a hűtőanyag megújításának, e célból a friss hust, szárított, füstölt vagy sózott hust tartalmazó szakaszokat ne kelljen megnyitni;

b) igazolandó, hogy a bevétel a rendeltetési ország részéről meg van engedve.

Ezen körülményeket a belépő-állomás ellenőrzi és a meny nyiben észrevétele nincs, a szállitmányt kísérő igazolvány hátlapjára a következő záradékot vezeti reá:

-----szám.

Láttam, a küldemény tovább szállitható.

Kelt-----

(P. H.)

(aláírás.)

Ha a mi területünkön ekként átszállított román származásu hus (friss hus, szárított, füstölt vagy sózott hus) a rendeltetési ország határán visszautasíttatnék, az ilyen visszautasított küldemény a helyszínén a feladó költségére hatóságilag megsemmisítendő, vagy a feladó kívánságára — ha utóbbi a szállítási költségeket előzetesen kifizeti, vagy ezek fedezésére elegendő

biztosítékot helyez letétbe — a feladási állomásra visszaszállítandó.

Ha a feladási helyre ekként visszautasított küldemény a román határon vissza nem bocsáttatnék, a kérdéses egész szálltmány a belépő-állomás által a fél költségére megsemmisítendő.

4. §.

A gyári mosáson átment és kellően zsákolt gyapju, a zárt ládákban vagy hordókban elhelyezett száraz vagy sózott bél, az öntött faggyu, a forralt vagy aludt tej és turó, a belépő-állomásokon keresztül, egészségügyi, illetve származási bizonyítvány nélkül be- és átvitelre bocsátandó.

5. §.

A nem gyárilag mosott, avagy mosatlan, de kellően zsákolt gyapju, száraz csont, szarv és köröm és a teljesen száraz bőr, marha- és kecskeszőr és sörte a bevitelnél és az átvitelnél szintén csak a következő feltételek mellett bocsátható be:

a) Ezea küldeményekről a belépő-állomásnál bizonyítványt kell előmutatni, mely bizonyítvány igazolja azt, hogy az illető állati termékek oly vidékekről származnak, a mely 30 kilométernyi körületben minden ragadós állati betegségtől mentes.

A fentebbi körülrít származási, illetve egészségügyi bizonyítványokra — a mennyiben a szálltmányok a megtartott vizsgálat alapján bebocsáthatóknak találtnak — a belépő-állomás vezetője a következő záradékot írja:

„Szabályszerű eljárás után a bevitel (átvitel) megengedett.”

Ezt a záradékot azután keltezi, aláírja és hivatalos pecsétjével ellátja.

b) Ha azonban a bevitelre vagy átvitelre szánt száraz bőrök, csontok és szarvaknak a határon, a belépő-állomásnál való megvizsgálásánál a szálltmányban csak egy darab is nyers állapotban levőnek találtnak, az egész szálltmány vissza-utasítandó.

6. §.

Az állatokra vonatkozó marhalevél és az állati termékekre vonatkozó származási és egészségi bizonyítvány Rumánia részé-

ről hiteles magyar szövegü fordítással látandó el, mely fordításnak hitelességét hivatalos pecsét használására jogosított hatóságnak vagy személynek kell igazolni.

7. §.

A határszél mentén fekvő romániai legelőkre legeltetés vagy teeltetés céljából hajtott honi származású állatok tekintetében — az 1888. évi 40.000. szám alatt kibocsátott végrehajtási utasítás 315—318. §-aiban foglaltakon kívül — a következő eljárás fogantositandó:

a) Az állatcsapatok tulajdonosai a határ átlépésekor, igazolás (megvizsgálás és hitelesítés) végett, fel fogják mutatni a legelőre hajtandó állatokról szóló jegyzéket, mely az állatok darabszámát és azoknak külső ismertető jegyeit tartalmazza.

b) Az állatok visszahajtása csak azonosságuk megállapítása után van megengedve.

Ha azonban a legeltetés ideje alatt, akár az állatcsapatok egy részében, akár a legelőtől 20 kilométernél nem távolabbi helységben, akár azon út mentén, a melyen a visszahajtásnak a határállomásra történni kell, a kérdéses állatokon veszélyes ragadós betegség ütött ki, az állatok visszatérése meg fog tiltatni, kivéve a kényszerítő szükség eseteit (takarmányhiány, kedvezőtlen időjárás).

Ezen utóbbi esetekben azon állatok visszatérése, melyek a ragadós betegségtől mentesek, csak akkor fog megengedtetni, midőn az óvintézkedések megtörténtek, melyekben az illetékes hatóságok a járvány elterjedésének megállítására megállapodtak.

Azonban még a belépő-állomások elkerülésével is, de a fennálló vámügyi és közrendőri szabályok megtartása s az idézett végrehajtási utasítás 318. §-ában előirt igazolvány felmutatása mellett szabadon közlekedhetnek a határ mentén és a határon át azon igás marhák, melyeket magán a határszélen lakó földmivelők mezei munkájukhoz használnak, vagy lakhelyük változtatása következtében a határon át behoznak.

Ez a kedvezmény azonban csupán egy, a határ hosszában elterülő határmenti öv lakóira szorítkozik, mely öv a határtól számítva tíz (10) kilométernél messzebbre nem terjed.

87. A földmivelésügyi miniszternek a Romániából érkező állati nyers-termények származási bizonyítványaira az 1888: VII. t.-cz. végrehajtási rendelete 6. §-a által kívánt konzuli hitelesítés ügyében 1889. évi szeptember hó 15-én 35.342. sz. a. kiadott rendelete.

Tekintettel a román hatóságok által kiállított származási bizonyítványoknál megkívánt consuli hitelesítés megszerzésével járó nehézségekre, ezennel elrendelem, hogy a határszél mentén, román területen legelő és az 1888: VII. t.-cz. végrehajtására kiadott rendelet 317. §-a értelmében nyilvántartott állatoktól származó nyerstermények bebocsátásánál az állomás a származási bizonyítványoknak consuli hitelesítéssel való ellátásától tekintsen el.

Midőn ily állatok között, vagy ezek legelőjének közelében ragadós betegség merül föl s erről tudomást szerez az állomás, a nyerstermények bebocsátásának föltételei iránt kérjen azonnal innnen utasítást.

A magyar területről Romániába kivitt lovak marhaleveleire, az ezekkel történhető visszaélések meggátlása céljából, a m. kir. pénzügyminiszter úrnak folyó évi május hó 17-én 29.129. sz. a. kelt rendelete értelmében, a Románia felé fekvő m. kir. vámhivatalok reávezetik a Romániába való kivitelt.

Ebből kifolyólag tudomásvétel, közzététel s alattas illető közegeinek megfelelő utasítása végett közlöm a közönséggel, hogy az említett vámhivatali záradékkal ellátott marhalevelek Magyarország területén csak akkor jöhetnek használatba, ha azok hátlapján valamely m. kir. belépő-állomás a reájuk jegyzett lovaknak egészséges állapotban történt visszahozását igazolja; ezen igazolás nélküli ily marhalevelekkel forgalomba kerülő lovak az 1888: VII. t.-cz. 155. §-a alapján, mint hamis bizonyítvánnyal ellátott állatok, letartóztatandók és elkobzandók.

¹ A földmivelésügyi miniszter 1890. évi szeptember hó 23-án 34.231. sz. alatt a kolozsvári m. kir. állategészségügyi felügyelőséghez intézett rendeletében kijelentette, hogy az ezen rendeletben foglalt kedvezmény a Románia belsejébe elhajtott állatoktól származó nyersterményekre nem vonatkozik.

88. A Romániával való határforgalom¹ kölcsönös szabályozására vonatkozik s állategészségrendőri szempontból is kiváló fontossággal bír a Romániával, a határ rendezése iránt 1887. évi december hó 5-én létrejött s az 1888: XIV. t.-czikkbe iktatott egyezmény, melynek idevonatkozó XI. cikke következőleg hangzik:

„A megelőző cikkben tárgyalt fekvőségek² tulajdonosai, ezen fekvőségek használatát illetőleg a legszabadelvűbb elbánásban fognak részesíttetni, t. i. az ily fekvőségek birtokosai a szolgálatukban levőkkel és háznépükkel együtt jogositvák fekvőségeiknek a határvonal által elválasztott egyik részéről annak másik részére közlekedni, gazdasági eszközeikkel, marháikkal, szerszámaikkal stb. stb. oda-vissza szabadon járni-kelni, tekintet nélkül arra, hogy a birtok egyik részben a másik állam fenhatósága alá tartozik; szintugy jogositva vannak termésüket, marháikat, minden földtermesztvényeiket, nyers és feldolgozott állapotban, egyik birtokrészükről a másikra akadálytalanul adó- és illetékmentesen átszállítani.

E kedvezmény azonban csak a határvonal által akkép elválasztott földterületek természetvényeire terjed ki a nélkül, hogy az illető területek után az egyenes adó behajtásait kizárná.

Az ezen kedvezményt élvezők egy — személyiségüket és foglalkozásukat kimutató — igazolvánnyal tartoznak magukat el látni, mely igazolványnak mindkét állam részéről láttamozottnak kell lennie, a melyet a határhatóságok kívánságára előmutatni tartoznak. Az igazolványért s annak láttamozásáért semmiféle díj sem fizetendő.

¹ A belföldi állatokkal való határszéli forgalom tekintetében érvényben állanak az 1888: VII. t.-cz. végrehajtására kiadott rendeletnek 311—319. §-ai.

² Ezen fekvőségek fogalmának meghatározását lásd az 50.431/1891. B. M. számú végrehajtási rendelet 7. §-ában. 248. o.)

89. Ezen egyezmény végrehajtására vonatkozólag a belügy-, honvédelmi, igazságügy-, pénzügy- és földmívelésügyi ministerek által 1891. évi július hó 1-én 50.431. B. M. sz. a. kibocsátott határőrizeti utasításnak idevonatkozó határozatai a következők:

7. §.

A nemzetközi határegyezmény XI. cikke értelmében azon fekvőségek birtokosai, melyek egyik országból egészen vagy részben a másikba szakadtak át, jogosítva vannak a szolgálatukban levőkkel és háznépükkel együtt fekvőségeiknek a határvonal által elválasztott egyik részéről annak másik részére közlekedni, gazdasági eszközeikkel, marháikkal, szerszámaikkal stb. oda-vissza szabadon járni-kelni, tekintet nélkül arra, hogy a birtok részben az egyik, részben a másik állam fenhatósága alá tartozik; szintugy jogosítva vannak termésüket, marháikat, minden földtermesztvényeiket nyers és feldolgozott állapotban egyik birtokrészükről a másikba akadálytalanul adó- és illetékmentesen átszállítani.

E kedvezmény azonban csak a határvonal által akkép elválasztott földterületek természetvényeire terjed ki, a nélkül, hogy az illető területek után az egyes adók behajtását kizárná.

Az ezen kedvezményt élvezők tartoznak magukat igazolvánnyal ellátni, melyet a /. alatt csatolt minta szerint Magyarországbán az illető vármegyei törvényhatóság első tisztviselője (alispán vagy törvényes helyettese), Romániában pedig az illető hatóság praefektje vagy helyettese állítanak ki.

A magyar vármegyei törvényhatóság első tisztviselője által kiállított igazolvány az illető román hatóság praefektje részéről, a román hatóság által kiállított igazolvány pedig az illető vármegyei törvényhatóság első tisztviselője részéről láttamozandó.

Az igazolványért és annak láttamozásáért semmiféle díj sem fizetendő.

Az igazolvány egy évre szól, de megújítható.

Az igazolvány a határhatóságok kívánságára előmutatandó.

Melléklet a határőrizeti utasítás 7. § ához.

Igazolvány Certificat	
pentru a határszéli közlekedésre. — comunicarea la marginea frontariei.	
Az átkelő a trecătorului	vezeték- és keresztnéve és polgári állása prenume, nume de botez și stare civilă
	lakhelye locuintă
Az átkelés czélja Scopul trecerii	
Az átkelő — ale trecătorului	születési éve Anul al născerii
	vallása religiunea
	termete statura
	arcza fața
	szája gura
	szeme ochii
	orra nasul
	haja peru
különös ismertetőjelei Sen ne deosebite de re- cunoscere	
Kelt Dat.	
(P. H.) (L. S.)	
vármegye alispánja. vicecomitele comitatului.	

Melléklet a határőrizeti utasítás 35. §. c) pontjához.

Igazolvány Certificat

pentru

a határszéli közlekedésre — comunicarea la marginea frontariei.

<i>Folyó szám</i> Numerul curent.	
<i>A tulajdonos neve és lakhelye</i> Numele si domiciliul proprietariului	
<i>A hajtó neve és lakhelye</i> Numele si domiciliul manatorului	
<i>Az állatok pontos leírása</i> Descrierea punctuala a animalelor	
<i>Az állatok mi célból és mely úton járhatnak</i> Spre ce scop si pre care drum pot umbla animalele	
<i>Az igazolvány mely napon veszti érvényét</i> In care dii si perde certificatul valabilitatea	
<i>Kelt</i> _____ Dat. (P. H.) _____ (L. S.) _____ állami állatorvos. veterinariu de stat.	

34. §.

A személyforgalom ellenőrzésével megbízott m. kir. belépő-állomások ezen teendőket a jelen utasítás határozatai értelmében kötelesek ellátni; az e célra szükséges nyomtatványokat a m. kir. belügyministeriumtól nyerik.

35. §.

A csendőrség köteles arra ügyelni, hogy oly helyeken, hol a m. kir. belépőállomás a határszéltől távolabb befelé esik. a Romániából behozott állatok és állati nyers-
t e r m é n y e k csak az e célra kijelölt úton hajtassanak, illetve szállíttassanak; az ezen úton kívül talált ily állatok és állati nyerstermények az 1888. évi VII. t.-cz. végrehajtása tárgyában 1888. évi 40.000. szám alatt kibocsátott rendelet 311. §-a értelmében letartóztatandók, illetőleg lefoglalandók és a legközelebbi m. kir. belépőállomásnak átadandók; k i v é v e :

a) ha a szállító vagy hajtó valamelyik m. kir. belépő-állomás által kiállított és még érvényes igazolvánnyal bizonyítja, hogy abban leirt állataival más úton is közlekedhetik román területre és vissza;

b) ha az állataira vonatkozó marhalevélnak, illetve az állati nyersterményeire vonatkozó származási bizonyítványnak hátlapján a m. kir. belépő-állomás szakértője igazolta, hogy az állatok, illetve állati nyerstermények vizsgálatát állategészségrendőri szempontból foganatosította;

c) ha a szállító vagy a hajtó a határrendezés folytán kettészelt birtoktesten találtatván, a jelen utasítás 7-ik §-ában meghatározott igazolványt tudja felmutatni.

90. A Romániából magyar területre átcsapott szarvasmarhával való elbánás tekintetében a volt földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter 1884. évi 53.137. sz. a. kelt rendelete.

A Romániából magyar területre átcsapott szarvasmarhával való mikénti elbánás iránt elrendelem, hogy azon esetre, midőn a romániai szarvasmarha az ország határát véletlenül és az őrzékek láttára lépi át, az ilyen szarvasmarha, minden további

eljárás vagy dijszedés nélkül, egyszerűen visszaterelendő; ellenben ha romániai szarvasmarhát kóborlás között fognak fel a határon vesztegőrök, pénzügyőrök vagy csendőrök, vagyis ha ezen határszéli közegek maguk nem látták, hogy a marha csak véletlenül tévedt át a határon és e szerint az is vélelmezhető, hogy az átcsempésztetni szándékoltatik, az ilyen marha mindenkor a legközelebbi vesztegintézetbe hajtandó, egyrészt azért, hogy a vesztegelési idő alatt egészségi állapota iránt meggyőződés szerztethessék, másrészt pedig azért, hogy jogos tulajdonosának átadathassék. Ez utóbbi esetben a tulajdonos marhájáért csupán a tartási költségeket fizetendi, vesztegelési vagy egyéb díjak azonban tőle nem szedhetők. Megjegyezni kívánom egyuttal, hogy azon esetben, ha a csempészség gyanúja forogna fenn, a tényállás kiderítése okvetlen eszközzendő.

91. E) S z e r b i a.

Az ezen országgal kötött állategészségügyi egyezmény végrehajtásához a földmívelésügyi minister 1893. évi június hó 30-án 36.000. sz. a. a következő rendeletet bocsátotta ki:

A Szerbiával kötött és a folyó évi XXI. törvényczikkbe iktatott állategészségügyi egyezmény folyó évi július 1-én életbelépven, ennek végrehajtása tárgyában a következőket rendelem:

1. §.

Az egyezmény 1. cikkéhez.

A Szerbiából származó állatok, állati nyerstermények és a ragály terjesztésére alkalmas tárgyak behozatala az ország területére a mitroviczai, a zimonyi, báziási, belobreskai és orsovai belépő-állomásokon keresztül van megengedve.¹

A nevezett belépő-állomásokon át behozott szarvasmarhát és juhok csak Budapestre, sertést pedig csak Budapest-Kőbányára szabad szállítani. E szállításnak közvetlenül a határtól egész

¹ A megszállott tartományok kormánya a szerb behozatal számára Vradistén nyitott belépő-állomást.

a rendeltetési helyig, utközben való megállapodás nélkül, vasuton vagy hajón kell történnie.

Ez oknál fogva az ilyen állatok a belépő-állomástól, rendőri felügyelet alatt, a legközelebb eső vasut- vagy hajóállomásra hajtandók és ott az illető belépő állomást vezető állatorvos felügyelete alatt berakandók.

2. §.

Az egyezmény 2. és 3. cikkéhez.

Az egyezmény 2. cikkében megállapított szabályszerű származási és egészségi bizonyítványokkal kísért állatok és állati nyerstermények bizonyítványai tekintetében — a mennyiben az illető szállitmány bebocsáthatónak találatik, tehát egyike sem forog fenn a 3. cikkben jelzett azon eseteknek, melyek a szállitmány visszautasítását vonnák maguk után — a bebocsátás körül a következő eljárás követendő:

a) az állatokat illetőleg az egy szállitmányhoz tartozó állatokra vonatkozó marhalevelek összefüzendők; a füzőzsínór végei az állomás pecsétjével lepecsételendők s a legfelül maradt marhalevél hátlapjára ezen záradékot kell vezetni:

..... szám.

.....darab ló, szarvasmarha, juh, sertés stb. megvizsgáltván és egészségesnek találtatván, Kőbányára (Budapest, Ferencvárosba) szállitható.

Kelt.....

(P. H.)

Aláírás.

Ezen záradékban megjelölendő az állatok neme; jelezni kell továbbá, számjegyekben kiírva, az állatok darabszámát és a marhalevelek számát, és végül fel kell tüntetni az állatok rendeltetési helyét, illetve azt a helyet, hová azokat a belépő-állomásról közvetlenül továbbítani kell. Ez a rendeltetési hely sertésekre nézve kizárólag Budapest-Kőbánya, szarvasmarhára és juhokra nézve pedig kizárólag a budapesti marhavásár lehet.

Az egyezményhez tartozó zárjegyzőkönyv 3. pontja értelmében a marhalevelek vizsgálatánál különösen figyelni kell arra, hogy a marhalevelekben a behozni kívánt állatok szerb származása igazolva legyen.

Ezen hivatalos igazolásnak a szerb marhalevelek e célra szolgáló rovatában a marhalevelet kiállító hatóság által kell bevezetve lenni.

Figyelem fordítandó továbbá arra, hogy a zárjegyzőkönyv 4. pontja értelmében a marhalevélnak tartalmaznia kell azon közigazgatási kör megjelölését is, melyhez az állat származási helye tartozik.

A marhalevél magyar fordításának hitelességét hivatalos pecsét használására jogosított hatóságnak vagy személynek kell igazolni.

c) Az állati nyersterményeket illetőleg:

Az egyezmény 2. cikkében az ilyen terményekre nézve előírt származási bizonyítványokra, a mennyiben a szállítmányok a meg tartott vizsgálat alapján bebocsáthatónak találtnak, a belépő-állomás vezetője a következő záradékot írja:

„Szabályszerű eljárás után a bevitel (átvitel) megengedtetett.“

Ezt a záradékot azután keltezi, aláírja és hivatalos pecsétjével ellátja.

A szállítmányok vizsgálata körül követendő eljárás tekintetében a belépő-állomások az egyezmény 2. és 3. cikkeiben foglalt határozmányokra utaltatnak.

Különösen megjegyeztetik, hogy a szerb marhaleveleknek és származási bizonyítványoknak magyar fordítással kell ellátva lenniök.

Ha valamely szállítmánynál az egyezmény 3. cikkének első bekezdésében felsorolt esetek bármelyike észleltetnék, az illető szállítmányok a belépő-állomás által feltétlenül visszautasítandók.

A vasuti és gőzhajózási intézetek közegeinek szoros mihez tartásukul szolgáljon az, hogy csak az olyan szerbiai állatokat és állati nyersterményeket szabad továbbítás végett felvenniök, a melyeknek a marhalevelei, illetőleg származási bizonyítványai a fentebb megállapított igazolási záradékkal el vannak látva.

Továbbá az, hogy szerbiai származású szarvasmarhát és juhot kizárólag csak a budapest-ferencvárosi vasutállomásra, illetőleg a budapesti hajó-kirakodó állomásra és innen a fő- és székvárosi állatvásárra, sertéseket pedig csakis a budapest-kőbányai állomások valamelyikére és innen a kőbányai nemzetközi sertésvásárra szabad továbbítaniok.

3. §.

Az egyezmény 4. cikkéhez.

Az egyezmény 4. cikke értelmében szerbiai származású állatokra nézve alkalmazandó további állatorvosi vizsgálat és megfigyelési kötelezettség egyelőre szarvasmarha, juh és sertésre nézve lesz életbeléptetve, a mely fajú állatokra nézve ezen megfigyelési idő tartama nyolcz napban állapittatik meg. Ezt a megfigyelési időt a sertések Kőbányán az állami sertésveszeglőben, szarvasmarha és juhok pedig Budapesten, az itteni vásáron e célra be rendezett helyiségekben fogják kitölteni.

A megfigyelési idő kitöltése után az állatok, ha egészségi állapotuk ez idő alatt kifogástalannak találtnak, az ország területén belül akadálytalanul szabad forgalomba bocsátandók; az ilyen állatok marhalevelein azonban a szerbiai származás mindig világosan feltüntetendő. Ez okból, ha ilyen állatokra nézve később a Kőbányán avagy Budapesten kiállított eredeti marhalevél alapján újabb marhalevelek állittatnának ki: az illető állatok szerbiai származását az új marhaleveleken is mindenkor fel kell tüntetni.

A Kőbányán való 8 napi veszteglésre vonatkozó fenti rendelkezés érvényes lévén minden szerbiai sertésre, mely az ország határát átlépi, tehát még azokra is, melyek netán azonnali levágatás és fogyasztásra a Szerbiával közvetlenül határos vármegyék területére volnának szánva: ennek folytán f. évi július hó 1-től fogva hatályukat veszítik mindazok a rendelkezések, melyek értelmében eddig meg volt engedve az, hogy szerbiai sertések fogyasztás vagy hizlalás céljából Krassó-Szörény, Temes és Torontál megyék s Temesvár, Versecz és Pancsova városok területére bevithessenek.

4. §.

Jelen rendelet, illetve a Szerbiával kötött állategészségügyi egyezmény életbeléptétől fogva a Romániából származó sertésekre nézve előírt felügyeleti időtartam szinte nyolcz napban állapittatik meg az ilyen sertések marhalevelei szintén épen úgy kezelendők, mint a szerb sertések marhalevelei.

5. §.

Az egyezmény 8. cikkéhez.

A szerb határszéllel szomszédos közigazgatási hatóságok kötelesek a hatóságok területén netán járványos jelleggel fölépített állati betegségekről a szemben levő szerbiai határ mentén illetékes szerb politikai hatóságot (prefekturát) azonnal és közvetlenül értesíteni.¹

¹⁾ Az egyezmény 4. cikkében Ausztria-Magyarország részére biztosított azon joggal, hogy a Szerbiából behozott állatok, mielőtt azok itt szabad forgalomba juthatnának, 8 napig tartó állatorvosi felügyelet alá 'vonhatók, csak a sertéseket illetőleg élünk teljes mértékben, a mennyiben szerb sertések kizárólag csak Kőbányára szállíthatók s ott 8 napon át állatorvosi felügyelet alá helyeztetnek.

Szarvasmarhák és juhok számára a végrehajtási rendelet 3. §-a a budapesti állatvásárt jelöli ki megfigyelőhely gyanánt, berendezések hiányában azonban a megállapított 8 napi megfigyelést itt végrehajtani még nem lehet.

Sőt ezen §. végpontjának ellenére a földmivelésügyi miniszter a szarvasmarha Budapestre való szállításának kötelezettsége alól is kivételeket engedett. Így 1893. évi július hó 14-én 40.826. sz. a. távirattal következőleg intézkedett

„További rendeletemig mai naptól fogva egyelőre kivételesen megengedem, hogy Szerbiából származó szarvasmarhákat azonnali levágás céljából a 36.000. sz. végrehajtási rendeletben előírt rendszabályok foganatosítása mellett, mégis anélkül, hogy a szarvasmarhák előbb Budapestre küldetnének, Temes, Torontál és Krassó-Szörény vármegye területére, illetve Páncsovára, Verseczre és Temesvárra bocsássa be. Bebocsátásnál az irányítást és azt, hogy kizárólag azonnali levágásra bocsáttatik be, a marhalevéltre pontosan vezesse rá és a szállítmány rendeltetési helyén levő elsőfoku hatóságot a fél költségére táviratilag előzetesen értesítse. Ilyen szállítmányok bebocsátásáról — az állattulajdonos nevének, állatok darabszámának és azok rendeltetési helyének megjelölésével — esetről-esetre távirati jelentést várok.”

Torontál vármegye közönségéhez 1894. évi június hó 14-én 13.369. sz. alatt intézett rendeletében a földmivelésügyi miniszter kimondta, hogy ily állatokat csakis levágásra lehet használni, még pedig úgy, hogy az ekként behozott állatok a husszükséglet mértékéhez képest sorban levágásra kerüljenek. E szerint tehát nincsen megengedve, hogy azok esetleg előbb földhizaltassanak, vagy hogy azok, habár levágás céljára eladassanak.

Hasonló kedvezményben részesíti a 42.686/93. sz. rendelet a Zimony város fogyasztására behozott szerb szarvasmarhákat.

A Szerbiából behozott kecskékre nézve a felügyelet kötelezettsége nincs megállapítva.

92. Az 1888. évi XIX. törvénycikk:

„A halászatról.”

A halászati jog.

1. §.

A halászat joga a földtulajdon elválaszthatlan tartozékát képezi és a meder tulajdonosát (1885 : XXIII. t. cz. 4. és 5. §.) illeti.

2. §.

Árvizek kiöntéseiben a halászati jog azokat a birtokosokat illeti, kiknek területét az árvizek elborítják.

Ily vizekből a halaknak a mederbe való visszatérését akadályozni tilos.

A halászat gyakorlása.

8. §.

A ki halászni akar, halászejegyet váltani és azt halászás közben magával vinni köteles.

A halászejegyet a hatóság állítja ki s azon világosan kiírandó annak neve, állása vagy foglalkozása és lakhelye, a kinek javára kiállittatik.

A halászejegyek bélyegilletéke személyenkint két forintban, a halászatra jogosítottaknak segédszemélyzete és munkásai részére személyenkint ötven krajczárban állapittatik meg.

A halászejgyek érvényének tartama egy év, és azoknak alakját és szövegét a földmivelés- és kereskedelemügyi minister¹ rendeleti úton állapítja meg.²

9. §.

Az állami csend- és rendőrök, törvényhatósági közbiztonsági közegek, valamint a pénzügyörök kötelesek; a halászati jog tulajdonosai, haszonbérlei és alkalmazottjai, valamint az erdők, szőlők, mezők és gátak felügyeletével megbízott személyek pedig jogosítva vannak azokat, a kik halászati eszközökkel vizek partjain járnak, a halászejgy előmutatására felszólítani.

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

² A földmivelésügyi m. kir. ministernek ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1889. évi 5000. sz. rendelete szerint:

A halászejgyen a hatóság világosan kiírja annak nevét, állását vagy foglalkozását, a kinek a halászejgyet kiállítja, valamint a jegy érvényességének tartamát is. A halászejgynek ezenfelül sorszámmal, kelettel, a hatóság pecsétével, s a kiállító hatósági közeg aláírásával is ellátva kell lenni. (9. §.)

A halászejgy csak egy személy részére állítható ki, másra át nem ruházható, s mindig csak a kiállítás évének május hó 1-étől a következő év április hó 30-áig, azaz egy évre érvényes.

Az egy koronás bélyeggel ellátott halászejgy alapján azonban a halászatra jogosított a halászatot a szolgálatában álló, esetleg váltakozó segédei és munkásai által is gyakoroltathatja; azonban ez a halászejgy is csak egy személyre szólhat s így a halászatra jogosítottnak annyi ilyen jegyet kell váltania, a hány segédet vagy munkást egyszerre alkalmaz. (10. és 11. §§.) A kiszolgáltattott halászejgyeket az elsőfoku hatóságok (járási főszolgabíró, rendezett és törvényhatósági joggal felruházott városokban a város rendőrkapitánya (Budapesten a kerületi elöljárók) nyilvántartják s itt az ellenőrzésre hivatott közegeknek módjukban van esetleges hamisítások gyanúja alkalmával a kiszolgáltattás tényéről meggyőződni. (13. §.) [A kétféle halászejgyet (A. és B. minta) lásd a törvénytövegvégén a 272. oldalon.]

10. §.

Ezen felszólításra a halászó halászejgyét előmutatni köteles; a ki pedig ezt bármely okból elő nem mutatja, tartozik a halászzattal azonnal felhagyni, és ha ismeretlen, a felszólító kívánatára akár nevét és lakását megmondani, a czélból, hogy ezeknek bizonyítására szorítható legyen, alkalmas zálogot adni, akár a felszólítót a legközelebbi község elöljáróságához követni, hogy kiléte ottan kideríttessék.

11. §.

A parti birtokos tünni tartozik, hogy a halászatra jogosított azon vizeket, illetőleg vizrészeket, melyekre halászati joga kiterjed, táblával megjelölje.

12. §.

A parti birtokos és a medertulajdonos tünni tartozik, hogy a halászatra jogosított a vízhez járjon, hálóját, vagy egyéb halászati eszközét a partról a vízbe vetesse és kihuzhassa, — azonban a halászat gyakorlása közben a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdasági és erdészeti tárgyakban vagy területeken okozott minden kárért a halászatot gyakorlók teljes kártérítéssel tartoznak.

E végre megkívántatik, hogy a kár a hatóságnak a kár elkövetésétől számítandó nyolcz nap alatt, felvehetési czéljából, bejelentessék.¹

¹ A halászok ügyelni tartoznak arra, hogy foglalkozásuk közben a hajózást, tutajozást vagy fausztatást ne akadályozzák, a hajóutat ne rongálják, vagy a kíméleti terek megjelölésére szolgáló táblákat, bójákat s másféléket helyeikből ki ne mozdítsák s általában semminemű károkat ne okozzanak. (Földmivelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. végrehajtási rendeletének 14. §-a.)

fontos mel

13. §.

Zárt vizekben a halászat a halászatra jogosult által korlátlanul gyakorolható.

Zárt vizeknek tekintendők :

a) a mesterséges halastavak, akár állanak halas vízzel összeköttetésben, akár nem ;

b) mindazon ~~egyetlen~~ birtokos vagy több birtokos osztatlan tulajdona között fekvő vizek, melyek más halattartó vizekkel nincsenek oly összeköttetésben, hogy a halak az egyikből a másikba átmehetnek.¹

14. §.

A 13. §. alá nem eső vizek nyílt vizeknek tekintendők. a folyókák

A halászatot ily vizekben :

a) ha oly fekvésűek és kiterjedésűek, hogy rajtok a halászat a szomszéd birtokosok érdekeinek sérelme nélkül és okszerűen üzhető, az egyes jogosítottak a jelen törvényben meghatározott korlátok között önállólag gyakorolhatják ;

b) ellenkező esetben a jogosítottak a jelen törvény-

¹ Zárt víz csupán áradásmentes területen fekvő olyan állóvíz lehet tehát, a melynek partja egész hosszában kizárólag egy birtokos tulajdonába esik s más halattartó vízzel a halak közlekedésére alkalmas módon összeköttetésben nem állanak. E szerint valamely folyóvíz vagy annak egy szakasza, legyen ez bár olyan, hogy csak áradások esetén vezet vizet, sohasem tekinthető zárt víznek. Vitás esetekben az erre nézve fennálló eljárás során a hatóság dönti el, hogy az illető víz zárt víz-e, vagy sem.

Zárt víznél a hatósági ellenőrzés csak arra szorítkozik, hogy van-e a halászatot üzőnek halászejnye.

ben meghatározott korlátok között csak társulattá alakulva gyakorolhatják.¹

16. §.

Állandóan víz alatt levő oly területek, a melyek a halak ivására s a halivadék fejlődésére alkalmasak, kiméleti terekké nyilváníthatók.

17. §.

A kiméleti terek határa táblákkal kellőleg megjelölendő.²

¹ Ha nyílt vizeken az egyes halászati jogtulajdonosok a törvény értelmében társulattá egyesülve gyakorolják jogaikat, akkor a víz illető szakaszán a halászatot csak a társulat által megállapított, ministerileg jóváhagyott s mindenkit kivétel nélkül kötelező üzemterv szerint szabad gyakorolni, (1888 : XIX. t.-czikk 42. §. 4. pontját és a földmivelésügyi minister 1889 : 5000. sz. végrehajtási utasítás 17. §-át.)

Ezek az üzemtervek a törvényes tilalmaknál szigorubb korlátozásokat szabnak; az ilyen vízszakaszokon tehát ezen szigorubb intézkedések figyelembe vételével tartoznak az ellenőrző közegek az ellenőrzést teljesíteni.

Nevezetesen kiemeltetik, hogy az ország jelentékenyebb folyóin már mindenhol megalakult társulatok — rendszeren április hó 1-je és június hó 15-ike között — 6—8 heti általános tilalmi időt tartanak, a mi úgy értendő, hogy az alatt a halászat bárkinek, bárminő eszközzel tilos; továbbá, hogy a silányabb minőségű, de gazdaságilag azért még fontos halaknál is, pl. a keszeg-féléknél is megállapítanak bizonyos legkisebb mértéket a melyen alul azokat kifogni nem szabad.

Ezen szigorításokkal nagyon meg van egyszerűsítve az ellenőrzés is.

A halászati társulatok minden egyes esetben tudomásukra hozzák az ellenőrző hatóságoknak üzemtervük életbeléptét, valamint az üzemtervben foglalt szigorubb tilalmakat is.

² Nyílt vizekben a halak szaporodására és az ivadék fejlődésére különösen kedvező helyek kiméleti terekké nyilváníthatók. Ilyenül kijelölt vízirészek a halászat, vadászat, a békafogás, csolnakázás, fürdés, kavics- és iszapszedés, általában minden, a halak ivását és fejlődését hátráltató művelet tilos. Tilos ugyanott marhákat, kacsákat, ludakat s más állatokat a vízbe eresztetni.

A kiméleti terek szembeötlő helyeken táblákkal vannak megjelölve, a melyre hal van festve vagy vésve, alatta pedig „Kiméleti tér“ felírás olvasható. Ezeket a jeleket úgy, mint általában a halászati jog területének határait jelző jeleket is, helyükből elmozdítani vagy bemocskolni tilos. (Földmivelésügyi min. 1889 : 5000. sz. végrehajtási rendelet 15. §-a.)

A halászati tilalmak.

18. §.

Vannak
A halászat nyílt vizekben, az ezen szakaszban felsorolt halfajokra nézve, a tilalmi időszakok alatt tiltva van.

A tilalmi időszakok a következőképpen állapittatnak meg: *az al halain or halászati tilalom*

Április 1-től június 15-ig (ilalom alá esik):

Fajtok (Tok).

Fogas-Süllő.

Kecsege.

Köszüllő (Tótsüllő).

Márna.

Sőreg.

Szintok.

Tetemestok (Szükhal).

Viza.

Április 1-től július 15-ig:

Ponty (Potyka, Pozsár).

Szeptember 15-től január 31-ig:

Lazacz.

Pisztráng.

Márczius 1-től április 30-ig:

Lepényhal (Pérhal).

Márczius 1-től május 31-ig:

Galócza.¹

¹ Külföldről származó halak és rákok, tekintet nélkül arra, hogy az illető halfajok, illetve rákok a halászati törvény által tilalmi időszakok megállapításával védelmezettek, valamint a törvényes méretekre való tekintet nélkül, bármely időben szállíthatók és eladhatók; az esetben azonban, ha a szállítás a törvényes tilalom ideje alatt történik, a halak külföldi származása vasuti vagy postai szállítólevéllel, esetleg ennek alapján a községi előjáróság által kiállított bizonyítvánnyal igazolandó. (Földmívelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. végrehajtási rendelet 32. §-a.)

19. §.

Uj halfajoknak az országban meghonosítása és létező halfajoknak egyes vidékeken veszélyeztetett tenyésztése érdekében a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister ilyen halfajok halászatát az országban, illetőleg egyes vidékeken három évre terjedhető ideig eltiltatja.

Ez uj halfajokra nézve, ha azok honosítása sikerül, a kormány rendeleti uton intézkedik tilalmi időről és a legkisebb hosszaságról, melyen alul azokat kifogni nem szabad.

20. §.

(A következő méreteknél kisebb halakat kifogni nem szabad és pedig:

Fajtok (Tok)	80 cm.
Fogas-Süllő	35 "
Galócza	54 "
Kecsege	30 "
Köszüllő (Tótsüllő)	40 "
Lazacz	50 "
Lepényhal (Pérhal)	25 "
Márna	30 "
Pisztráng	20 "
Ponty (Potyka, Pozsár)	30 "
Sőreg	50 "
Szintok	80 "
Tetemestok (Szükhal)	100 "
Viza	150 "

a halak
Ezen hosszúságú a halaknál a fej elejétől a fark
fontos mért

végeig mérendők és a ~~jelzett~~ méreteknél kisebb halak a vízbe azonnal visszabocsátandók.¹

21. §.

Rákot április 1-től május 15-éig tilos fogni. Oly rákok, melyek a szemtől a kiegyenesített fark végeig mérve nyolcz centiméternél kisebbek, a vízbe visszabocsátandók.

22. §.

Mesterséges haltenyésztés és a halaknak más vizekbe leendő áthelyezése végett a hatóság irásbeli engedélye alapján oly halak is kifoghatók, melyeknek fogása a 18. és 20. §-ok szerint tilos.

Ugyanezen intézkedés a 21. §-nak megfelelőleg a rákokra nézve is alkalmazandó.²

23. §.

Tilos:

a) a halikra-szedés a halászatra jogosított engedélye nélkül;

b) minden oly fogó-eszköz, pl. hálók, kosarak, varsák, továbbá minden oly készülék használata, a melyek nyílásai (szemei), nedves állapotban mérve, négy centiméternél szűkebbek vagy alacsonyabbak;³

¹ A halászati fogóeszközök nyílásainak nagyságára (szemüregeire) nézve a törvény 23. §. b) pontja akként értendő, hogy: 1. a fonálból kötött szerzőmknál a hálószelek egyes oldalai nedves állapotban mérve gomb (csomóbog) középtől, gombközépig.

² Egyéb fogóeszközöknél, az azokat alkotó részek (fa, vessző, nád) nyílásai 4 cm.-nél szűkebbek vagy alacsonyabbak ne legyenek. Az engedélyezett méret 1/10 részénél kisebb nyílások nem kifogásolhatók. A hálószelekre nézve megszabott korlátozások az ugynevezett szék- vagy meregyűrűre alkalmazást nem nyernek. (Földmívelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. rendelet 36. és 37. §-ai).

³ Folyó vizekben oly halfogási módok, a melyeknek célja a halakat egy pontra terelni (rekesztő halászat), csak akkor engedhetők meg, ha az elzárás (átkötés) a meder középvonalán túl nem terjed. (Földmívelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. végrehajtási rendelet 38. §-a.)

c) minden állandó halfogó készülék (pld. rekesz, kosár, zárháló) alkalmazása, mely közönséges vizállás mellett, a parttól derékszögben mérve, a vízfolyás felénél többet elzár;

d) több állandó készülék vagy háló (eresztő háló) használata, ha egymástól legalább ötven méter távolságra nincsenek;¹

e) halakat elkábító, megmérgező és robbanó szerek (maszlag, oltatlan mész, méregfü, Euphorbia palustris, dynamit stb.) használata;²

f) az éjjeli halászat, napnyugtától napkeltéig;^{3 4}

g) gátaktól, zsilipektől, hallépcsőktől és egyéb vízi

¹ „Állandó készülék” alatt a parthoz vagy mederhez erősített, avagy szabadon függesztett, egymáshoz azonban szorosán állított szerszámok értendők. Ezeknek kell egymástól úgy a hossz, mint a keresztirányban legalább ötven m. távolra lenni. (Földmívelésügyi minister 1889: 5000. sz. rendelet 39. §-a.)

² Ha a bódító szer nem halászati célból dobott vagy öntetett a vízbe, akkor az ügy nem ezen, hanem az 1885. évi XXIII. t.-cz. (vizjogi törvény) 24. §-a alapján bírálendő el. Lásd a 179. oldalon. (Földmívelésügyi minister 1896: 64.064. sz. rendelete.)

³ Az ezen pontban foglalt intézkedés csak emberi közreműködést közvetlenül igénylő fogási módokra értendő, mennyiben ezen közreműködés napnyugtától napkeltéig terjedő időszakban alkalmaztatik. (Földmívelésügyi minister 1889: 5000. sz. rendelet 40. §-a.)

⁴ E tilalom azonban ez idő szerint fel van függesztve — a naptári év április hó 1-től június hó 15-ig terjedő időszak kivételével —:

1. a Balaton taván;
2. a Fertő taván;
3. az egész Duna folyamán;
4. a Tisza folyón a Dunába való ömléstől a Szamos torkolatáig;
5. az egész Dráván;
6. az egész Ferencz-csatornán;
7. a Rába folyón, Győr sz. kir. város határán belül;
8. az egész Mura folyón;
9. a Maros folyón a Tiszába való ömléstől egészen Arad vármegye keleti, illetve Hunyad vármegye nyugoti határáig;
10. a Temes folyón a Berzova-csatornától le a Duna folyamig. (Földmívelésügyi minister 1891. évi 15.667. sz. rendelete.)

műépítményektől harmincz méternyire felfelé vagy lefelé, horog kivételével, halászni;

h) vizeket a bennük levő halak kifogása céljából, szakaszonként (duga) vagy egészen lecsapolni, vagy ugynevezett bányákban felfogni.

Tisztogatás céljából történő vízfolyások lecsapolásának idejéről az érdekelt halászati jogosítottak nyolcz nappal előbb értesítendők.¹

24. §.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister² felhatalmaztatik, hogy egyes vizekben vagy vízfolyásokban a halászára káros egyéb fogási módokat, vagy fogó eszközök alkalmazását rendeletileg korlátozhassa, esetleg eltilthassa; valamint arra, hogy a 22. §-ban meghatározott célból történő halászatoknál és kisebb partoknál a 23. §. b) pontjában megállapított szemnagyságot 25 milliméterig leszállíthassa; végül arra hogy egyes kivételes halfajoknál és körülmények közt az éjjeli halászat tilalmát rendeleti uton szabályozhassa vagy megszüntethesse.³

25. §.

A halászára jogosítottak kérésére a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister² egyes halfajok

¹ Ha a lecsapolás előre nem látható okokból oly váratlanul történik, hogy a nyolcz nappal előbb való értesítés nem lehetséges, az, a kinek érdekében a lecsapolás történik, gondoskodni tartozik arról, hogy a lecsapolt mederben visszamaradó halivadék és halak el ne pusztuljanak, hanem lehetőleg sértetlen állapotban az anyamederbe visszahelyeztessenek. (Földmivelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. rendelet 41. §-a.)

² Jelenleg a földmivelésügyi minister.

³ Az engedélyezett kivételekről az illető hatóság útján az ellenőrző közegek esetről-esetre értesítettnek.

kiirtása és más hasznosabb halfajok terjesztése céljából, megszabott területekre és időre, a jelen törvényben eltiltott halászati módokat és a halászatot a tilalmi időben is megengedheti.¹

26. §.

A halászára jogosítottak, ha vadászati jogosítvánnyal nem bírnak is, löfegyver használata nélkül, elpusztíthatják a halakra nagyobb mértékben kártékony állatok közül: a vidrát, a vidranyastet, a csonttörő sast, a halászó sast, a jégmadárt, valamint a gémekeket, ruczákat és ludféléket; a vadászati terület tulajdonosának, esetleg bérlőjének azonban az ily módon befogott vagy elejtett vad iránt való tulajdonjoga fentartatik.

Kiméleti tereken a halászat, vadászat, a békafogás, csónakázás, türdés, kavics- és iszapszedés, általában minden, a halak ivását és fejlődését hátráltató művelet tiltatik.

Tilos ugyanott marhákat, kacsákat, ludakat s egyéb állatokat vízbe eresztetni.

27. §.

A 18. § ban említett halakat, ha a 20. §-ban megállapított méretekkel nem bírnak, áruba bocsátani, vagy szállítani tilos.

¹ Az engedélyes azonban ezen engedélyíratot halászat közben, valamint a halak (rákok) esetleges szállítása közben igazolás céljából magával vinni s az ellenőrző közegek felmutatni köteles.

Az engedélynek a C) minta szerint — lásd a 274. oldalon — kell kiállítva lennie. Abban meg kell jelölni a fél nevét, foglalkozását, lakóhelyét, a halászat célját, ugyszintén pontos körülírással a vízzakaszt és az időt, a melyben, illetőleg a meddig az a halászára jogosít; a fogható halfajokat és végül a használható eszközt; a mennyiben pedig ez netán 4 cm.-nél kisebb szemű háló, az azt engedélyező ministeri rendelet számát is.

Az engedély bélyegmentes és 8 napnál hosszabb időre nem szólhat. (Földmivelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. rendelet 26. és 27. §-ai.)

Olyan halakat pedig, melyeknek fogása bizonyos időben tilalom alá esik, a tilalmi időszak alatt áruba bocsátani vagy szállítani csak a 28. § ban megállapított feltételek alatt van megengedve.

Ugyanezen tilalmak a 21. §-nak megfelelőleg a rákokra is alkalmazandók. ^{1 2 3}

¹ Ezen szakasz rendelkezése alól kivételnek :

a) ha a halak vagy rákok zárt vizekből származnak ;

b) ha nyílt vízből való s a törvényes méretekkal birnak, de a tilalmi időszak előtt fogattak ki ;

c) ha külföldről származnak. (Földmivelésügyi minister 1889 : 5000. sz. rendelet 30—32. §-ai.)

A szállító, vagy elárusító tartozik azonban minden egyes esetben a halak származását, illetőleg fogási idejét igazolni és pedig a D) minta — lásd a 274. oldalon — szerint kiállított községi bizonyítvánnyal, a melyet C) esetben a vasuti vagy postai szállító levél is pótolhat.

A községi bizonyítványt annak a községnek elüljárója állítja ki, amelynek területén a halak zárt vizekből, vagy a tilalmi időszakot megelőzőleg nyílt vizekből fogattak. A mennyiben pedig halkereskedők által bárkákban vagy más zárt helyen tartott vagy külföldről származó halakról van szó, a községi bizonyítványt az illető kereskedő lakóhelyére nézve illetékes község elüljáróság állítja ki. Ezen bizonyítványok bélyegmentesek.

Föl kell bennük tüntetni — az eladásra vagy szállításra jogosított fél nevének, foglalkozáson és lakóhelyén kívül — pontos körülríással az illető vízterületet és időt, a melyben, illetőleg a mikor a szállítandó halakat vagy rákokat fogták, nemkülönben azok mennyiségét az egyes fajok szerint a lehetőségig pontosan fejezve ki darabszámban és snlyban s végül a szállítás célját, hogy vajjon a halak vagy rákok eladásra vagy tenyésztésre vannak-e szánva.

Ha az ellenőrző közegek tilalmi időszakok alatt tilalom alá eső vagy bármikor a törvényes méretekkal nem bíró halak s rákok szállítását vagy eladását észlelik, minden egyes esetben kötelesek a szállítótól, illetőleg az elárusítótól a megfelelő községi bizonyítvány (D. minta a 274. oldalon) felmutatását követelni. Abban az esetben, ha az illető ilyennel nem rendelkezik, vagy ha a bizonyítvány az előbb leírt kellékeknek meg nem felel, kötelesek a szállítást vagy eladást azonnal betiltani s azt, a kit tetten érnek, a hatóságnak haladéktalanul feljelenteni. (Földmivelésügyi minister 1889 : 5000. sz. rendelet 30—35. §-ai.)

² Halnak származási igazolvány nélkül való árusítása csak tilalmi időszakban képez kihágást. (Földmivelésügyi minister 1891. évi 42.982. sz. rendelete.)

³ A tilalmi idő alatt szállított vagy eladott halak, rákok befogatási idejének igazolására csupán az első kézből elárusítók kötelezhetők. (Földmivelésügyi minister 1891. évi 44.703. rendelete.)

Xammi 28. §.

A ki a tilalmi idő beállta előtt fogott, vagy zárt vizekből származó halakat vagy rákot a tilalmi idő alatt szállít vagy elad, tartozik származásukat s a befogatási időt minden egyes esetben a község elüljáróságától kiállított bizonyítvánnyal igazolni.

Hatóságok.

60. §.

Első fokban :

1. nagy- és kisközségekben az illető járás főszolgabírája ;
2. rendezett tanácsu városokban, (valamint önálló) törvényhatóságot (képező) városokban — (Budapest főváros kivételével) — a város rendőrkapitánya, (vagy esetleg a városi tanács által e részben megbízott városi tisztviselő) ;
3. Budapest fővárosban az illető kerületi elüljáró, (vagy a főváros tanácsa által e részben megbízott kerületi elüljárósági tisztviselő)

Másodfokban :

1. a vármegyékben az alispán ;
2. önálló törvényhatóságot képező városokban, valamint Budapest fővárosban is a városi, illetőleg a fővárosi tanács.

Harmadfokban :

a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister.¹⁾

Büntető határozatok.

62. §.

Kihágást követ el :

- a) a ki kábitó, mérgező és robbanó-szerekkel halászik (23. §. e.) ;²

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

² A kábitó és mérgező szerekkel való halászat a legsúlyosabb halászati kihágások közé tartozik.

b) a ki a halászat gyakorlására jogosítva nincs, ha a halászatot éjjel, tilalmi időben, kijelölt kiméleti helyen, vagy tiltott eszközzel üzi, vagy pedig, ha a halászatot álcázva, vagy magát felismerhetlenné téve üzi, vagy a tettenérőt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog, vagy erőszakot használ, a mennyiben a veszélyes fenyegetés, fegyverfogás vagy erőszak súlyosabb büntetés alá eső cselekményt nem képez.¹

63. §.

Kihágást követ el:

a) a ki a jelen törvény 2., 18., 20., 21., 26. és 27. §-aiban foglalt tilalmakat megszegi;

b) a ki a 23. §. a)–d) és f)–h) pontjaiban foglalt tilalmakat megszegi.

64. §.

Kihágást követ el:

a) a ki a ~~22. §. szerint~~ írásbeli engedély mellett kifogható halakat és rákokat ily engedély nélkül kifog;

b) a ki a halászatra jogosított engedélye nélkül nyereségvágyból halász vagy rákász;

c) azon tulajdonos, ki a haszonbérbe adott halászati területen a haszonbérlőt, vagy azt, ki annak engedélyével üzi a halászatot vagy rákászatot, megtámadja, vagy a halászat vagy a rákászat üzésében megakadályozza;

d) a ki a ~~11. és 17. §-okban~~ megállapított területek határainak megjelölésére szolgáló táblákat károsítási szándékból megsemmisíti, elviszi, vagy más helyre áteszi;

e) a ki hamisított halászejeggy használata mellett halász.

¹ A halászatra jogosított engedélye nélkül bármely eszközzel, tehát horoggal is, tilos halászni. (Földmívelésügyi minister 1892. évi 71.246. számú rendelete).

65. §.

Kihágást követ el:

a) a ki a halászatra jogosítottnak engedélye nélkül, de nem nyereségvágyból, halász vagy rákász;

b) a ki a zárt vizekből fogott halak vagy rákok származását igazoló községi bizonyítványt felmutatni nem képes (28. §.);

c) a ki a ~~11. és 17. §-okban~~ megállapított területek határainak megjelölésére szolgáló táblákat szándékosan megrongálja vagy bemocskolja;

d) a ki a ~~9 §-ban~~ említettek felszólítására a halászzattal azonnal fel nem hagy, azoknak sem nevét, sem lakását meg nem mondja, ~~zálogot nem ad~~ vagy a felszólítót a legközelebbi elöljárósághoz követni nem akarja, vagy a felszólítónak hamis nevet vagy lakást mond be;

e) a ki a nélkül, hogy halászejeggyel birna, vagy másnak nevére szóló, vagy érvényességére nézve lejárt halászejeggy mellett halász;

f) a ki saját nevére szóló jegyét használat végett másnak adja át.

66. §.

Kihágást követ el:

a ki halászejeggy nélkül halász (8. §.), a mennyiben az előző szakaszokban meghatározott kihágási esetek valamelyike fenn nem forog, és a ki halászejeggyel bir, azt azonban a 9. §-ban említetteknek felszólítására elő nem mutatja.

69. §.

A jelen törvény szerint büntetendő cselekményekre is a kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyv általános határozatai érvényesek.

Ezen kikágási ügyekben a 60-ik §-ban említett hatóságok illetékesek.

A. minta.

19 . . .

szám.

4 korona
bélyeg

Halászejegye.

Érvényes 19..... (betűkkel kiírva) évi május hó 1-től

19..... (betűkkel kiírva) évi április hó 30-ig

.....úr (állás, vagy foglalkozás)
.....i lakos részére.

Kelt19.....évi.....hó.....n.

(P. H.)

Ezen jegy a halászati törvény 9. §-ában említett ellenőrző közegeknek kívánatra előmutatandó és másra át nem ruházható.

B. minta.

19 . . .

szám.

1 korona
bélyeg

Halászejegye.

Érvényes 19..... (betűkkel kiírva) évi május hó 1-től

19..... (betűkkel kiírva) évi április hó 30-ig

.....úr (állás vagy foglalkozás)
.....i lakos segédmunkása részére.

Kelt19.....évi.....hó.....n.

(P. H.)

Ezen jegy a halászati törvény 9. §-ában említett ellenőrző közegeknek kívánatra előmutatandó.

tött, vagy baleset által megsérült teljesen üres járművek és esetleg kézi kocsik képeznek kivételt.

112. §.

Minden járműnek éjjel és sötét időben feltűnő helyen vagy lámpával világítva kell lennie, vagy a vonó állatok legalább egyike csengővel látandó el. *elöl*

113. §.

A járművekhez hátul kettőnél több állatot, vagy vonó állatok mellé szintén két állatnál többet kötni tilos, sőt (egy sorba fogott) hármassal fogatnál csak egy köthető. *✓*

A járművekre a rakomány három métert meghaladó szélességben nem rakható.

Ha mégis oly tárgyak szállítása fordul elő, melyek három méternyi szélességet meg nem haladó részekre el nem oszthatók, a fuvar tulajdonosa gondoskodni tartozik arról, hogy a szélesebb rakomány által a közlekedés szűkség felett ne korlátoztassék (a többi közt, hogy segélyre kellő számu munkás rendelkezésre álljon a kitérés lehetősége biztosíttassék), továbbá hogy az uton levő műtárgyak sérülést ne szenvedjenek. *elöl*

114. §.

Némely vidéken szokásban levő vetéskapuk állítása, vagy meglevők fentartása csak oly feltétellel engedhető meg, ha azoknak a közlekedő járművek előtti megnyitására e szolgálatra alkalmas egyén alkalmaztatik, ki éjjel és nappal a helyszínén van és őrhelyét el nem hagyja. Ezen örnek a kapu felnyitásáért a járművektől díjt követelni

vagy elfogadni tilos és a kapunyitással késedelmeskednie nem szabad.

Ily kapuk éjjel lámpával világítandók.

115. §.

Ha a fahidakon négyezer kgr. elegysulyt meghaladó járművek, továbbá vasuti mozdonyok és gőzekék mozdonyainak avagy más nagyohb sulyu gépek szállítása czéloztatik, erről az államépítészeti (esetleg törvényhatósági mérnöki) hivatalhoz negyvennyolcz órával előre jelentés teendő és a netán szükséges megerősítések vagy alátámasztások, vagy bármi intézkedés a kiküldött közeg rendelete szerint az átszállító költségére eszköz-
lendő.

A költségek az átszállító által előre lefizetendők.

116. §.

A kompokon (réveken) vagy hajóhidakon történő szállítást illetőleg a következő rendőri intézkedések tartandók szem előtt:

a) a kompok (révek), illetve hajóhidak csak a forgalomba helyezési engedély kiadása után és annak határozatai értelmében használhatók ;

b) ha a rendesnél jelentékenyen nagyobb járművek, sulyos gépek, nevezetesen vasuti mozdonyok, gőzekék mozdonyainak szállítása czéloztatik, azok szállításánál a hidakra nézve a 115. §-ban megállapított határozatok követendők ;

c) a révészek és vizen átjáró hajók vezetői oklevéllel birni nem kötelesek ugyan, azonban a közbiztonság érdekében szükséges, hogy józan, jó magaviseletű egyének legyenek. E végből az illető hatóság részéről kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal kell birniok.

elődigi

Föréveszi szolgálatot csak oly egyén teljesíthet, ki legalább is két éven át révész volt, s a komp- és ladikvezetésben kellő jártasságot tanúsított s erről kis- és nagyközségekben a főszolgabíró, rendezett tanácsu városokban a polgármester, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány, illetőleg a tanácsnak a rendőri ügyek vezetésével megbízott tagja által kiállított bizonyítványt tud felmutatni ;

d) a törvényhatóság első tisztviselője által hivatalosan aláírt hirdetményben, mely a kompon, illetve hajóhidon, valamint mindkét parton a műtárgyhoz vezető ut vagy hidlás közelében a közlekedő közönség és a kezelő személyzet tájékoztatása és alkalmazkodás végett könnyen látható helyen kifüggesztendő, felsorolandók :

1. az átkelésre nézve hatóságilag megállapított díjak ;

2. a komp vagy hajó megengedhető merülése és maximalis hordképessége suly szerint, továbbá az is, hogy a kompon hány személy, lábas jószág és szekér nyerhet helyet, a mint ez a forgalombahelyezési engedélyben megállapított.

A komponak megengedhető legmélyebb merülése a komp mindkét oldalán világos színre festett táblával, illetve vonallal jelölendő meg ;

e) hajózható és tutajozható folyókon a kompok éjjel — akár közlekednek, akár állanak — fehér fényű világgal látandók el. Előbbi esetben a komp farán, utóbbi esetben a komponak a folyam felé eső részén ;

f) azon réveknél, melyeknél hossz- vagy keresztkötél van alkalmazva, ha a víz hosszában akár gőzös, akár egyéb jármű közlekedik, a hosszkötelet használó komp tartozik azonnal azon oldalra menni, melyen a többi jár-

művek közlekedését nem gátolja, a keresztkötelet használó komp pedig köteles a kötelet leereszteni. A kötélleeresztésért semmi díj sem szedhető.

A hosszökötelen járó éjjel csakis azon oldalon állhat, melyen állva a többi hajó közlekedését nem zavarja.

A keresztköteleknél használt úgynevezett „galambok” és a hosszököteleknél a legfelső és legszélő uszányok éjjel szintén fehér fénynyel világítandók meg;

g) a kompok közlekedése a folyam hosszában haladó járművek közlekedését nem gátolhatván, a révészek kötelesek az átjáró vonalhoz közeledő egyéb járművek elhaladását megvárni.

117. §.

A hajó-, jármos- vagy forgóhidak, szóval a felnyitható hidak tulajdonosai vagy bérlői kötelesek a hidat, — a hajók és talpak átbocsátása céljából — naponként kétszer, a hatóság által megállapított időben, ingyen kinyitni.

De ezenkívül is kötelesek a vízi közlekedés érdekében a hidat, bizonyos hatóságilag megállapított díjért, mindannyiszor kinyitni, midőn az szükséges.

Ezen hidnyitás alól a hidtulajdonosok vagy bérlők csak az esetben menthetők fel, ha a hidnyitás magas vízállás vagy vihar miatt veszélyes, vagy éppen lehetetlen volna.

A hidak kinyitására vonatkozó jelzések körüli eljárásra nézve a hajózási rendszabályok tartandók szem előtt.

118. §.

Ki valamely komp, hid, az azokhoz felvezető- és lejárók vagy valamely utszakasz fentartására jogosítva vagy kötelezve van, köteles az érintett tárgyakat a közlekedés igényeinek megfelelő állapotban tartani és a hatóságnak e részben kiadott intézkedéseit teljesíteni.¹

119. §.

Utak mellett kö-, kavics-, föld- vagy homokbányák és gödrök csak hatósági engedély és az engedélyben kikötendő feltételek megtartása mellett, illetőleg csak akkor és úgy nyithatók és tarthatók üzemben, hogy ez által az uton való szabad közlekedés ne hátráltassék és az utfentartás vagy az ut és műtárgyak kárt ne szenvedjenek. Oly gödrök és bányáknál, melyek felszíne az ut felszínétől mérve egy méternél mélyebben fekszik, az ut szélén a bányatulajdonos által védkorlátok állítandók.

eddig

120. §.

A mennyiben a bányatörvény nem intézkedik, azon bányáknál, melyek robbantások segélyével műveltetnek, a bányanyithatásra kiadandó engedély feltételeiben azon távolság, mely mellett robbantások bármely időben eszközölhetők, esetleg azon megszorítások és elővigyázati rendszabályok, melyek mellett ily művelés közelebb is — és mily távolban megengedtetik — megállapítandók.

121. §.

Községek belterületén egyáltalában, községeken kívül pedig járművek, illetőleg szabadon hajtott álla-

¹ Lásd a kihágási (1879 : XL.) t.-cz. 113. §-át.

tok közelében ostorral cserdíteni, löni, vagy robbanó töltényeket eldurrantani tilos.¹

122. §.

Ut mellett fekvő épületeknek ut felőli oldalán, vagy az ut mellett közvetlenül levő helyeken, vagy az úton haladó járműveken oly tárgyakat, melyektől az igavonó és más állatok megrémülhetnek, továbbá nyers húst, állatbőröket stb. takaró nélkül felaggatni vagy szállítani nem szabad. Az utárkokba állati hullákat vagy egyéb undort vagy ijedelmet okozó tárgyakat dobni nem szabad, azoknak eltávolításáról pedig a község elöljárói gondoskodni tartoznak.² *oddig*

123. §.

Hófuvás, hegyomlás és árvíz alkalmával kötelesek azon községek lakosai, melyek határain valamely állami vagy törvényhatósági ut átvonul, továbbá a melyek az érintett utak közlekedésének biztosításánál közvetlenül érdekelve vannak, az utvonalon szükséges közlekedés biztosítása érdekében az államutakra nézve a kereskedelemügyi minister, törvényhatósági utakra nézve az illető törvényhatóság által törvényszerűen megállapított szabályrendelet szerint díjtalanul, minden betudás nélkül közreműködni.

Hófuvások alkalmával ezen kötelezettség a hónap csak egy jármű elhaladhatására szükséges nyomszélességekben és kitérőkkel leendő eltávolítására terjeszthető ki.

A ki hófuvás és vizáradás esetén nem engedelmeskedik a hatóságnak — a fentérintett szabályrendelet határozataihoz képest kiadott — azon meghagyásának,

¹ Lásd a kihágási (1879 : XL.) t.-cz. 115. §-át.

² Lásd a kihágási (1879 : XL.) t.-cz. 124. §-át.

hogy a közlekedés veszélyeinek és akadályainak elhárítására, illetőleg megszüntetésére személyesen, vagy ház népének, cselédeinek munkájával, szekereinek, vízi járműveinek, avagy az oltalom szempontjából szükséges egyéb eszközeinek, nemkülönben hámos lovainak vagy vonó marháinak ideiglenesen a hatóság rendelkezése alá bocsátása által közreműködjék, a mennyiben abban alapos okok által nem akadályoztatott: száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki pedig ezen esetekben a segítségtől másokat visszatart vagy lebeszél: nyolcz napig terjedhető elzárással és kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Önként érthető, hogy az, aki a községiközmunka alól a jelen törvény szerint föl van mentve, nem rendelőndő ki, s e részben a jelen szakasz határozatai nem alkalmazhatók.¹

124. §.

A városban vagy más községben a szabad közlekedés akadályozása vagy nehezítése, továbbá a hajtásra, lovaglásra, kocsizásra, szánkázásra és a lovak kiszabadulásának megakadályozására vonatkozó szabályok megszegése tekintetében előfordulható kihágásokra nézve az 1879. évi XL. t.-cz. 119. és 120. §-ainak határozata követendő.

Az uttestnek és tartozékainak, valamint a mütárgyaknak, illetve berendezéseknek épsége elleni kihágások

125. §.

Az uttestnek és összes tartozékainak, az uttöltésnek és bevágásoknak, azok oldalainak, az utárkoknak, azokban összegyűlő vagy a mütárgyak alatt átfolyó víznek

¹ Lásd a kihágási (1879 : XL.) t.-cz. 142. §-át.

elvezetésére szolgáló árkoknak, csatornáknak vagy csövezetékeknek, az utpályának, az utpádkáknak, világító eszközöknek, az uton lévő hidaknak, átereszeknek és köteknőknek mindezek egyes alkatrészeinek, hajóhidaknak, kompoknak, ladikoknak s az ezek használatára szolgáló berendezéseknek, csuszamlásoknál a víz levezetésére előállított árkoknak, szivárgóknak, folyókáknak, az ut tám- véd és belfalainak, kö- vagy más anyagokból készített védműveknek és burkolatoknak, korlátoknak és kerékvetőknek, kilométer-oszlopoknak, hectométert jelző vagy a műtárgyak számozására alkalmazott karóknak, utmutató, intő és községmutato tábláknak, mindezekon levő feliratoknak, számoknak és jeleknek, utmesteri és utkaparói lakoknak, azok melléképületeinek és kerítéseinek, az ut mellé ültetett fasoroknak, védültetvényeknek, sövényeknek, szóval minden, a közlekedés czéljaira szolgáló vagy azok fentartására megkívántató bármely létesítménynek^{*} úgy szándékos, mint vétkes mulasztásból vagy gondatlanságból származott rongálása kihágást képez.¹ *eddig*

eddig
126. §.

Tilos az utpádkáknak és árkoknak kö, kavics, föld vagy más anyagok nyerése szempotjából kivájása, az utárkok betömése, azok vízfolyásának meggátlása, szemét, kö, föld, trágya, fa vagy más anyagoknak azokba hánýása, más mederbe folyó patakok, források, vízelvezetéseknek, trágyalé-, pöczegödör-, iszap- és szennyvizeknek belevezetése, hidaknak, csatornáknak, csövezetékeknek betömése, azok levezető árkainak elgátlása, beültetése, az árok vízének elfolyása ellen védgátak vagy

¹ Lásd a kihágásokról szóló (1879: XL) t.-cz. 80. §-át. *eddig*

sövények emelése, az utnak vagy bármely ahhoz tartozó résznek magánhasználatra elfoglalása és átalakítása. a mennyiben az 1885: XXIII t.-cz. mást nem rendelne.

eddig 127. §.

Az ut testében, annak árkaiban, vagy tartozékain magánfelek által saját használatukra szolgáló csatorna-, viz- és csövezetékek, hidak és átereszek, szóval bárminő létesítmények csak a kellő tervek s leírásokkal felszerelt kérelem alapján, az illetékes hatóság részéről nyert előleges engedély mellett építhetők.

A közutaknak és a műtárgyaknak és berendezéseknek fentartására hátrányos kihágások.

eddig 129. §.

Az utpályának s tartozékainak fentartása érdekében tiltva van:

a) fedanyag-halmoknak szándékos elgázolása, utárkokba leszórása vagy magáncélokra felhasználása;

b) az utpályára és patkákra könek, sárnak, hónak, szemétnek, trágyának stb. a szomszéd telkekről, földekről vagy máshonnan való kihordása, áthányása;

c) udvarokon összegyűlő vagy ereszeokről lefolyó viznek nem az utárokba, hanem a pályára vezetése, bárminő folyadéknak arra kiöntése;

d) szálfáknak, fatörzseknek, vasalkatrészeknek, ekéknek és boronáknak, vagy más tárgyaknak akár előtali-gával, akár a nélkül, az utpályán végig, vagy az oldalárkokon átsusztatása és vonszolása, lejtőkön a kerekeknek surló vagy alabor nélküli megkötése;

e) jéghasító lánczoknak máshol, mint a síkjégen való alkalmazása.

Ugyancsak a fentebbi érdek szempontjából:

a) a járműveknél a keréktalp vasa lehetőleg lapos és kiálló szegek vagy csavarfejek nélkül készült legyen;

b) oly utszákasok, melyek szalma, széna, vagy egyéb termények nagyobb mennyiségben való szállítása következtében a szállított termények hulladékai által nagyobb mérvben ellepetnek, a fuvarosok, illetőleg a szállított termény tulajdonosai által tisztítandók.

130. §.

Tilos az ut testének és az ahhoz tartozó bármely tartozéknak és területnek magáncélokra még ideiglenes elfoglalása is, nevezetesen tilos azokra követ, fát, téglát, vagy más anyagokat, gazdasági terményeket, gyártmányokat, árucikkeket lerakni. Kötelesek ezeknél fogva a gyárak, raktárak, termelőhelyek, gazdasági telepek, korcsmák és vendéglők tulajdonosai, illetve bérlői fel- és lerakó helyekről, továbbá a fuvarok elhelyezésére és az etetésre szükséges területekről, végül az azokhoz a közuti forgalom akadályozása nélkül vezető ki- és bejáró utakról saját költségükön gondoskodni. A községi elüljáróságok pedig a bér- vagy teherkocsik számára állóhelyekül csak szélesebb utrészeket jelölhetnek ki, vagy é célra az ut mellett alkalmas helyekről gondoskodni tartoznak.

Ezekon felül városban és községben az 1879. évi XL. t.-cz. 119. §-a szem előtt tartandó.

131. §.

A 130. §-ban érintett helyeken a gyárak, raktárak, termelőhelyek, gazdasági telepek, vendéglők és korcsmák tulajdonosai, illetve bérlői tartoznak saját költségükön intéstáblákat felállítani és fentartani, melyekre kiírandó,

hogyan az uton etetés, állongálás és rakodás vagy lerakás tilos, továbbá ezen tilalomnak megtartásáról lehetőleg gondoskodni.

132. §.

Az utak melletti épületek, kerítések, eleven sövények az ut árkanak külső szélétől, vagy a hol ilyen nem létezik, az uttöltés lábától egy méter távolságnál közelebb nem helyezhetők. Egy méternél kisebb távolság csak ott tűrhető meg, hol azt az utfenntartás célja megengedi, de ezen távolság sem lehet fél méternél kisebb.¹

Az ezen határozatok ellen vétők ötven forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Ha az ut fentartása vagy gyalogjárdák előállítása érdekében egy méternél, illetve ötven centiméternél szélesebb területek szükségeltetnek, ezek csak vagy a tulajdonos beleegyezése, vagy törvényszerű kisajátítás útján vehetők igénybe.

133. §.

Erdők, berkek és sűrű faültetvények az ut mindkét felén az utárok szélétől számítandó legfeljebb tíz méter távolságig letarolandók, illetve megritkítandók és ugy ezek, valamint az élő sövények oly magasságig, mely az utfenntartásra, illetve közbiztonságra nem hátrányos, levágandók. A viszonyokhoz képest egyes helyeken azok vágatása korlátozható, vagy egészen betiltható.

¹ A m. kir. belügyminister 1897. évi november hó 1-én 90.260. szám alatt kelt rendelete értelmében közvetlenül a közutak mentére sertésólakat építeni tilos.

135. §.

Az uttal határos építkezéseknél elkerülhetetlenül szükséges állványok és anyagok csak az államépítészeti (esetleg törvényhatósági mérnöki) hivatal engedélye mellett helyezhetők el.

A ki ily engedélyt előzetesen ki nem eszközöl, vagy az engedély feltételei (az esetleg netán szükséges ideiglenes ut előállítása és fentartása, vagy a csak részben elfoglalt uttestből a közlekedés részére szabadon hagyandó utrész méretei, annak fentartása, tisztítása, a közlekedés és a személyes biztonság érdekében szükséges kerítések vagy korlátok, intőjelek, örök, szükség esetén éjjeli világítás előállítása, fentartása, végre az építés befejeztével az utnak és tartozékainak kifogástalan állapotban visszaállítása) ellen vét — illetőleg azokat figyelmen kívül hagyja — ötven frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő ; szükség esetén a terhére hatóságilag végrehajtandó munkálatok költségeit megtéríteni tartozik.

A ki építkezés vagy valamely épület javítása vagy lebontása, vagy az állvány felállítása vagy leszedése alkalmával a biztonság szempontjából kiadott szabályokat megszegi, az 1879. évi XL. t.-cz. 117. §-a értelmében büntetendő.

ol 136. §.

Járművekkel való átjárás céljából az utak árkait betömní, elgátolni, az utak padkáit leásni stb. tilos.

Kiágazó utcákra és utakra, valamint telkekre és mezei birtokokra csak az utárok fölött épített, a vízfolyás céljaira kellő nyílással bíró hidakon szabad átjárni. — Ily hidak külső területeknél, szántó és rétföldeknél hordozhatók is lehetnek, ellenben állandó telkek és

tanyáknál, oldalutaknál és utcáknál szilárd szerkezettel építendőek.

Valamennyi ilyenmü hid építése és fentartása az illető tulajdonosokat, ház- és föld- stb. birtokosokat, illetőleg az érdekeltségeket vagy községeket terheli. Oldal-utcáknál és oly kiágazó utaknál, hol az utárok folytonossága a vízlevezetés céljából nem multhatatlanul szükséges, a hidak elmaradhatnak, továbbá elhagyhatók községek belsejében a házakhoz való bejárásoknál, ha utárkok helyett köburkolatu folyókák építtetek.

Uj utvonalak építésénél vagy régiek áthelyezésénél a hozzájáró utak és oldalutczák betorkolási helyein építendő hidak és átereszek első építéseinek költségeit az utépítési alap viseli, a fentartás és a későbbi újbólépítés azonban a mellékut tulajdonosait, illetőleg a községet vagy érdekeltséget terheli.

137. §.

A ki az utak árkait, padkáit, a töltések és bevágások rézsüit állatokkal legelteti, feltorni engedi, vagy az uton étet, száz frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ezen tilalom a baromfilegeltetésre nem terjed ki.

Az új közutak és műtárgyak, valamint a kompok (révek) és hajóhidak engedélyezésére vonatkozó határozatok elleni kihágások.

138. §.

Kihágást követ el, ki a jelen törvény értelmében szükséges hatósági engedély nélkül épít, vagy az engedélyben foglalt határozatokat és feltételeket figyelmen kívül hagyja.

139. §.

A kompoknak és réveknek a vizikönyvekbe bevezetésére vonatkozólag a jelen törvény 80. §. második kikezdésében foglalt határozatok ellen vétők száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

A vámszedési jogok engedélyezése, azoknak gyakorlása, valamint a közhasználatra szánt kompok (révek), hajóhidak üzletbe vétele körül fenforgó kihágások.

140. §.

A ki vámot szed a nélkül, hogy a jelen törvény határozatai értelmében engedélyezett vagy igazolt és érvényben fennálló vámszedési joggal bírna, háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, azonfölül mindazok részére, kiktől a vámdijakat beszedte, a fizetett vámdijakat visszatéríteni tartozik.

A vámszedés azonnal beszüntetendő és a fizetett vámdijak közigazgatási uton megítélendők és behajthatók.

141. §.

A ki valamely közhasználatra szánt kompot (révet) vagy hajóhidat a forgalomba-helyezési engedély (75. §.) kiadása előtt, vagy az abban foglalt határozatok és feltetelek figyelmen kívül hagyásával vett üzletbe, ötven forintig; ismétlés esetében, ha a büntetés kiállása óta még két év nem mult el, száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Önként érthetőleg azon esetben, ha az 1879. évi XL. t.-cz. 113. §-ába ütköző cselekmény vagy mulasztás forog fenn, ezen szakasz határozatai nyerne alkalmazást.

142. §.

A ki valamely vámtárgy fentartására jogositva vagy kötelezve lévén, azt rossz karban tartja, vagy a hatóságnak e részben kiadott intézkedéseit nem teljesíti, ötven forintig; ismétlés esetében, ha a büntetés kiállása óta még két év nem mult el, száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Önként érthetőleg azon esetben, ha az 1879. évi XL. t.-cz. 113. §-ának határozataiba ütköző cselekmény vagy mulasztás forog fenn, ezen szakasz határozatai nyerne alkalmazást.

143. §.

A ki több vámot szed, mint a mennyire jogositva van, az a tényleg beszedett vámdijaknak tizszeres összegével büntetendő.

Ismétlés esetében, ha a büntetés óta még hat hónap nem mult el, a vámdijaknak huszszoros összegével büntetendő, továbbá a vámszedési engedély bizonyos időre felfüggeszthető, sőt az, illetve a vámjog, véglegesen megszüntethető.

Másrészt, a ki a vámtárgyat használja, de nem fizet, illetve a fizetés alól magát kivonja, hacsak a törvény értelmében nem vámmentes, a vámdijaknak tizszeres összegében elmarasztalandó. (100. §.)

144. §.

A vámdijszabályzat a vámtárgy mindkét oldalán a vámsorompóknál látható helyen és olvashatóan kifüggesztendő.

Az ezen határozat ellen vétők husz forintig, ismétlés esetében, ha a büntetés kiállása óta még hat hó